

Ujvilág

Budapest, 1940. április 21

10. szám

Délibáb

Megjelenik minden szombaton

50
fillér

Honthy Hanna

Belvárosi Színház -
Meztelen ember
(Mészöly felvétele)

A SKARLÁT KÖPENY

titokzatos tulajdonosa suhan végig a

DÉLIBÁB

új, eredeti regényén, melyet lapunknak 17. számában kezdünk meg. Hősnője

VIVIAN DORLIAC

a szín, a fény, a mozdulat királynője, a világhírű táncosnő. Meglepő, izgalmas, mulatságos, megkapó jelenetek sora száguld végig a regény fejezetein, melyben minden lenyűgöző erejével lüktet a teremlő élet.

Új regényünket

MOLY TAMÁS

írta. A regény címe:

A SKARLÁT KÖPENY

A sztár

Irta: Szini Gyula

A tinta folyt már a „sztár”- és körül, különösen a „sztársik” alkalmából. De a drámai irodalom nézőpontjából még senki sem madta a sztárokat.

Annál feltűnőbb és érdekesebb, hogy egy fiatal francia szerző, akinek a nevét különben nálunk alig ismerik, modern drámaírók nevében támadja a „sztár”-rendszert.

Stéve Passeur a neve ennek a francia szerzőnek, akinek már több darabja került színre s jelentős sikerrel az irodalmibb veretű párizsi színházakban.

Stéve Passeur azt panaszolja, hogy Párizsban csak olyan darab kerülhet színre, amelyben túlteng a „sztár” szerepe. A sztár kezében tartja a színházat, az igazgatót, a kasszasikert és csak oly darabban hajlandó fellépni, amelyben más szereplő alig, legfeljebb mint staffázs juthat szóhoz. Stéve Passeur szerint a párizsi direktorok fiókjaiban egy csomó oly remekmű fekszik előadatlanul, amelyekben kitűnő szerepek, pompás jellemzések vannak és csak azért nem láthatják meg a színpadi rivalda világítását, mert a sztár nem hajlandó oly darabban fellépni, amelyben másnak is lehet megyszabású sikere.

Stéve Passeur odáig megy túlzó ragyában, hogy a francia drámai irodalom hanyatlásáért a sztárrendszert is felelőssé. A szerzők kénytelenek helyzethez alkalmazkodni, a sztár számára írnak darabot, rászabják, mint a szabónő vagy szabó a ruhát és következik be az az állapot, hogy a szerző másodrendű lényé süllyed, mert minden a sztár körül forog. A sztár ízlése, egyénisége diktál.

Mindenki, aki belelátott valaha egy színház nyílt vagy titkos rúgói közé, tudja, mennyi túlzás van Stéve Passeur támadó haragjában. Biztosan valami egyéni sérelme teszi ily elkeseretté, neki lehet oly darabja, amely az említett okból nem kerülhet színre.

Mert ha elfogultság nélkül nézzük ezt a kérdést, a következőket kell kérdeznünk: Van-e minden darabnak egy hőse vagy hősnője, akinek a sorsa

mindenekelőtt érdekli a közönséget, amely könnyez vagy nevet rajta? Ha van, minthogy van is, nem boldog-e az olyan szerző, aki a főszerepet nem akarja eljátszatni azzal a színházi erővel, aki népszerű, akinek a kedvéért megtelik a színház és aki a darab esetleges fogyatékoságait pótolja a maga egyénisége varázsával, művészetének tüzijátékával?

Sztár mindig volt és mindig lesz, amíg csak színház lesz. Sőt egy időben a modern oroszok a sztárrendszerből drámai irodalmi rendszert is csináltak, az úgynevezett *monodramát*. Ez a jelszó azt jelentette, hogy minden darab a főhős lelki állapotát tükröztesse vissza és a többi szereplő is úgy jelenjék meg, ahogy a főhős látja őket, más szóval a közönség is szokjék hozzá, hogy ne a saját szemével, hanem a főhős szemével lássa a színpadon történőket.

Ez is túlzás, bár ennek az orosz monodramának egyik képviselője *Evreinoff*, miután levetette túlzásait, igen szép sikert aratott tavaly épp egy párizsi színpadon.

De minden panasz és sérelem mögött valami kis igazság is rejlik, tehát Stéve Passeur túlzásainak is van valami magja. De ez különösen Párizs színházaira vonatkozik.

Párizsban állandóan ötven-hatvan, néha hetven-nyolcvan színház is játszik. A nagyok mellett a kicsinyek vagy egészen kicsinyek. A francia színészet nem is tud termelni annyi sztárt, ahányra szükség van Párizsban. A félreeső kis színházakra tehát csak ál-sztárok jutnak. Egy színész vagy színésznő néha csak egy kerület népszerű kedvence, de legalább ennek a kerületnek az emberei megtöltik úgyahogy a színházat. E kerületi sztárok számára aztán keserves dolgot darabot írni!

A jelenséget néha Budapesten is megfigyelhetjük. Kerülnek hozzánk is francia darabok azzal a fémmjelzéssel, hogy száz vagy még több előadást értek meg és nálunk csúfosan megbuknak. Mi ennek az oka? Biztosan a kerületi sztár, aki a maga népszerűségével száz előadásig vitte a darabot, amely sehol másutt nem kell

Nálunk, ahol csak négy-öt drámai színház van, a tébolydába zárnák azt a szerzőt, aki nem a sztárral akarná eljátszatni darabja főszerepét. Nálunk nem is lehetnek kerületi sztárok, a színészet legkiválóbb tehetségei viszik mindenütt a főszerepet.

A francia szerzőnek azonban alkalmazkodnia kell az adott viszonyokhoz.

A színpadi szerző különben is gyakran Velasquezre, a nagy spanyol udvari festőre emlékezteti az embert. Velasquez nagy tudott lenni az udvari levegő kimértségében, szertartársóságában, művésziatlenségében is. A színműírónak is néha a legmostohább színházi viszonyok közt kell nagynak, nagyszerűnek, megrendítőnek lennie.

Doris Nill filmszínésznő Santa Monica szigetén homokródlival szórakozik

Bár
mincké
fordul
a tehe
nyelet
meg ec
Festeg
hog
kitől
volna,
maga s
sára. A
öccse
leányte
mészet
legjobb
zik ez
opást”
sokkal
tenné,
hog
deklid
kanász
geti, i
tálló f
ki tiszt
a legé
deklid
aratás,
igérete
rányék
(Hontl
szerele
ban es
előtte,
retne,
kivánk
iskoláb
a kánt
neki. A
nántúl
ségei u
éppen
(vagy
kor ?)
parasz
regszás
rosi fe
ként
dáma
git) és
fiatal

A * meztelen * ember *

Bárány Péter (Delly Ferenc) harminckét éves földmíves legény unottan fordul el a földtől, amelytől az élete, a tehetsége ered, félretolja a kaszanyelet és ősi tehetségérzete palettát, meg esetet vétet vele a kezébe. Fest.

Festeget anélkül, hogy valaha valakitől is tanulta volna, csak úgy: a maga szórakoztatására. Apja, anyja, öccse és fogadott leánytestvére, természetesen, nem a legjobb szemmel nézik ezt a „napopást”. Szerintük sokkal helyesebben tenné, ha ahelyett, hogy egy pappendeklidarabra az öreg kanász képét festegeti, inkább az istálló falát meszelné ki tisztességesen. De a legényt nem érdekli sem ez, sem az aratás, amelynek ígéreteit Lidike, Bárányék neveltleánya (Honthy Hanna) szerelmes szavakban csillogtatja meg előtte, tanulni szeretne, a városba kívánczik a festőiskolába, amint azt a kántor tanácsolta neki. A lankás dunántúli tájak szépségei után vadászva éppen a legjobbkor (vagy a legrosszabbkor?) lelnek rá a paraszt-zsenire Beregszászy Éva fővárosi festőnő, egyébként dúsgazdag dáma (Makay Margit) és a tehetséges fiatal festő; Bőcsy

János (Czobor Imre). A festő untalan szerelmével ostromolja Évát, aki azonban valami erősebb narkótikumra vágyik. Olyan szerelmet kíván, amely elfeledteti vele az agyát. A robusztus, Rippl-Rónai fejű paraszt-festő hatal-

Honthy Hanna és Delly. Belvárosi Színház: A meztelen ember (Harsányi felvétele)

mas öklei, izmos karjai ilyen szeretkezést kínálnak, a vadzseni kiművelésével és a faragatlan, félszeg, igaz szeméremtől lenyűgözött fiatal legény dús vérének felbuzogtatásával járó különös élvezetről nem is beszélve. Kéri, fenyegeti az öccse (Gózon Gyula), marasztalja Lidike is, aki titokban a szíve legrejtettebb mélyébe

zárta Pétert, az érett búzakalászkok aranyhullámai csókolják a bokáját, odébb pár lépést kakukszó zeng ki hívogatón a lombok közül — hiába. Bárány Péter a városi asszony autótülkének hívó hangjának hallatára otthagyja a faluját, a földet, a szerelmet — az életet, abban a hitben, hogy Pesten, a nő mellett találja meg majd mindezeket.

Gózon Gyula és Delly Ferenc. Belvárosi Színház: A meztelen ember (Harsányi felvétele)

Fővárosi műtermében meglátogatják Pétert a szülei és testvérei. A paraszt-festő, Bergszászy Éva adminisztrálásával egykettőre nagy hírnévre tett szert. A pesti festőművészek minden eszközzel azon dolgoznak, hogy karrierjét megakadályozzák. Lidike utolsó, bátor erőfeszítéssel még egyszer megkísérli, hogy Pétert visszaszerezze, miközben, mint mondani szokás, a szóharc tettlegességgé fajul közte és Éva között. Az öreg Bárányék neveltányaik mellett foglalnak állást, mire saját fiúkat kiutasítja őket a műteremből.

Mintegy isteni igazságszolgáltatásképpen sorra érik a hirtelen csapások. A tárlat zsűrije értesíti, hogy képet visszautasítja; Éva szinte a szeme előtt csalja meg Bócsy Jánossal. Hirtelen magzavarodik és bambán, tántorgó lábakkal otthagyja a műtermet, a nőt, a sikereket, a várost. Visszamegy a falujába: ott élt ősi módon igazán, veleszületett ösztöneivel, a maga meztelenségében. Nehéz volt,

alászkok
okáját,
eng ki
hiába.
y autó-
allatára
szerel-
a, hogy
g majd

müter-
átogat-
a szülei
A pa-
Bereg-
admi-
al egy-
gy hír-
szert.
ömüvé-
n esz-
dolgoz-
karriér-
adályoz-
utolsó,
feszítés-
zer meg-
y Pétert
ze, mi-
nt mon-
a szó-
gességé-
és Eva
z öreg
neveltlá-
t foglal-
mire sa-
iutasítja
eremből.

isteni
gáltatás-
ra érik
csapát
t zsűrije
ogy ké-
utasítja;
a szeme
a meg
ssal. Hir-
avarodik
n, tán-
kal ott-
ütemet,
ikereket,
Vissza-
alujába:
módon
eleszüle-
neivel, a
elenségé-
z volt,

Rózsashegyi Kálmán és Delly Ferenc
Belvárosi Színház — A meztelen ember (Harsányi felv.)

tűrhetetlen a kultúra ruházatában dolgozni, lélekzeni.

Zavaros fejjel kódorog otthon Péter, bár a körorvos (Sugár Lajos) azzal biztatja az öregeket, hogy visszanyeri még az eszméletét, nem mutatkozik javulás állapotában. Szüleivel együtt siratja Lidike is egyideig, de aztán

hajlani kezd Péter öccsének, Pistának a kérésére és hozzáigérkezik feleségül. Éva megtörtén utánajött a legénynek, akit az egzaltált nő megjelenése annyira felháborít, hogy az izgalom tetőfokán visszakapja eszméletét. Még idejében kirántja Lidikét Pista karjaiból és hozzáfog, hogy jóvátegye mindazt, amit a föld ellen, az élete ellen vétett.

Hajnal György és Vágóné Margit Belvárosi Színház:
A meztelen ember (Harsányi felvétele)

Ügyes kézzel viszi Török Resző színpadra ezt a csupa-élet történetet. Ennek ellenére a darabon — a második felvonás néhány jelenetét értjük — néhol erősen megérik a műhely izzadságszaga.

Honthy Hanna húzavirág-ártatlanságú kis parasztlánya, Makay Margit ezerrétű, raffinált nagyvárosi nője, Dely Ferenc és Gózon Gyula törölmetszett parasztjai, Rózsahegyikánása, mintha Garay ceruzája alól került volna ki, vetekednek egymással a jobb-náljobb alakításokban. Sugár Lajos méltó partnerük volt, valamint dícséretreméltók voltak epizód szerepekben: Rákosi Pál, Vágóné Margit, Komlósy Ilona, Czobor Imre és a többiek. A rendezés is minden elismerést megérdemel.

Mindent egybevetve pedig meg kell állapítanunk, hogy a Belvárosi Színház jó ideig nem lesz próba az új darabból, mert Török Resző „Meztelen ember”-e a „Nászéjszaka” sikerével vetélkedik.

(k. l.)

— N
Miklós,
valakit
éveimig
nem
epizód
tot sem
moly
Doszto
szívöl

Jóizü

és ebb
hiszen
sorban

Nyol
Pécsen
dalom
vella-
ami láz
A novel
társam,
a vers
meg. F
és hog
soha m

elhat

Fogada
tartott
hogy
tessem.

Amik
pécsi h
minder
Aztán
de biz
ségekbe
az vol
sen a
lettem.
lap sz
ellenes

rö

A DARNASSZUS TETEJÉN

IX. Surányi Miklós

— Nem tudom — mondja *Surányi Miklós*, — hogy az én életem érdekel-e valakit. Visszagondolva legfiatalabb éveimig, hiába keresek, hiába kutatok, nem találok egyetlenegy humoros epizódot, sőt még egy vidám pillanatot sem. Olyan, szinte tragikusan komoly életet éltem le, mint egy-egy Dosztojevskij-regényfigura. Igazán, szívből és

Jóízűen talán sohasem nevettem

és ebben én vagyok a főbűnös, mert hiszen éppen én voltam ennek első-sorban az okozója.

Nyolcadikos gimnazista koromban Pécsen foglalkoztam először az irodalommal az önképzőkörünkben. Novella- és verspályázatot tűztünk ki, ami lázba hozta az egész gimnáziumot. A novellapályázatot egy hetedikes iskola-társam, *Babits Mihály* nyerte el, míg a verspályázat nagydíját én kaptam meg. Határtalanul büszke voltam rá és hogy a rólam táplált jóvélemény soha meg ne változzon,

elhatároztam, hogy verset soha többé nem írok.

Fogadalmamat a mai napig meg is tartottam és mindmáig megálltam, hogy gondolataimat rímekbe öltöztessék.

Amikor lettem az érettségit, a pécsi helyi lapokban kezdtem firkálni mindenről, ami az eszembe ötlött. Aztán feljöttem Pestre szigorlatozni, de bizony többet jártam a szerkesztőségekbe, mint az egyetemre. Ennek pedig az volt az eredménye, hogy rövidesen a „Magyarország” munkatársa lettem. *Holló Lajos* volt akkoriban a lap szerkesztője, aki olyan irodalom-ellenes szellemben vezette a lapot, hogy

rövidesen megeszmörlöttem és kiábrándultam az újságírásból is.

Elvégeztem a szigorlataimat és elmentem levéltárnoknak egy máramarosmegyei kisvároskába és azt hittem, örökre eltemettem és belefulladásztam a poros akták tömegébe fiatalkori ábrándomat, az újságírást.

Talán az irodalomban való csalódás, talán az akkoriban divatos vidéki, duhajkodó élet volt az oka, hogy legszebb éveimet — tizenhét évtől huszonhét évig — a legtragikusabban tönkreteltem. Örökös ivás, lumpolás, förtelmes duhajkodás és tivornya volt ennek a tíz évnek a napi programja. Állandóan mámoros voltam az italtól. Már-már úgy látszott, hogy elveszett ember vagyok, amikor egy szép napon hirtelen kijózanodtam. Ugy éreztem magam, mintha valaki arcul vágott és szembeköpött volna, mintha valaki a sárga földig lehordott volna, amikor egy átdorbezolt éjszaka után megláttam magam a tükörben.

— Mi lett belőled, Miklós? — monologizáltam. — Hová jutottál és hová jutsz, ha így folytatod?

Sírva fakadtam. És

attól a naptól kezdve nem létezett többé számomra ital, muzsika és a züllött cimborák kara.

Surányi Miklós 15 éves korában

Ujból visszatértem a helyes útra akkor, amikor már senki sem hitte, hogy valaha is még rendes ember lesz belőlem.

Sajnos, pájtásaim közül csak én menekütem meg. A többi tovább folytatta útját. *Dúsgazdag, előkelő emberek koldusbotra jutottak és a legnagyobb nyomorban pusztultak el. A vidám kompánia másik hét tagja pedig az örültek házában fejezte be életét.*

Sok tragikus epizódot éltem át, néztem végig és ezért olyan pesszimista hangú minden írásom.

Már harmincöt éves voltam és még nem írtam egy novellát sem. Ekkor azonban változás állt be életemben. Rózsa Miklós, a Művészház igazgatója fedezte fel, hogy én belletrista vagyok. Hiába tiltakoztam, hogy nem tudok novellát, verset és regényt írni. Azt válaszolta, hogy a három közül próbáljam meg valamelyiket. Hosszas gondolkodás után a novellairást választottam.

Az első novellám története egy mult századeleji gárdistáról szólt, aki Bécsben két hölgyet jegyzett el menyasszonyának. Az egyiket italos fővel, a másikat józanon. Amikor aztán rájött, hogy ebből a mókából baja lehet,

Surányi Miklós legújabb fényképe

hamar futárt menesztett bátyjához Magyarországra, hogy mentse meg őt és vegye el az egyik menyasszonyát. A hűséges testvér teljesítette is a kérését és a kettő közül azt a lányt vette el, akit az öccse igazán szeretett.

Amikor ezt a novellát átadtam Rózsa Miklósnak, azt mondta, hogy

ez olyan jó téma, amiből regényt kell csinálni.

Én ez ellen a legerősebben tiltakoztam, Rózsa erre magához vette a novellát és visszautazott Pestre.

Egy hét múlva meghozta a postán a „Hét” legújabb számát, amelynek az egyik oldalán a legnagyobb meglepetésemre a következőket láttam:

**A trianoni páva
Regény. (Első folytatás)
Írta: Surányi Miklós**

Most már aztán kénytelen voltam a novellából tényleg regényt írni. Így született meg „A trianoni páva” és így lett belőlem író.

Ma már a tizenötödik regényemnél tartok, ami „Csodavárók” címmel némiképp sokára hagyja el a sajtót. A ma emberéről szól ez a háromkötetes korrajzom. Arról a férfiről, aki sehogy sem tud a ma kríziseiből kievickélni.

Hogy ezután milyen regénnyel fogok kijönni, még nem tudom. Egyelőre azonban határozott bizonyossággal állíthatok.

Sohasem fogok színdarabot írni.

Nem pedig azért, mert nincs meg a kontaktusom a színházi publikummal, aki a filmvászonon és a színpadon egyaránt a happy end-et szereti, sőt megköveteli. Én pedig mindenhez közelebb állok, mint a boldog végjelenelem megírásához. Anekdotákat feldolgozni sem tudok, bár őszintén megvallom, szeretnék és így nem marad más hátra, hogy a színházban mindig csak néző maradhassak.

Surányi Miklós elhallgat és a száj szögletéből kiinduló keserű vonás még inkább elmélyül. Látszik, hogy valóban ellensége a happy end-eknek, mert még az interjú végére is egy tagadás, egy kemény „nem”-et tartogatott. De ő valamikor regényt sem akart írni...

Szilágyi Ödön.

Horváth Árpád

ugyanígy meg tudta volna csinálni. A forgószínpad világítását minden-
esetre szerencsésebben lehetett volna
megoldani. A *Külváros* és a *Húzd rá
Jonny* esetében a külföldi rendezés
viszont teljességgel indokolatlan.

Pedig lehetne s lehetett volna mo-
dern írókkal, modern színpadi formá-
ban korszerű színjátszást produkálni.
Dehát ma: a színházi üzletpolitika
korában erre egyre kevesebb lehetősé-
g nyílik. Holott van kitünő színész-
anyag, összeválogatható s nevelhető,
tehetséges fiatal színészemzedék,
vannak rendezők is, darabok is. Miért
hamvadnak el a szándékok, tervek és
megmozdulások az első lelkesedésben?
Szomorú ennek a kérdésnek a fel-
vetése is s még szomorúbb volna rá a
felelet.

Horváth Árpád.”

Szabolcs Ernő

A tökéletes előadás két tényezőn
múlik: az *összjátékon* — ehhez a kér-
téshez tartozik szervesen a mai szí-
nészgenerációnak korszerű színészi
nevelése és a *színpadi stílus megtalá-
lásán*. Mert minden irányzatos dogmá-
val és izmusokba hajszolt túlzással
szemben: *minden egyes darabnak más-
más, külön stílusa* van s a korszerű
rendezés ennek megtalálását és ki-
dolgozását jelenti. Természetes, hogy
a mult legelevenebbül ható színpadi
értékeit is: *Shakespeare, Moliéret,
Ibsent* ma másként kell színpadra
vinni, mint ezelőtt ötven évvel és
különösen másképp, mint ezelőtt
15–20 évvel. Éppen ezeknél a leg-
klasszikusabb klasszikusoknál van
a legfőbb feladata és hivatása a mai ren-
dezőknek. A frakkos Hamletet ennek
ellenére, sőt éppen ennek a tételnek
kapos átgondolása alapján eltvelye-
snek tartom.

Ami hozzám intézett konkrét kér-
éseit illeti: az idei évad rendezői
munkáiban, legalább is eredményei-
ben eklatánsabb *célkitűzéseket* — éppen
a korszerűséget tekintve — nem lát-
unk. Ezt viszont a magyar színházi
viszonyok magyarázzák.

A *külföldi rendezéseket* végignézve,
közülük a legsikerültebb a Karlheinz
Martiné (*Oroszország 1927.*), de azt
szem a magyar rendezői kar rová-
ra idehozott vendégrendezés itt sem
volt indokolt, mert bármelyik akkredit-
ált pesti rendező ezzel az együttessel

„Az amerikai színházi ember nyilat-
kozataát olvastam és bár nem tudom,
mit nevez ő érdekesnek, nagyon saj-
nálom, hogy nem tudott nálunk ren-
dezésben semmit sem tanulni. Ez
azonban azt hiszem, rajta mult. Én
ugyanis a legrosszabb előadásból is
tudok valamit tanulni, ha mást nem,
akkor azt, hogy *úgy nem szabad*
csinálni. Így tehát kijelenthetem, hogy
valószínűleg nem bennünk van a hiba.

Szabolcs Ernő.”

* Szövőmunkás * az egyke * ellen *

Van szerencsénk a „Déliab” olvasóinak egy újdonsült magyar író, Kovács Károly urat bemutatni. A költői ambícióktól hevített fiatalember nem professzionátus az irodalom terén; rendes foglalkozása van: *szövőmunkás*. Nappal inganyagot, vászont, szabad idejében pedig *színmű-cselekményeket* sző. Ami páratlanul álló jelenség a magyar irodalomtörténetben.

Az irodalom berkeiben eddigelé még ismeretlen Kovács Károly egyfelvónásos, tanulságos színdarabot írt *A gyermek: Isten áldása* címen. A szövőmunkás író első irodalmi termékét, amint az művének címéből is sejthető, az *egyke elleni küzdelem* szolgálatába állította.

Egyszerűen azt szeretné, hogyha a belügyminisztérium kötelezővé tenné minden magyar színház számára „A gyermek: Isten áldása”-nak minden előadás előtti eljátszását.

Kovács Károly, 26 éves római katolikus szövőmunkás, középtermetű, nőtlén. Író akar lenni, addig is mellékfoglalkozást űz, megélhetés céljából. Egy újpesti szövőgyárban dolgozik, de „csak” naponta reggel 7-től este 6-ig.

— Két hónappal ezelőtt írtam meg „A gyermek: Isten áldása”-t. Hogy mi ösztökélt erre? Hát kérem — mondja — az egyik rokonom feleségével egészségben, jó módban él, de még sincsenek megelégedve: mert nincs gyermekük. Most pedig már öregek.

— Aztán kérem — beszéli mindjobban belehevülve — sokat olvastam én mostanában az *egyke*-ről. Gondoltam, valami új fegyverrel kellene küzdeni ez ellen. Így jutott eszembe a színdarabírás.

— Mi a tárgya a színdarabnak?
— Hát kérem, egy öreg munkástanos ember nagy nyomorban él betel magával tehetetlen feleségével. Nincs gyermekük. Éheznek. Régi ismerősök látogatják meg őket: a nyomorú öreg férfinak volt szaktársa és annak felesége. Csinosan ki vannak öltözve. Jó húspan vannak. Elégedettek. Nekik kell *öreg napjaikra* dolgozniuk, meg a felnőtt *gyermekük gondoskodnak* róla.
Hát kérem, ugyebár nem valami bonyolult.

Kovács Károly

A szövőgépek sem szabálytalanul összehogzani a szálakat.

Ugy látszik ez nem akart komoly kárt cselekmény szóni Kovács.

— Darabomat belügyminisztériumnak szeretném eladni — mondja — aztán és először egy gondosan csomagolt vaslemez papírtekeréscsészéből felhívta a miniszterpapírt hull ki.

Kérvény.

„Alázattal kérem

a Nagyságos Belügyminiszter Urat írja benne Kovács, — méltóztatásait intézkedni, hogy mellékelte színdarabomat valamennyi magyarországi színház minden előadása előtt eljátsssa, mint a mozik a *Magyar Híradók*.

„Az emberek széles rétege jár színdarabba — indokolja kérelmét — ezekre biztosan olyan maradandó hatást gyakorol darabom, amely *értelme fegyver* lesz az egyke ellen.”

— A belügyminisztérium is jól jár és én is — mondja még Kovács Károly — majd mikor elbúcsuzunk, kéri, hogy támogassuk tervének keresztülvitelét.
Hát kérem, ezennel felhívjuk a belügyminisztérium és a nagyközönség figyelmét Kovács Károly szövőmunkás író művére.

Városi Színházban fogják megenni.

— Egyet váltottam a búcsúelőadásra. May semmit sem változott a leg-
bi száz esztendő alatt — Sebestyén
váltott. Éppen viccet mondott
tagnak, aki előleget kért tőle.
— Eg köszönettel zsebettem a viccet.
— Előlegetni kezdtem a Géza direktor-
al.

— Ki most a Nagyasszony Pesten?
— kérdeztem.

— Lészay Kató — mondta Se-
bestyén.

— És ki jelenleg a nemzet csalo-
gya?

— Somogyi Nusi.

— Tovább érdeklődtem.

— Berczy Géza mit csinál?

— Apaszínész a Vigszínházban.

— És Somogyi Bogó?

— Naíva most is...

— És Zsazsa?

Sebestyén mosolyogva válaszolt.

— Az utolsó hatvan évben ismét
naíva lett.

— Befejezte már szenzációs élet-
történetét a Pesti Hirlapban?

— Még nem. Tudniillik nem tudja
átolérni az életrajzzal az életét. Min-
dig előre él egy kicsit... Még eltelik
néhány száz év, míg befejezi.

— Mit játszanak az Új Színházban?

— A „Dybuk”-ot — felelte Se-
bestyén.

— Megköszöntem a szíves felvilágosí-
tásokat és tovább mentem.

— Konstatáltam magamban, hogy Pes-
ten nem változott semmi. Minden úgy
van, ahogyan volt. Az Otthon-körben
gyanazokat láttam a kártyaasztalok
örül, mint száz évvel ezelőtt.

— Este kabaréba mentem. Az Andrássy
Színházba. Huszonöt direktora volt
a színháznak, valamennyi a Werthei-
er fajtából. Barabás Loránt is ott
volt természetesen, nagy, lengő ősz
szakállal viselt. Itt tudtam meg, hogy
Salamon Béla és Radó Sándor nagyon
jóra vannak, mert Salamon unokája
vette feleségül Radó Sándor déd-
unokáját.

— A Terézkörúti Színpadon most is
nagy Endre konferált. Csak tíz évet
megedezett a legutóbbi száz év alatt.

— Vettem néhány ujságot is. Nem vál-
toztak semmiben sem. Most száz év
mulva száz év előtti színházi viccek-
tel találkoztam a lapokban. Kardos
Pista megfiatalodott, még mindig a
„Függöny mögött” rovatot csinálta

Salamon és Radó nagyon jóba vannak

az Esti Kurirban. Már rövidlátó volt,
alig ismert meg.

— Szervusz — mondta. — Szeren-
cséd, hogy még itt találsz. Utazom
háza, Felvidékre...

— Megvan már a vízumod? —
kérdeztem.

Kardos csodálkozva nézett rám.
Mert csodálkozva...

— Minek oda vízum?

— Hát a csehek miatt...

— Most úgy nevetett Kardos, hogy
összeszaladt az egész kávéház.

— Hiszen az már Magyarország —
mondta...

— Elszégyeltem magam és visszamen-
tem a sofőrhez, aki már türelmetlenül
várt...

— És egy félóra mulva ismét Pesten
voltam, ezerkilencszázhuszonnyolcban.

— Tapasztalataimat megírtam a „Déli-
báb” részére és felvittem a cikket a
szerkesztőnek.

— Budapest száz év mulva — mon-
tam lelkesedve és letettem a cikket
az asztalra.

A szerkesztő kidobott.

— Inkább arról hozzon cikket, hogy
mi történt tegnap este a Városi Szín-
házban... — mondta a szerkesztő...

— Cikkem valószínűleg nem fog meg-
jelenni. De nem baj... Fialat hu-
morista vagyok, még várhatok egy-két
száz évet.

(Fregoli)

Városi Színházban fogják meg-
ni.

gyet váltottam a búcsúelőadásra.
May semmit sem változott a leg-
bi száz esztendő alatt — Sebestyén
változott. Éppen viccet mondott
tagnak, aki előleget kért tőle.
g köszönettel zsebetette a viccet.
élegetni kezdtem a Géza direk-
tal.

— Ki most a Nagyasszony Pesten ?
kérdeztem.

— Lészay Kató — mondta Se-
styén.

— És ki jelenleg a nemzet csalo-
nya ?

— Somogyi Nusi.

Tovább érdeklődtem.

— Berczy Géza mit csinál ?

— Apaszínész a Vigszínházban.

— És Somogyi Bogyó ?

— Naiva most is ...

— És Zsazsa ?

Sebestyén mosolyogva válaszolt.

— Az utolsó hatvan évben ismét
naiva lett.

— Befejezte már szenzációs élet-
történetét a Pesti Hirlapban ?

— Még nem. Tudniillik nem tudja
utólni az életrajzzal az életét. Min-
dig előre él egy kicsit ... Még eltelik
néhány száz év, míg befejezi.

— Mit játszanak az Új Színházban ?

— A „Dybuk”-ot — felelte Se-
bestyén.

Megköszöntem a szíves felvilágosi-
ásokat és tovább mentem.

Konstatáltam magamban, hogy Pes-
ten nem változott semmi. Minden úgy
an, ahogyan volt. Az Otthon-körben
gyanazokat láttam a kártyaasztalok
örül, mint száz évvel ezelőtt.

Este kabaréba mentem. Az Andrássy
Színházba. Huszonöt direktora volt
színháznak, valamennyi a Werthei-
ter fajtából. Barabás Loránt is ott
volt természetesen, nagy, lengő ősz
lakált viselt. Itt tudtam meg, hogy
Salamon Béla és Radó Sándor nagyon
jóba vannak, mert Salamon unokája
vette feleségül Radó Sándor déd-
unokáját.

A Terézkörúti Színpadon most is
nagy Endre konferált. Csak tíz évet
regedett a legutóbbi száz év alatt.
Vettem néhány ujságot is. Nem vál-
toztak semmiben sem. Most száz év
mulva száz év előtti színházi viccek-
tel találkoztam a lapokban. Kardos
Pista megfiatalodott, még mindig a
„Függöny mögött” rovatot csinálta

Salamon és Radó nagyon jóba vannak

az Esti Kurirban. Már rövidlátó volt,
alig ismert meg.

— Szervusz — mondta. — Szeren-
cséd, hogy még itt találász. Utazom
házá, Felvidékre ...

— Megvan már a vizumod ? —
kérdeztem.

Kardos csodálkozva nézett rám.
Illetőleg csodálkozva ...

— Minek oda vizum ?

— Hát a csehek miatt ...

Most úgy nevetett Kardos, hogy
összeszaladt az egész kávéház.

— Hiszen az már Magyarország —
mondta ...

Elszégyeltem magam és visszamen-
tem a sofőrhöz, aki már türelmetlenül
várt ...

És egy félóra mulva ismét Pesten
voltam, ezerkilencszázhuszonnyolcban.
Tapasztalataimat megírtam a „Déli-
báb” részére és felvittem a cikket a
szerkesztőnek.

— Budapest száz év mulva — mon-
tam lelkendezve és letettem a cikket
az asztalra.

A szerkesztő kidobott.

— Inkább arról hozzon cikket, hogy
mi történt tegnap este a Városi Szín-
házban ... — mondta a szerkesztő ...

Cikkem valószínűleg nem fog meg-
jelenni. De nem baj ... Fialtal hu-
morista vagyok, még várhatok egy-két
száz évet.

(Fregoli)

Miből lesz a cserelobogár?

Ki ne ismerné a Kmochnét? Aki csak egyetlenegy jóízű estét is eltöltött Pesten, nem mulaszthatta el megnézni az ő elsőrendű tipikus zsidó-asszony-alakításait. De Kmochné közismert színészi multja mellett mégis egyike a legszerényebbeknek. Ami egy nőnél nagy szó, még ha túl van is a hatvanon.

Olyan igyekezettel integet felénk a zsebkendőjével a kávéházi asztal mellől, mintha azt képzelné, hogy nem is tudják róla, hogy ő az. Mint egy felfedezésre váró színtanodai növendék. Még kedvesnek is van olyan kedves — és önzetlen.

*

— Korán kezdtem én a komédiázást — így beszél Kmochné. — Apám, a Schönberg bácsi, talán még emlékeznek rá az öregebbek, főrendező volt a „Kék macská”-ban a Király uccában. Egyszer egy tag beteg lett és én tizennégy éves bolond fejjel beugrottam helyette egy énekes szerepbe. Ez volt a vesztem. Ettől kezdve rendszeresen felléptem a papánál. Elő-

... fésűvel kísérte végig az énekszámokat

Egész éjjel bögttem a kofferen ülve

ször operettekben, majd később mint magyar dalénekesnő.

Tizenhat esztendő voltam, amikor az első komikaszerepet játszottam. Kilenc évig külföldön szerepeltem, ide-oda kószálva. Közben hazajöttem és a Fővárosi Orfeumban léptem fel, de aztán tizenhat éves fruska létemre férjhez mentem és az uram megint kivitt külföldre. Hosszabb ideig Bécsben voltunk, majd bejártuk Németország valamennyi nagyvárosát.

Ez a második külföldi utam már sokkal jobb körülmények között folyt le, mint az első, amikor gyerekfejjel és azzal az egyetlen szó német tudományommal, hogy „droschke”, megérkeztem Bécsbe. Korán reggel volt és a bérkocsis egy olyan finom kis szállóban rakott le, amelyiknek még akkora kapubejárata sem volt, hogy a kofferrömp befért volna rajta. Kívülről, csigán húzták fel és az ablakon át tették

a harmadik emeleti szobámba. Egész
tel bögttem, a kofferomon ülve.

— Ajjaj! — sóhajt fel, de a szemei
vetnek. — Sok ilyen link dolog esett
velem akkortájt... Az is szép
história volt, amikor Pécsre gya-
g, hónunk alatt a plakátokkal, be-
ronultunk. Az uccagyerekek úgy kö-
vettek bennünket, mint a cirkszt
szokás. És amikor Zimonyból meg-
szöktem, mert nem volt a városban
kávéház, ami nélkül pedig nem élhe-
tek. Természetes azonban, hogy előbb
felvettem a gázsimat. No és ahhoz
mit szólnak a mai finnyás fiatalok,
hogy énekeltem én már Medgyesen,
Erdélyben, zongora nélkül is. A lakos-
ságnak jó szimatja volt és nem volt
hajlandó zongorát kölcsönözni senki
a társulat részére. A karmester erre
egy közönséges fésűvel kísérte végig
az énekszámokat.

Húsz év óta vagyok a Rottnál.
Aki még nem látott Pesten zsidó-
asszonyt, az nézzen meg engem. Leg-
kedvesebb szerepeim a „Hárpia“ és
a „Kammerdiener“ című darabokban
voltak. Én ugyanis egyformán játszom
magyarul és németül. No meg évek
óta, minden nyáron én vagyok a Feld
Matyinak, mint ő mondja a — kaba-
lája.

Azért jól elvicceltem az életemet
— mondja a legkisebb melankólia
nélkül. — Próbáltak énevelem már ko-
moly dolgokat is, de tudják, minél
komolyabban csináltam a szerepet,
a közönség annál jobban dült a neve-
téstől. Egy ízben Németországban
drámai prózát osztottak ki rám. Hát
én olyan beteg voltam három napig
attól, hogy az erős, drámai hangokat
fejhangon vettem!...

*

Most, utólag, ebben a korban már
kertelés nélkül megkérdezhetjük,
úgy-e bár, hogy — hogy állott a szere-
lemmel? — vetjük fel az örök problé-
mát. Erre a kérdésre elkomolyodik.

— Tizenhat éves koromban mentem
először férjhez. Másodszor mentem
nőül a Kmoch karmesterhez, akivel
húsz évig éltem. Azóta slussz. Hogy
az szerelem volt-e vagy sem? Iste-
nem, sohase voltam olyan szép, hogy
párbajokat vívtak volna miattam a
férfiak.

Hirtelen fiatalosan, erőteljesen csen-
dül a hangja. Harcra kész pózba vágja
magát a tejeskávé mögött.

... harmincöt emol biztosan

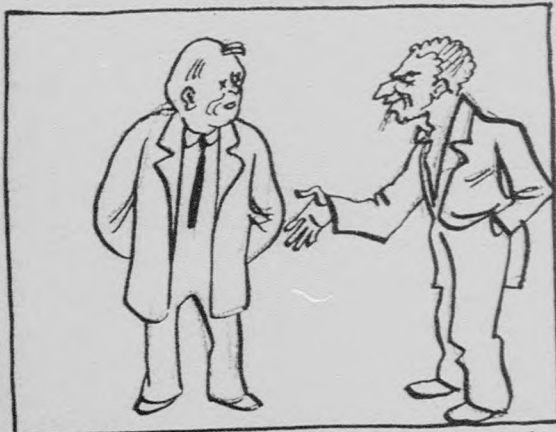
— Most biztos azt fogják kérdezni,
hogy hány éves vagyok! — rival reánk.

— Hiába írják, hogy túl vagyok a
hatvanon, letagadom. Egy ízben már
megírta egy szerkesztő úr. Hogy hát
mennyit írjanak? Irják azt, hogy —
harmincöt, emol, biztosan...

Hát ne nevéssen az ember? Na hát,
ez a Kmochné!...

Antenna a fejtetőn

Sebestyén Gézától kérdezte egy is-
merőse:

— Mondja, direktor úr, mit jelent
a Johnny-görlök fején az antenna?

— Azt — felelte Sebestyén, —
hogy ők minden csekélységet fel-
vesznek.

Az első Első Ferenc József *

A régi, jó békevilág kellős közepén... Sáros, piszkos, galiciáner falu... Azt sem tudja senki, hol van, merre van?... És egyszerre a világ közepe lett: idejön le vadászni Első Ferenc József. A falu egyetlen civilizált részén, a kastélyban nagy az izgalom. Tábornokok, diplomaták, díszőrség szállják meg a kertet. Az őrség „rebellis” szerelmes magyar parancsnoka, akit büntetésből helyeztek ide az Isten háta mögé, ott a kertben akarja megvárni a császárt. Hogy mindent elmondjon neki! Hogy nem rebellis, forradalmár... Hű magyar fia ő a hazának... És nem sikerül őt eltüntetni... Csak egy szerelmes debreceni kislány közbenjárására élete álmát valósítják meg. Főhadnaggyá nevezik ki és visszarendelik szülővárosába, Debrecenbe.

A császár jön. A hadnagy feszesen tiszteleg, a kislány mosolyogva szalutál. És a császár is mosolyog.

Két fiatal, szerelmes embert lát és mosolyog. Mintha azt mondaná:

... amikor még én is fiatal voltam...”

És elmegy.

A hadnagy pedig mámorosan kiáltja a népszerű vezényszót:

— Gewerrrrheraus!!

Ez az egész. A kis kabaréban a függöny legördül.

Amikor pedig a császár, Első Ferenc József a színpadra lép, tombol a kis színház publikuma. Percenkig áll

az előadás és tapsolnak Ferenc Jósának. Egy régi, elmúlt világ minden emléke tódul elénk, minden, ami szép és jó volt, minden, ami Ferenc Jósával együtt az eszünkbe jut.

Nem szól egy szót sem Ferenc József — Somlár Zsigmond, aki ezt a szerepet játssza. Mi az, amit ő érez esténként, ő az első Első Ferenc József.

— Éppúgy, mint a közönségnek, nekem is eszembe jut minden, ami régi, ami a múlt század, ami Bécs.

Eszembe jutnak a régi, boldogidők, amikor a Burgszínház iskolájában — színinövendék voltam. Ahol egy Kainz-ot, egy Mitterwürzert láthattam játszani. Ezért örülök ennek a szerepnek, amely — valljuk be — nem is szerep. Néma szerep, de — és ezt nagyon jól tudom — fontosabb itt ma, mint akárhány olyan nagy szerep, melyeneket a múltban játszottam.

Szinte beleélem magam a felséges ruhadarabokba.

Persze, amikor leveszem a szép császárszakállt, keserűen érzem a kiábrándulást. Ez a szerep olyan: „Tittel ohne Mittel”. De azért szép.

Ezt mondja Somlár, a színházi világ kedvelt Zsiga bácsija, miközben leveszi az arcáról a „Tittel”-t jelentő fehér szakállt. Előttünk a markáns komédiásarc s míg vastag zsírréteggel mossa le a császári rancokat, rezignáltan néz a tükörbe:

— Így múlt el a császár s vele minden, ami szép, ami jó, ami — béke.

Somlár Zsigmond, Ferenc József maszkjában

Délibáb

A híres Sacher-testvérek „Uccagyerek“ tánca (D'Ora-Benda felv.)

báb

*

*

Jóská-
ninden
ni szép
Jóská-

ne Jó-
ezt a
ő érez
ő az
Ferenc

y, mint
nek, ne-
nbe jut
ni régi,
század,

jutnak
gidők,
Burg-
kolájá-
növen-
Ahol
ot, egy
ert lát-
tszani.
ők en-
epnek,
valljuk
is sze-
szerep,
ezt na-
dom —
tt ma,
árhány
szerep,
a mult-
tam.
eleélem
elséges
okba.
p csá-
kiáb-
„Tittel

zi világ
ben le-
jelentő
arkáns
éteggel
ezignál-

de min-
béke.

FEDÁK ESETE * AZ * AMERIKAI IMPRESSZÁRIÓ- * * * * * VAL *

Semmi sem maradhat titokban a színházak furcsa világában.

Mialatt a mult hetekben a Városi Színház és az Andrásyúti Színház publikuma lelkesen ünnepelte Fedák Sárít, a művésznő öltözőjében óramű pontossággal jelentkezett egy magas, elegáns, szőke fiatalember.

Az ifjú rendszerint Zsazsa városi színházi öltözőjét kereste fel előszeretettel.

De azért megjelent a művésznő Andrásyúti Színházi öltözőjében is.

Ki az elegáns, biztos fellépésű fiatalember, akivel Zsazsa estéről-estére hosszasan és megfontoltan tárgyal?

Lassan kiderült...

— Az illető — suttogták a beavattottak — *előkelő amerikai impresszárió*, aki azért utazott Európába, sőt egyenesen Budapestre,

hogyan Fedák Sárít amerikai angol színpadra szerződtesse.

És folytak a tárgyalások — természetesen angol nyelven.

Egyet azonban tudniok kell azoknak, akik nem tudják. *Zsazsa a legokosabb ember Pesten.* Ő hagyta nyugodtan, hogy az amerikai ifjú amúgy igazában kibeszélhesse magát és higgye azt, hogy a szerződési blanketta máris a zsebében van.

Egyheti tárgyalás után Zsazsa keresztkérdések pergőtüzésbe fogta az amerikánust.

Irásokat kért tőle.

Pecskéteket.

Szóval Zsazsának az impresszárióról rossz impressziója volt.

Vagy, hogy rossz szóviccet mondjunk, rossz impresszáriója.

Az ifjú a keresztkérdésekbe belezavarodott. És csaknem sírva a következőket vallotta be.

Ő szegény ifjú és Európába jött szerencsét próbálni. A hajón kihallgatta amerikai színházi ügynökök beszolgetését. Ezek az újvilági színházirókák Fedák Sáriról beszélgettek az áradozás jelzőivel és arról tárgyaltak, hogy eljönnek Fedákhoz, szerződési ajánlatot tenni.

Nos, barátunk elhatározta, hogy megbízás és hinterland nélkül ő szerződteti Fedák Sárít Amerikába. Éppen annyi pénze volt, hogy Budapestig eljusson és itt néhány napig élhessen. Arra a hétre tette fel sorsát, hogy sikerül-e Fedák Sárít lekötnie vagy sem.

Ha sikerül, akkor rengeteg pénzt keres és megcsinálja a jövőjét.

Nem sikerült.

Az amerikai fiatalember már el is hagyta Magyarországot.

Déliab

Puffy esetei Pesttől-Pestig

Huszár Puffy négyévi hollywoodi kinttartózkodás után újból itt van köztünk, hogy nálunk pihenhesse ki emek a küzdelmes legutóbbi négy évnek fáradalmait.

Huszár Károly nehéz ember, nemcsak kilókban, hanem az interjúk adásában is. Nem szeret nyilatkozatokat adni jobbra-balra, ellentétben a többi kollégáival.

— Nem szeretem a nagyképű és hengegő nyilatkozatokat — mondja Puffy. — Ha tudnám azt, hogy szavam annyit nyom a latban, mint amennyit jómagam, akkor talán önérzetes hangon kijelenteném, hogy milyen küzdelmek után lettem sztár Hollywoodban. De mivel tudom, hogy az ilyesmi — ami már a múlté — senkit sem érdekel, tehát hallgatok.

Inkább elmondok egy pár humoros epizódot az életemből és így összekötöm a kellemest a hasznossal, miután a nevetés hízlal.

— Engem tudvalevően Fatty utódjának szerződtettek le Hollywoodban. Amikor az első filmfelvételen résztvettem, egy forró nyári napon csodálkozva vettem

észre, hogy két statiszta mindenütt nyomon követ és hatalmas legyezőkkel folyton legyezgetnek.

— Mit akarnak tőlem? — fordultam végre dühösen hozzájuk. — Mit handa-bandáznak, állandóan az orrom alatt?

— A rendező úr parancsára törté-

Huszár Puffy legújabb fényképe

nik ez, mister — felelte az egyik, — mert félünk, hogy elolvad ebben a nagy melegben.

Ez a kedves eset abban az időben történt, amikor első sikereim után kezdtek kinn ismerni a nevemet.

— Mondja, mister Puffy — szólított meg egyszer egy amerikai, — Igaz, hogy maga azelőtt huszár volt?

— Nemcsak voltam Huszár, hanem még most is az vagyok! — feleltem meglepetve.

— Igazán? — csodálkozott az amerikai atyafi. — Most már akkor megértem, hogy miért félt mindenki a háborúban a magyar huszároktól. Hisz tíz ilyen ember rohamja veszélyesebb lehetett, mint száz tanké.

— A múlt évben filmbálat rendeztek Hollywoodban és felkértek, hogy vegyek részt az ezt megelőző kabarén.

— Kik szerepelnek még rajtam kívül? — kérdeztem.

— Senki.

— Hogy-hogy?

— Nekünk nem kell senki más, hogyha ön fellép, mert ön egyedül egy egész estét betölt.

Ez az eset viszont most játszódott le velem Londonban, ahová legközelebbi filmszerződésemmel szólít.

— A filmgyár műtermében odarohant hozzám egy fiatal hölgy.

— Ön valóban Charles Huszár? — kérdezte izgatottan.

— Igen — feleltem szerényen.

— Jaj, akkor árulja el, kérem, hogy

Irving Comings rendező Puffival

maga tényleg ilyen kövér vagy csak szimulálja?

*

— Plhenni jöttem különben Pestre, de, sajnos, ez a tervem nem sikerült. Reggeltől másnap reggelig egyebet sem teszek, mint vendégeket fogadok. Naponta nem alszom többet, mint egy-két órát. Már a harmadik szállodába költözöm, a legnagyobb titokban, mindhiába, mert mindenütt megtalálnak. Ha ez még sokáig így megy, a végén olyan sovány leszek, mint egy bonviván.

— Végeredményben pedig mégis boldog vagyok, hogy újra Pesten lehetek.

Alla Iversen, a kopenhági opera primaballerinája

y csak
Pestre,
került.
gyebet
gadok.
mint
szállo-
titok-
t meg-
megy,
mint
gis bol-
hetek.

Hallja maga Skót...

hiába vág olyan únott pofát, mintha a cserebogarak halhatatlanságán kívül semmi más nem érdekelné. Hisz a kis lapátfülei úgy működnek, hogy magukba szívják a legújabb híreket, mint a csepei-antennatorony.

Remélem, hogy mint vérbeli skót, összebarátkozott fajrokonaival, a Savoy Hotel jazzband tagjaival. Nem? Ejnye, ejnye, hát akkor kénytelen vagyok én beszélni róluk. Ez a tizennégy kedves, szimpátikus jóú úgyszólván órák alatt hódította meg Budapestet. Mindegyikük külön-külön egy jazz-Paganini. A minap a „Zenboná”-t nézték meg a Fővárosi Operettszínházban, ahol

különösen el voltak ragadtatva a magyar jazz-zenekartól.

Amikor pedig Péchy Erzsí megjelent a színpadon, diadalordításba törtek ki, mert a művésznőt már londoni vendéjátéka óta jól ismerték. A felvonás után pedig libasorban vonultak fel Péchy öltözőjéhez, ahol olyan hipp-hipp hurrázásba fogtak, hogy ijedten borzongott az egész színház.

Látja, kedves unszimpátikus barátom, ha összeismerkedett volna velük, talán elhúzták volna figyelemből a maga nótáját is.

A Gaál Franciskának ugyan majdnem elhegedülték a nótáját.

Azt írták ugyanis róla, hogy válik a férjétől,

ami pedig olyan távol van az igazságtól, mint a Feld-színház a teltháztól. Mit tehetett tehát Gaál Franci egyebet, mint-hogy bepörölte a valótlán hír terjesztőit rágalmazásért és anyagi kártérítésért.

Vaály Ilonát viszont a Király Színház egyik kis görlje perelte be, amit a

színház hétpécseletes titok alatt őriz. A „Mersz-e Mary” egyik előadásán Vaály művésznőnek egy kissé rossz hangulata volt, ami gyakran előfordul vele. Ezen az estén is így történt és a művésznő idegesen csapkodott maga körül a tenniszütőjével. Ijedten rebbentek széjjel a körülötte álló görlok, de az egyik — egy tizenhét éves tehetséges, szép, fiatal leány — már későn vette észre a művésznő attakját. A következő pillanatban a tenniszütő belevágódott a balszemébe és a kislány ájultan terült el a padlón. Vaály Ilona volt az első, aki odarohant hozzá és kedveskedve éleszgetni próbálta. Csak ekkor vették észre, hogy

a tenniszütő a szó szoros értelmében kivágta a szerencsétlen kislány szemét.

Az egész életére nyomorékká vált kislány most hatalmas kártérítésért perli Vaály Ilonát.

Most az egyszer nem csodálom, hogy nem nevet, kedves Skótom, mert bizony ezen csak szomorkodni lehet. Ki tudja, hogy nem egy későbbi primadonna veszett-e el ebben a kislányban. Hiszen Vaály Ilona is mint görle kezdte meg a karrierjét.

Ha már a Király Színháznál tartunk, elárulom magának, hogy Rátkai Márton jövő héten indul Berlinbe, hogy Reinhardt színházában a próbákat megkezdhesse. Most hamar fogja meg az állat, hogy le ne essen ámulásban. Tudja, ki lesz

Rátkai utódja a „Rose Marie”-ban? Halmay Tibor,

aki nagy titokban

nemsokára megérkezik Bécsnek büszke városából, hogy a próbákat megkezdje.

No, ez derék, édes egy Skótom! Látom az arcán, hogy örül Halmai visszatérésének és igaza van, mert

egy tehetséges színésszel és egy aranyos-szívű jó fiúval lesz több Budapesten. Egyáltalában, kedves Skótom, ma — csodák-csodája — egész rendesen viselkedik. Mi a szösz lehet ennek az oka? Csak nem a tavasz?

Vigyázzon, apuskám, mert ez a változó időjárás egyeseknél sok bajt okoz. Itt van például a legcsúnyább, de egyben a legkedvesebb operettszínésznőnk esete, akit már jó ideje nélkülöz a pesti színházpublikum és úgy látszik, ebben a szezonban már nem is fogja viszonzlítani. Ez a temperamentumos művész nő évekket ezelőtt hosszabb olaszországi autókirándulásra indult egy udvarlójával, aki már-már majdnem elvette feleségül. Hazafelértükben megszálltak egy kis olasz vendégfogadóban. Aznap este a londoner egy távirat-blankettát nyújtott át a férfinak azzal, hogy ma már nem tudja feladni a művész nő által neki átadott sürgönyt. A vőlegényjelölt — egyike Magyarországon legkedvesebb és legszimpatikusabb urainak — kíváncsian nézett bele a Pestre szóló táviratba, amiben ez állott:

Holnapután reggel otthon leszek és egyenesen hozzád repülök, ölelő karjaidba.

Alatta ott volt forsriftosan a művész nő neve. Az illető úr hozzáméltó eleganciával zsebvágta a táviratot és reggel első kötelességének tartotta, hogy azt személyesen föladja pesti riválisának. Azután autóba ültette a művésznőt és megállás nélkül rohant vele Pestre, hogy minél előbb mindörökre át nyújthassa őt a reá türelmellenül várakozó fiatalembernek. Azóta a művész nő mindenütt ezzel a fiatalemberrel mutatkozott. Már-már ez a szerelem is úgy nézett ki, hogy házasság lesz a vége, mikor a napokban fordított eset állt be. A művész nő második számú vőlegényét legjobb barátjánéval — a szöke kabarészinésznővel — látta bizalmasan — sétálni. Nosza, volt olyan háborúskodás, hogy a világháború kis

Miska ahhoz képest. Végeredmény: mindkettőjük szakítása a fiatalemberrel, vagyis eldöntetlen.

Hiába, ez a sors iróniája! Ez a fiatalok. Majd ha megöregszünk, mi is csak úgy megváltozunk, mint Faludi Gábor — a Vígsház régi igazgatója, — aki három év óta nem volt már színházban és saját bevallása szerint

azt sem tudja, hogy például Móricz Zsigmond még él-e vagy meghalt.

Nem tudja, hogy milyen színházak vannak Budapesten, mert ez az egyetlen dolog a világon, ami őt egyáltalában nem érdekli. Ha egyik vagy másik fia invitálja őt színházaikba, kézzel-lábbal tiltakozik ellene.

Meg van elégedve velem, kedves Skótom? Remélem, hogy elég sok érdekes hírt szippantott fel. Hálából legközelebb mondja el nekem, hogy mi ujság Skóciában.

Most azonban nagyon sietek és ezért csak távirati stílusban mondom el a következőket.

Májusban Hubert Marischka és társulata fog vendégszerepelni a Fővárosi Operettszínházban, ahol bemutatják az „Alles aus Liebe” című revü-operettet.

Latabár Árpád fiai, Kálmán és Árpád, a londoni Téli kertbe szerződtek le hetvenöt font heti fizetéssel.

Most pedig hamar a viccet, hátha mosolyra tudom deríteni búskomor posikáját.

T. Oláh Böske utazott fel Szegedről Pestre a kislányával, Verával, amikor az egyik állomáson fel szállt egy természetes, kövér asszony. A kis Vera nézegette balról, nézegette jobbról, míg végre kérdőn fordult oda édesanyjához.

— Mondd, anyukám, ez az egész tényleg csak egy néni?

A Johnny premiérjén

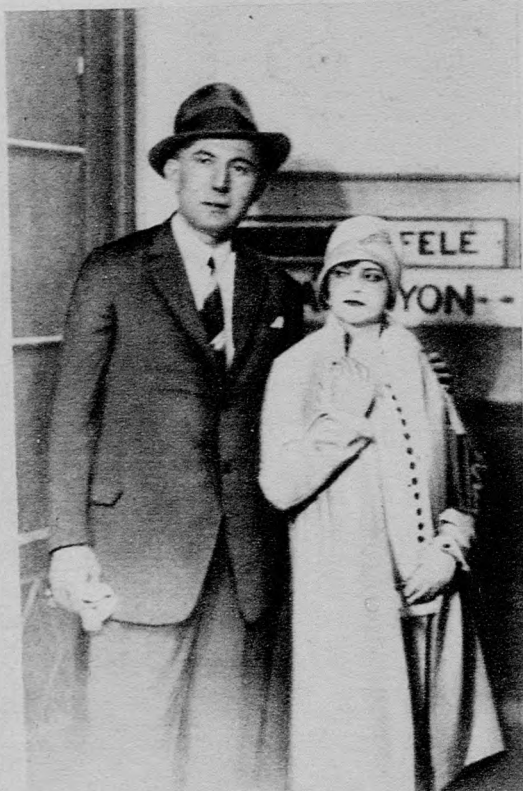
— Kicsit értelmetlennek tűnik fel ez a szöveg. Mit gondolsz, jól van fordítva?

— Valószínűleg. Sőt azt hiszem, az egész darab fordítva is jó volna.

* * *
 MŰSOR A TERÉZKÖRÜTI * SZINPADON *
 * * *

Ugy is lehetne nevezni a Teréz-körüti Színpadot: Nagy Endre körüli Színpad. Ez a szójáték természetesen bók akar lenni a színház felé, amely tulajdonképpen egyedülálló nálunk azon a téren, hogy egy nagy színpadi és művészi kultúrával rendelkező írónak plein pouvoirt ad a színház vezetése körül. Nagy Endre ezt a hatalmát feltétlenül irodalmi eszközökkel és rengeteg ötlettel használja ki. Az ő színházában is előfordulnak gyenge számok, sőt gyenge műsorok, de egy tekintetben minden magasabb igényű néző nyugodtan mehet be hozzá: giccset nem fog kapni.

S még valami hatalmas előnye van: nem próbálkozik ugyan modern témákkal vagy megoldásokkal („modern” alatt ezúttal még százszor ki nem próbált, *holnapi* problémákat értünk), de nem is korszerűtlen, a mával folytonos kapcsolata van.

Salamon Béla és Rajna Alice „A zseniális Magyarai” egyik jelenetében (L'Art felv.)

Kár, hogy — talán előnytelen üzleti tapasztalatok következtében — az igazi, százszázalékos Nagy Endrétől évről-évre kevesebbet kapunk. Az ő gourmandoknak való finomságai mindinkább elmaradnak s helyet adnak a népszerűbb kabarének. Pedig Nagy Endre igazán a közé a kevés művész közé tartozik, akinek nem vezetnie, de vezetnie kellene. Ezt a kis szigetét, amely a magyar miniatűr drámaművészet részére még fennmaradt, igazán nem volna szabad feladnia. Nagy Endre újságíró is: nem hiszük, ha egy képeslap szerkesztését kezébe adnák, hogy „Gartenlaubét” vagy „Áller“-t csinálna belőle. Olyan kabaréműsorokat szeretnénk tőle látni, amelyeket nem bizonyos (de esetleg nem teljes bizonyossággal megállapított hatású) körülmények befolyása alatt szerkesztett, hanem amilyenek neki magának is fenntartás nélkül tetszenek.

A most bemutatott műsorból hiányzik ugyan a megszokott kis aktualitások revüje, de pótolják ezt a konferanszok, melyek a konferanszié legjobb napjaira emlékeztetnek.

A darabok közül *Nóti Károly* szalónvígjátéka: a kabaréhangtól való eltávolodás, a nagyszínpadi stílus felé való orientálódás jele. *Lőrincz Miklós* igen szellemes tréfát írt. *Salamon Béla* ezúttal is fölényesen szállítja a maga neveltető adagját, különösen *Vadnay László* bohózatában. Érdekes, hogy a magyar kabaréirodalomnak ez a legfiatalabb munkása milyen öreg eszközökkel igyekszik mulattatni. De miután csakugyan mulattat, tehát — egyelőre — neki van igaza.

Lányi Viktor ebbe a műsorba egy kis operát és operettet írt. Muzsikája fáradtabb a megszokottnál. Ezen a színpadon indokolatlanul szokványos zenei formákban dolgozik. Ellenben a mult műsorból átmentett „Egységes kórusa” briliáns. A kabarézene remeke.

A szereplő hölgyek közül *Rajna Alice*, *Lengyel Gizi* nagyon jók. Az urak közül *Sándor*, *Berky*, *Herczeg*, *Komlós*, *Gárdonyi*.

Sz.

Délbáb

Berki József, Sárossy Andor és Salamon Béla „A bonviván“ egyik jelenetében (L'Art felv.)

Keglevich Marietta, Gárdonyi és Lengyel Gizi a „Pension des jeunes filles“ egyik jelenetében a Teréz körúti Színpadon (L'Art felv.)

báb

*
*

üzleti
— az
tréből
Az ő
mind-
nak a
Nagy
művész
letnie,
igetet,
művé-
gazán
Nagy
ha egy
adnák,
ller“-t
prokat
t nem
ízony-
rűlmé-
t, ha-
s fenn-

hiány-
ualitá-
a kon-
ié leg-

szalón-
aló el-
us felé
Miklós
n Béla
a maga
Vadnay
, hogy
ez a
eg esz-
i. De
hát —

ba egy
zsikája
Ezen a
ványos
llenben
,Egysé-
arézene

Rajna
ók. Az
Herczeg,

Sz.

Magyar Janningsok

Jannings nevét mindenki ismeri: a német sajtó kikiáltotta őt a világ legnagyobb maszkírózó művészenek. Kétségtelen azonban, hogy nálunk is, mint valószínűleg minden nagy színházi kultúrával rendelkező államban van néhány Janningsal egyenrangú művésze a maszknak. Itt közlünk egy sorozatot a magyar Janningsok legjobb maszkjaiból és ez a sorozat bizonyíték amellett, hogy Magyarországon nagyszerű művészei élnek a maszkírózásnak.

Mihályfi Béla, Könyves Kálmán maszkjában

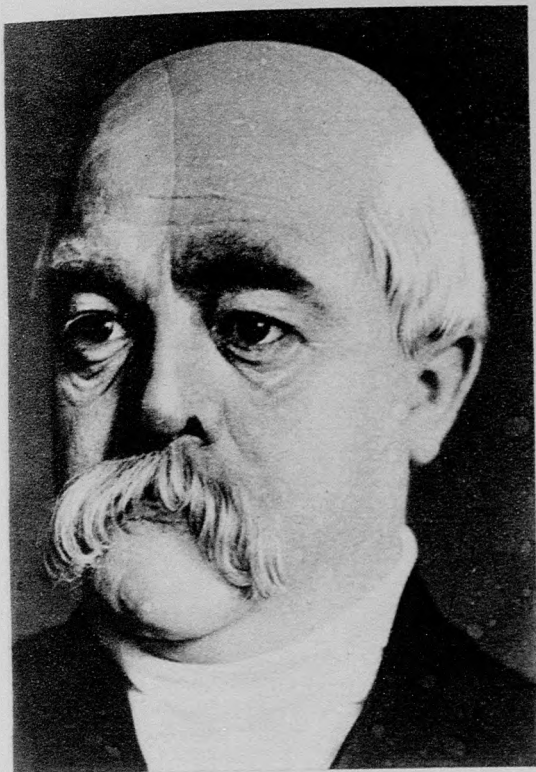
Gabányi László, a „Vén gazember“ Boczkó kántor szerepében

Kürthy György, a „Vörös fonál“ báró szerepében

Pethes Sándor, a „Don Caesar de Bazan“-ban

Csontos Gyula, Bismark
maszkjában

Somlay Artúr, egy részeges hajóskapitány
szerepében

Törzs Jenő, mint
Napoleon

Bárdi Ödön, az „Alvó férj“ Freystädtler
maszkjában

Józi, a legújabb drámaíró

A foglalkozása pincér. Reggeltől estig ott talpal az Andrassy úti kávéházban és hordja felpúpozott habbal a kávé meg a vacsorát. Ő a

— Józi, egy feketét! vagy — Józi, egy kapucinert!

A fekete frakk-kabát azonban lírai lelket takar és Langer József kávéházi pincér, ha hazamegy éjszaka a lakására, nem fekszik le, hanem odaül az asztal mellé és ír.

Verset ír a Józi. De nem lírai szonettet a kedveshez vagy zord epikai tirádát az olimposi istenek haragjáról, hanem alkalmazkodva a modern idők publikumának megváltozott ízléséhez, dalt ír. Azaz hogy dalszöveget.

Jazzt. Tangót vagy black-bottomot. Amit rendelnek. Neki mindegy. Langer Józsefnek most két kottája jelenik meg. Az egyik szerelmes tangó, a másik magyar műdal. A címe: „Magasan repül a madár!” Szép, ugye? 4

Az interjúalany tehát ezúttal nem színész, sem pedig körülrajongott primadonna, még csak nem is a „Parnasszus tetején” élő ünnepezt író, hanem röviden és egyszerűen: a Józi.

Józi, a Magyar korona kávéház pincére, akit egyelőre még nem nagyon ünnepelnek. Sőt.

Józi tehát most, egyik kezében hat pohár feketével (jaj, csak rám, ne öntse az első interjúadás boldog mámorában!), másik kezében pedig a hangerlivel, ideáll a Délbáb reflektorának fényébe és beszél. Ezt mondja:

— Tetszik tudni, eleinte artista akartam lenni. A specialitásom, hogy zene nélkül, pusztán a lábaimmal mindenféle zenei ritmust érzékeltetni tudok...

— Ezt ugyan nem nagyon értem, de azért csak mesélje tovább, Józi!

— Az artistaságomból azonban nem lett semmi, mert otthon nem engedtek, azt mondták, nagyon gyenge vagyok. Pedig már igen szép sikereim voltak. Így hát megmaradtam pincérnek. Ekkor történt aztán, hogy egy Kromberger Vilmos nevű barátommal, aki zongorahangoló, összeálltunk és csináltunk néhány dalt. Eleinte csak a magunk szórakoztatá-

sára. Ő a zenét írta, én a szöveget. Aztán megmutattam az egyik dalt a Faragó Sári művésznőnek, aki néha itt vacsorázik a kávéházban, neki nagyon tetszett és az ő ösztönzésére azután terjesztettük a dalt...

— Most már értem, hogy miért büszke a Faragó Sári arra, hogy ebben a kávéházban egy másodperc alatt hozzák a vacsorát!

— Három tojásrántotta só nélkül, debreceni belevágyva!

— Hát ez mi? Egyik dalának a címe?

— Nem. Ezt szokta a Faragó Sári művésznő vacsorázni. A legújabb dalom egy tangó...

— Hadd hallom, hogy megy!

Józi nem sokat kéreti magát, elkezd:

— Ne mondd azt, hogy többé már nem szerelsz...

Sajnos, nem folytathatta tovább, mert a mellettem levő asztalnál egy úr elkiáltotta magát:

— Józi, egy félbarna kávé, dupla habbal!

Hiába, a kenyér, kenyér, Józi abbahagyta az éneklést és szolgálatkészzen elsietett a konyha irányába.

Lapzártakor még nem tért vissza.

Langer József

Sz. H. Sz. E.

Nem hieroglif e fenti négy betű, nem rejtvény vagy sifírozott titkos írás, még kevésbé egy sportklub neve. Egy különös alakulatnak, a „Szerződésnélküli Házaló Színészek Egyesületének” monogramja a megoldás kulcsa. *A pesti bérkaszárnnyák udvarain éneklő szavaló színészek egyesületbe akarnak tömörülni, amely megvédi őket a házfelügyelők „önkényeitől” és a közönséges koldusok konkurenciájától.*

Sajnos, jól ismerjük ezeket a házaló szerződésnélküli színészeket. Ketten, hárman összeállnak, végigjárják a pesti házak udvarait, elénekelnek egy-két dalt, aztán felhangzik a szomorú bemutatkozás:

Szerződésnélküli színészek vagyunk, kérjük a nemeslelkű közönség támogatását.

És várják a könyöradományokat. Koldulnak a magyar Thália „papjai”.

Egy ilyen házakban szereplő szerződésnélküli színész, *Beregszászi László* furcsa gondolatot vetett fel. Nem kisebb tervet forgat fejében, mint azt, hogy érdekük megvédésére létrehozza a „Szerződésnélküli Házaló Színészek Egyesületét”.

Felkerestük a furcsa egyesület megalapítását tervező *Beregszászit*, aki napi produkcióját befejezván, a Telek-kávéházban piheni ki fáradsalmait.

Beregszászi nagyon sovány, lobogó hajú, beesettarcú, intelligens kinézésű, szimpátikus fiatalember. Szeme alatt, homlokán mély redők árulják el az étellel vívott küzdelmeket. Rojtos nyakkendő szeretné befedni szakadt ingét. *Beregszászi* mellett három hasonló sorsú fiatalember üldögél.

— *A tagjaim* — mutatja be őket *Beregszászi*.

Kissé csodálkozunk a „színigazgató úron”, mire ő megmagyarázza:

— Igen, kérem, hárman dolgozunk és egyhangúan megállapítottuk, hogy én vagyok a legtehetségesebb, tehát én vagyok a vezető. A többieknél is így van.

Ebből látható, hogy a házak udvarán éneklő színészeknél is a *szítársziszter* uralkodik.

Rövidesen rátérünk a tárgyra.

— Hány helyen dolgoztak ma? — kérdezzük.

— Mint minden nap — válaszol

Beregszászi, — körülbelül 30—35 házbán. Sajnos, csak 10 óra után kezdehetünk, mert addig takarítanak, bevásárolnak, „klopfolnak” a lakók.

— Mennyit keresnek naponta?

— Az az időjárástól függ. Télen átlag hét-nyolc pengőt. Ha enyhébb idő lesz, akkor azt hiszem, a bevétel emelkedni fog. Ilyen hidegben csukott ajtó, zárt ablakok mögött tartózkodnak az emberek. Nem szívesen jönnek ki a folyosóra, nem nyitják ki az ablakokat. Nyáron más lesz a helyzet — mondja sok optimizmussal *Beregszászi*.

— Mióta dolgoznak így? — adjuk fel az újabb kérdést.

— Én csak két éve. Társaim már régebben! Azelőtt — folytatja — vidéken működtem mint drámai hős, de ott sem kerestem többet, talán még jobban nyomorogtam, mint most. Mikor feloszlott a társulat, igyekeztem máshol elhelyezkedni — nem sikerült. Ügynökösködtem, voltam tányértisztító, cipőpucoló, szolga, mit mondjak még? Sehogy sem tudtam megélni. Aztán erre vitt rá az éhség! Eleinte pirultam, szégyenkeztem — de megszoktam. Mindenre rászokik az ember...

Mélyet sóhajt.

— Pedig tehetségesnek mondtak. Valaha az volt a vágyam, hogy a *Nemzeti Színházban* a „Hamlet”-ot játsszam. Ma? Örülök, ha annyit összekoldulok, hogy egy kávéra, cigarettára jusson.

Az Sz. H. Sz. E.-ről kezdünk beszélni.

— Miért akarja ezt az egyesületet létrehozni?

— Kérem, most már minden koldus azzal próbálja megindítani a lakók szívét, hogy „szerződésnélküli színész vagyok”. A házak udvarán lassanként több lesz a szerződésnélküli színész, mint a „szerencsétlen, munkaképtelen világtalan”. Legközelebb már a handlék is azt fogják mondani.

— Aztán — folytatja egészen nekihevülve, mintha valami programbeszédet mondana, — alá vagyunk vetve a házmesterek önkényeinek, rosszakaratának! Megalakítjuk az egyesületet, ahová tényleg csak azokat vesszük fel, akik bizonyítani tudják, hogy valóban szerződésnélküli színészek. Az egyesület tagjait, tervem szerint, igazolványokkal, jelvényekkel látjuk el.

Igy talán meggátolhatjuk azt, hogy *mindenki házaló szerződésnélküli színész legyen és együttes fellépéssel jobb belátásra bírhatjuk a házmestereket.*

— Szándékomat már több kollégám helyeselte — teszi még hozzá *Beregszászi*, aki mellesleg szólva nagyon büszke tervére és bejelentették, hogy belépnek a „Szerződésnélküli Házaló Színészek Egyesületébe”.

Nem szerepekért, gázsiemelésért harcolnak manapság a magyar színészek, nem művészi feladatokat akarnak megoldani. A házfelügyelők és a segédházfelügyelők kegyeit szeretnék elnyerni.

Ugy hangzik *Beregszászi* beszéde, mint egy tragikomédia. Egy *Chaplin*-film.

Őszi László.

Hollywoodi levél

Beverly Hills, 1928 április.

Nemsokára megkezdődnek Hollywoodban a filmes sportversenyek. A trenirozások javában és a legnagyobb szenvedéllyel folynak. Az idő mostanában elég könnyű, nincs szél és nincs nagyon meleg. A studiokban erős munka folyik és ezért elég kora reggel kelnek fel a sportolók, egy kis hajnali tréning kedvéért. Különösen meglepő lehet az otthoniak számára ez, hogy a nők milyen korán kelnek. Hiszen kilenc órákor már a rendező parancsszavára kell treniroznunk a felvevőgép előtt.

A futásban alighanem *Clara Bow* fogja elvinni a pálmát. Van egy komoly ellenfele *Bebe Daniels* személyében, de *Bebe* olyan túlzottan temperamentumos! Az indulásnál mindigárt hatalmas tempót vesz és így *Clara Bow*, aki egyike a legcéltudatosabb sportolóknak, le fogja győzni. *Bebe Daniels*-nek ezzel szemben igen nagy esélyei vannak a gyorsúszásban. Itt egy komoly ellenfele lehet csak: *Betty Compson*. Ha *Bebe* csak egy sportággal foglalkozna komolyan, nem volna ellenfél, aki képes volna őt legyőzni. De *Bebe* hajnalban fut, azután tenniszezik, utána úszik. Tennisz helyett gyakran lovagol.

A tenniszben *Norma Shearer* elsőrangú, de őt a közös versenyekben *Charles Ray* okvetlenül le fogja győzni. Bámulatatos, hogy *Charles Ray* milyen biztos out lapdákat üt vissza: két métert ugrik néha helyből a levegőbe egy-egy labda után. *Shearer* meglepően szívós és hajlékony, de *Charles Ray* utólérhetetlenül gyors és back handjei főleg viharosak. *Charles Ray* egyébként benevezett a boxba is, amiben ő elsőrangú. Valóságos csoda, hogy mennyien boxolnak Hollywood-

ban. Ez itt nem sport már, hanem szenvedély.

A vívásban már sokkal tisztább a helyzet, Hollywood legjobb vívója, nőket és férfiakat, tehát *Rod la Rocquet* és *John Barrymore*-t is beleértve: *Constance Talmadge*. Tavaly minden ellenfelét fölényesen verte és azóta még jobb lett. Nem múlik el nápa, hogy rendszeres tréninget ne vegyen saját céljaira hozatott olasz mestereitől, akit különben minden asszójában lever és aki, amint betanította egy-egy új fogását, újra veszt.

Tom Mix, aki pedig az atlétika néhány ágában és a lovaglásban győzhetetlen, az idei versenyeken nem vesz részt. Ugyancsak nem vesznek részt a versenyekben *Rod la Rocque* és *Bánky Vilma* sem, holott *Rod* egyike a legjobb és legerősebb sportolóknak s még birkózásban is igen komoly ellenfél.

A versenyekkel kapcsolatban még egy érdekességről számolhatok be. Közvetlenül ezek lezajlása után a Hollywoodban élő hatalmas statisztéria rendezi meg a maga külön versenyeit s nem lehetetlen, hogy ezek a versenyek új sztárok felfedezésének lesznek okai. A statiszták ugyanis azt szeretnék, hogy győzteseik kiállhassanak a színészek veretlenjeivel, De nem hiszem, hogy valaki kockáztatná ezért a dicsőséget.

Még egy hírt, ami már független a sport izgalmaitól. *Leatrice Joy* megkezdte a „The Sparkle in the blue Danube” című új filmjének eljátszását. A film egy része Magyarországon történik és magyar címe: „A kék Duna gyöngye”. *Leatrice Joy* legnagyobb öröme most az a színes matyókendő, amit a film részére kapott Magyarországból.

JAZZ-BALESET

A közelmúltban Budapesten járt világhírű jazz-band, a londoni Savoy-hotel zenészeinek itt tartózkodása alatt történt meg az alábbi kedves és mulatságos história, amelynek végeredményeként a világhíres angol fiúk egyike talán, amíg él, meg fogja emlegetni a magyar vendégszeretetet, amely még a rendőrség falai között is fellelhető.

Röviden az történt ugyanis, hogy a Savoy-fiúk egyikének nagyon megtetszett Budapest és a pesti nők. Nem ő az első idegen városunk falai között, akivel ez megtörtént, hiszen külföldi vendégeink mindannyian egy napig akarnak Pesten tartózkodni és az lesz a vége, hogy két hét múlva is csak nagynehezen tudnak elmenni. Savoyékkal is ez történt. Eredetileg egyetlen koncertet akartak rendezni, de azután a nagy siker és a lelkes fogadtatás őket is ittmarasztotta két hétig. Az első koncertet követte a második és így tovább, a közbeeső időt pedig kitöltötte másirányú vendégszerepléseik, nem utolsósorban pedig az a rengeteg meghívás, amelylyel Budapest legelőkelőbb társaságai elárastották a népszerű angol fiúkat.

Mint ahogy az előbb már említettük, különösen a jazz-band egyik tagjának tetszett meg a magyar főváros és elhatározta, hogy jobban meg fog ezzel a gyönyörű és kedves várossal ismerkedni. Mr. Brownhill — mert ez a neve a derék angol gentlemannek — Liverpoolban született és még élt benne teljes erővel a kikötővárosok izgalmas levegője, éppen ezért eltökélte, hogy Pest éjszakai életével cicerone vagy társaság nélkül fog bensőbb ismeretséget kötni, lévén ez így sokkal romantikusabb és érdekesebb. Az elhatározást tett követte és egyik pesti szabad estéjükön Mr. Brownhill elegáns frakkba öltözött elindult az éjszakai Budapest meghódítására.

A magyar főváros kedves és szimpatikus angol barátja, aki az egyik szakszofónt kezeli a Savoy fiainak zenekarában, csakhamar lekanyarodott a villanyfényes transzparenszek tengerében fürdő főtakról a zajosabb mellékutcák felé, nem lévén neki a körutak élete elég speciális. Mr. Brown-

hill a pesti muzsikára volt kíváncsi és azt inkább kis kávéházakban vagy akár a hetedik vagy nyolcadik kerület apró lebujaiban kereste. A frakkos urat természetesen mindenütt szívesen fogadták, mert bár nem beszélt nyelvünket — beszélt helyette a pénztárcája.

A szíves fogadtatásnak azután az lett a vége, hogy a derék szakszofóns alaposan becsipett. Már vagy a nyolcadik kis vendéglőben „tanulmányozta a pesti muzsikát” bő pálinkaadagok előrebocsátása mellett, mikor szerencsétlenségére betoppant oda a rendes ellenőrző razzia. A detektívek igazoltatni akarták a kissé már elázott frakkos vendéget, ez azonban nem ment sehogy sem, mert Mr. Brownhill nem tudott magyarul — és mert semmiféle igazolvány nem volt nála. Minden írása, igazoló okmánya a hotelben maradt. Így hát az angol gentleman bekerült a kerületi kapitányságra.

A rendőrség emberei rögtön látták, hogy egy előkelő idegenről van szó és Mr. Brownhill meghatva állapította meg, hogy a pesti rendőrök milyen szívélyesen állnak szolgálatára, hogy az ismeretlen frakkos úr lakóhelyét és kilétét megállapítsák. Hogy köszönetének valamiféleképpen tanujelét adja, jelekkel nagynehezen megértette magát és egy trombitát kért. Valahonnan nagysokára elő is kerítették számára egy viharvert rendőrtrombitát, amin azután a boldog szakszofóns koncertet rögtönzött az órszoba legénysége számára. A legdivatosabb világslágerek és táncdalok egymásután harsantak fel a jókedvű miszter — rendőrtrombitáján és barátunk órákon keresztül hangversenyezett. Nem akarta sehogy sem elhagyni a kapitányság vendégszerető házat még akkor sem, amikor az egyik, közben megérkezett és angolul tudó rendőrtiszt megállapította személyazonosságát és autót hozatott számára. Csak nagy rábeszéléssel sikerült végre Mr. Brownhillt a dunaparti hotelben lévő szállására végre hazaküldeni.

Igy végződött a Savoy-jazzband egyik tagjának mulatságos találkozása Pest éjszakai életével.

Szcenáriumot keresek

Írta: John Barrymore

Életemben először fordul elő, hogy dolgozni akarok. Olyan ambíció ez, amit egyáltalán nem értek magamnál, hiszen egész karrierem alatt soha hasonlót nem éreztem. Eddig mindig el kellett vállalnom valamilyen munkát és ez mindig munkakerülő természetem ellenére történt így. Az utóbbi kilenc hónapban valósággal belebolondultam abba, hogy nem tudok megfelelő filmesét találni. Nem igen számíhattam arra, hogy középkorú, kialakult karakteremmel ilyesmi megtörténjen. Mikor aláírtam jelenlegi szerződésemet évi két filmre, akkor nem látszott nehéznek két megfelelő filmstoryt találni. Hiszen annyian írtak már és annyian hajlandók még könyveket és darabokat írni és olyan régen élnek már szerzők a földön, hogy az ember azt hiheti, nem lesz nehéz jó storyt találni. Az úgynevezett turistaszegzónban minden vonattal érkezik néhány szcenárium és különös, hogy akik a szcenáriumokat hozzák, főleg nők és gyakran fordul elő, hogy az illető egy miniszter felesége. Szerették volna néhányan, ha Rettenetes Iván alakját játszom meg, de ez öreg szerep s ugyan lehetett volna fiatal életével kezdeni, ebben az esetben azonban nem volt olyan esemény, amellyel be lehetett volna fejezni a filmet. Gyakran ajánlották nekem *Dosztojevszkij* regényét, a „Karamazov-testvérek”-et, de először is mindegyik fivér nagyon jó szerep s az apjuk még jobb — melyiket játszom tehát? Nem lehetett választanom. Amellett, ha ennek a regénynek eredeti ízét és atmoszféráját híven akartam volna visszaadni, akkor az érzékeny nézők az első felvonás után testületileg kivonultak volna a büffébe; ha pedig a filmet Kaliforniában adnák, a kétségbeesett nézők a szokásosnál is hihetlenebb mennyiségű orangeadot fogyasztának el — már az első felvonás után a legközelebbi bárban.

Lord Byron nagyon nehéz

Ugy filmre, mint színpadra sokan ajánlották Byron lord alakját, de mit szólnának ahhoz, ha őszintén adnám vissza karakterét? Lord By-

ron színészkedő férfi, akinek roppant tehetsége volt az önzéshez. Egyik lába ezenkívül merev volt; szépségét pedig csak gyomra kárára tudta megtartani. Ha kihozom azt a kétségbevonhatatlan küzdelmet, amit Byron lord az elhízás ellen folytatott, azok a hölgyek, akik őt imádják, ki fogják jelenteni, hogy félreértettem a nemes szerepet. Azok, akik klasszikusokat ajánlanak, elfelejtik, hogy a klasszikus szerzők, mikor műveiket megalkották, szerencsére nem gondoltak sem a filmre, sem a film követelményeire, egész egyszerűen azért, mert akkor még nem volt film. Az emberek legtöbbször nem tudják, hogy mi van egy-egy ilyen ismert klasszikus név mögött. Így volt ez a „Don Juan” címmel is. Azoknak, akik azt akarták, hogy játsszam ezt el, fogalmuk sem volt az igazi *Don Juan Tenorio*-ról s nem ismerték *Byron*, *Bernstein*, *Teller*, *Molière*, *Mozart*, *Grabbe*, *Corneille*, *Shadwell*, *Zamora*, *Goldoni*, *Gluck*, *Dumas*, *Zorilla* és *Laura Jean Libbey* „Don Juan”-ját. Ezeknek a szerzőknek a számára *Don Juan*ban a szkeptikus önkény volt a legfontosabb s egy volt szemükben, nem a *great lover*-el, a nagy szerelmmel, hanem a *great necker*-el, a nagy nyalakodóval vagy nagy csókolózóval, ahogy őt mai szólásmoddall nevezik. Egy direktor sem engedte eleinte eljátszanom a filmet, mert azt hitte, hogy csak epizódokból állhat s nem lesz filmszerű. A film azonban maga, ami kijött, súlyos film volt, ha nem is lehet korszakalkotónak nevezni s ezenfelül még mint igazi *money-maker* = pénzeszínélő, sok pénzt is hozott.

Sokan ajánlották *Rómeót* is. A színpadon *Júlia* és *Mercutio* figurája nagyszerű, a „*Rómeó és Júlia*”-film körül azonban okvetlenül baj lett volna. Azt hiszem, hogy a két gazdag fiatal szerelme, akik szüleik iránti tiszteletből és szófogadásból mérget isznak és meghalnak, az a görll, aki eljön a filmhez és az az úr, aki a görllnek a moziba befizet — túlságosan ostobának és szegénynek tartották volna.

Sok ellenvetésünk lehet még a klasszikusok ellen. Ezek egyike az, hogy a klasszikusokból jólismert híres és nagy jeleneteket már nagyon sokszor

felhasználták eddig is és én magam ajánlottam egyik filmemnél, hogy az egyik fordulatot egy idegen regényből átvett ötlettel oldjunk meg, ami meg is történt. Érdekes feladat volna egy statisztikus számára kiszámítani azt, hogy egyes közismert szituációkat hányszor használtak föl különböző filmekben.

Sokat gondolkoztam *Hugo Victor* híres tengerész-történeteiben is. A tengerész-történetek közt való keresgélés közben került kezembe a „Sea Beast” — tengeri bestia szcenáriumára s ez érdekelt engem legjobban. Azonban itt is baj volt. Az egyik jelenetben a hős olyan sokáig él együtt a lakatlan sziklákon a tengeri madarakkal, hogy attól félttem, ezzel a jelenettel a tervből még valami tanulmányos film lesz. A nézők ilyenkor ugyanis nem a hőst, hanem a madarakat nézik. Ami pedig a tengert illeti, az óceán ugyan fizetés nélkül dolgozott volna, ami nagy előny, de a filmet mégis ezért sem csinálhattuk meg, tekintve, hogy a Csendes-óceán mellett élünk és itt nagyon sokáig kellett volna várni az ingyenes viharra.

A színész problémája

A kezembe került *Emil Ludwig* „Napoleon élete” című könyve. Azt lehetne hinni, hogy ez tökéletes, mint story. De vajjon mit szólnának ahhoz a Napoleonhoz, aki a legvéresebb és legdühösebb hadjárat közben ilyeneket ült le írni Josephine-jéhez:

„... az én hibám, hogy a természet megtagadta tőlem azokat a bájokat, amik hozzám kötnének. Amit kiérdemelni igyekszem, az nem több, mint hogy Josephine egy kis respektussal legyen irántam, mert én szeretem őt, az örület határáig, őt és csak őt. Isten veled, imádatraméltó asszony... Ha biztos volnék benne, hogy már nem szeretsz, akkor igyekeznék eltüntetni fájdalmamat és meg volnék elégedve, ha hasznodra lehetek, ahol ez számomra lehetséges... Még egyszer kinyitottam ezt a levelet, hogy még egy csókot küldjek neked. Ah, Josephine! Josephine!”

Hogyan vennének be egy Napoleont, aki ilyen emberi és ilyen őszintén nyilatkozott meg. Egyike ez a legérdekesebb revelációknak a könyvben és a film számára is ez volna a legérde-

kesebb jelenet, de mit szólnának ehhez a franciák?

Egy színész, aki felfedezi a nagy emberek gyengeségeit, az rendszerint megkapja azt, amit megérdemel. Nagy legendákat egy kis igazsággal megsemmisíteni inkább az írók, mint a színészek mestersége.

Ennyi ismert és ismeretlen szcenárium áttanulmányozása után itt állok nagy munkakedvvel és még mindig nem tudom, hogy melyik legyen az a két film, aminek az eljátszására szerződést vállaltam egy évre. Hol fogom megtalálni az igazit?

A legnépszerűbb darab

Egy berlini bácsi rövid budapesti tartózkodás után visszatér hazájába.

— Szép, szép az a város — mondja, — de nagyon egyoldalú a színházi kultúrája.

— Hogy-hogy? — kérdik tőle.

— Ugy, hogy nagypénteken elmentem az összes színházak előtt és képzeljétek, az összes színházban ugyanazt a darabot játszották!

— Igazán? Mi a címe? — kérdezte egy kritikus.

— Valami furcsa magyar szó. „Szünet”.

Új Ibsen-darab

Ujságírotársaságban arról vitatkoztak, hogy hány olyan darabot mutatnak be már Budapesten, amelyik valami külföldi szélről volt elnevezve.

A társaság legöregebbje állapította meg:

— Eddig háromról tudunk. A „Számum” Lenormandtól, Lengyel „Tai-fun”-ja és a „Siroccó”, Herczeg darabja.

Egy vörösorrú fiatalember megszólal:

— No és a Bóra?

— Hát azt ki írta? — kérdezték többen is.

— Még azt se tudjátok? Ibsen!

Már heti 5 pengőért vásárolhat **kerékpári, varrógépet és motorkerékpárt** 18 hónapra. **Albrecht Testvérek,**

Német ucca 32. Rákóczi tér sarok.

Arjegyzék ingyen

Tessék, itt van a filmrecept!

Mielőtt magamra haragítanám Budapest filmszínháztulajdonosait, meg kell mondanom, hogy a pesti mozis a világ legnagyobb lelkű lénye. Műsoronként két nagy darabot, „slágert” ad, amit nem csinálnak külföldön. Odakinn megelégszenek egy hirdóval, rövid burleszkkal vagy ehelyett unalmas természet tudományos filmmel, ezután jön egyetlen egy nagy darab, amely, ha véletlenül rossz — és nem véletlenül, hanem igen gyakran ilyen — akkor a közönség tulajdonképpen semmit sem látott a pénzért. Nem így a pesti mozis. Ez az úr két „slágert” ad, túlterheli a közönséget anyaggal, ami fölöslegesen sok pénzébe kerül, olyan gazdag műsort ad *egyszerre*, amely Berlinben csak két vagy három műsor keretében képzelhető el. A budapesti mozik tehát minden dicséretet megérdemelnek — egyfelől.

Másfelől: súlyos panaszaim is vannak. Mindenekelőtt az illusztrációs zenére vonatkozóan. Ehhez, sajnos, nem nagyon értenek Pesten, beleértve a legelső filmszínházakat is. A baj nyilvánvalóan ott van, hogy a mi karmestereink még mindig azt hiszik, hogy a vidám jelenetet vidám zenével, a szomorút Grieggel vagy Wagnerrel, a semlegest Mozarttal vagy a „Rákóczi-induló”-val kell aláfesteni és ezzel vége az egésznek. Biztos, hogy nagyon felületesen fejeztem ki magamat, de némi enyhítéssel tényleg ez a helyzet.

Külföldön kialakult a film zenei illusztrálásának a speciális tudománya, ami igen komplikált valami, igen kevesen értenek jól hozzá, de mindenesetre mindenütt igyekeznek beleilleszkedni ennek a zenei specicsnek a kereteibe. Itt van mingyárt Schmidt-Gentner úr, a berlini „Capitol” zeneillusztrátora és karmestere. Ez az ember a német zenei filmillusztrálás koronázatlan királya, akinek meghallgatására kétórás szabadságokat szoktak kérni minden rendű és rangú német vagy berlini filmszínházak karmesterei. Schmidt-Gentnert a jó Isten zenei moziillusztrátornak teremtette, aki egész biztosan éhenhalt volna a mozi feltalálása előtt. Szerencsés időben született. A legnagyobb, legelőkelőbb filmeket pergetik a „Capitol”-ban, amely a német

Phoebus-gyár reprezentáns mozija és a berlini napilapok gyakran egy-két hasábot is szentelnek az ilyen filmbemutatóknak. Ugyanis, ellentétben Budapesttel, odakinn komoly és objektív filmkritika van.

Minden esetben biztos lehetek afelől, hogy a „Berliner Tageblatt”, a „Vossische Zeitung” vagy a „B. Z. am Mittag” kritikáinak fele vagy kétharmada a maguk, egyenként kétszáz-ezer példányszámú publicitásával — Schmidt-Gentner zenéjével foglalkozik és csak a kritika kisebb része magával a filmmel.

Mit csinál Schmidt-Gentner? Az intuiciójára hallgat. Lepergetik előtte a filmet és ő jelenetenként vagy a jelenet tizedrészeként följegyzi idevonatkozó zenei emlékeit. Eszébe jut a modern és a klasszikus zenei irodalomnak kimondhatatlanul gazdag skálája. Éppen ezért elsőrendű zenei intellektus Schmidt-Gentner. Még kétszer-háromszor lepergetik előtte a filmet. És ő figyel, jegyez, rövid szavakat vet a jegyzőkönyvébe, mint Reinhardt, mikor az ő reprezentatív előadásaira készül és amikor a végén a darab *rendezői partitúrája* vaskos, talán száz oldalra is terjedő könyv. Ezt csinálja, persze kicsiben Schmidt-Gentner. Van azonban felül egy készüléke, komplikált elektromos óraszerű, amelyent mostanában minden nagyobb berlini moziban bevezettek és ennek segítségével tizedmásodpercnyi pontossággal együtt tud maradni a vetítéssel, nem késik le, nem siet előre, matematikai, sőt operai pontossággal futnak egymás mellett a film és az előre lefektetett kísérőzene.

És Schmidt-Gentner maga egy taktust sem komponál ebből a kísérőzenéből. Erre nincs is szükség. Schmidt-Gentnernek van egy hatalmas archívuma, ahol megvan a modern és régi zeneirodalom minden remeke, azonkívül itt van az ő nagyszerű intelligenciája, amelynek segítségével ezt a sok tíz másodperces zenei remeket a kétórás film *legmegfelelőbb* helyein tudja elhelyezni. Ez persze picit boszorkányság, de végeredményben rutin dolga is. Itt van Giuseppe Becce, a „Gloria-Palast” olasz dirigense, aki bámulatraméltó lélektani ösztönrel háromköté-

tes könyvet állított össze ezer meg ezer „helyzet, hangulat, lelki beállítás” illusztrálására. Itt szépen, rendben föl vannak sorolva a szerelemnek ezer válfajai, a csóknak néhány tucatnyi lehetőségei, a harag nüanszai, a különböző népek fájalmának, örömeinek legmegfelelőbb kísérőjelenségei és mindez egyegyedül zeneileg kifejezve. Zenei Freud Zsigmond ez a Giuseppe Becce, aki az emberi lelket alkotórészeire szedi, olyanformán, hogy megmondja, hogy ennek és ennek a szunnyadó lelki „érzésnek”, elképzelésnek előidézéséhez ezt és ezt a zenei akkordot kell megszólaltatnom. A néző azután tényleg „elképzeli” és tényleg „érez”, föltéve, ha hallása van, de hát az ember legnagyobb része, hála Istennek, nem botfülű.

Becce különben jóval kisebb tehetség Schmidt-Gentnernél, háromkötetes könyve dacára. Ő a „filmillusztrálás” elméleti boncolója, Schmidt-Gentner istenáldotta művelője.

Tessék elképzelni, hogy milyen komoly dolog lehet odakinn a film zenei illusztrálása, a zenekar összeállítása, kiképzése, specializálódása, ha már ilyen komoly irodalma is van a kérdésnek.

Az eredmény? Budapesten próbálkoznak megfelelő kísérőzenét adni, Berlinben pedig a fentiekén túl már azon gondolkoznak, nem kellene-e a filmekhez *legelsőbbrendű* emberekkel rendszeresen kísérőzenét iratni?

Kedves pesti mozik! Adjatok tehát jobb kísérőzenét.

Berend Pál.

A színpad titkaiból

I.

Hogy jön létre a napfény, a holdvilág, hó és eső a színpadon?

A különböző fényhatást, amiket a színpadra kell varázsolnunk, egy világítást szabályozó készülék segítségével tudjuk létrehozni. Ebből indulnak ki a világítási mennyezetek, melyeknek mindegyikében egy sereg izzólámpa van vörös, sárga, kék színben.

Ha napsütést akarunk a színpadon létrehozni, akkor fényszórókat alkalmazunk és pedig minél erősebb napsütésre van szükségünk, annál több sárga színt kapcsolunk be a világítási mennyezetbe. Ha pedig csak délutáni napsütést akarunk látni, akkor fehér fényhatásokat alkalmazunk.

Az alkonyt a fényszórók lassú tompításával érjük el.

Az eső létrehozása is tisztán fényhatásokon alapszik. Ezt úgy érjük el, hogy oly erősen vibráltatjuk a fényt, s ez a közönségben azt az optikai csalódást kelti, mintha esőcseppeket látna. De néha valódi esőt is csinálnak a színpadon. A havazás előidézése igen érdekes módon történik. Egy gömbölyű üvegre rá vannak festve a hópelyhek. Ezt egy laterna magikába állítják be, amely vetíti a fényt és emögött ide-odamozgatjuk az üveget. Az üveget aztán aszerint mozgatjuk sebesen vagy lassan, amilyen sűrűen akarjuk, hogy a hó leessen.

II.

Emberek a kulisszák mögött

A színpadon szereplő színészeken kívül még igen sokan vannak, akik fontos szerepet töltenek be az előadásoknál, bár nincs kinn a nevük a színlapon, ezek a színpad névtelen hősei.

A Vígszínházban például a műszaki személyzet tagjai közül kutyát, farkast, macskát és oroszlánt kitűnően tudnak utánozni jó egynéhányan.

A Magyar Színházban van egy ember, aki pompásan tudja utánozni az automobilberregést.

Amikor a pisztoly elsül a színpadon, persze, hogy a színpad mögötti ügyelő igazi pisztolya durrant el. És amikor a pofon olyan nagyon csattant, akkor is az ügyelő két kis deszkával csetintett.

Persze, történnek komikus és tragikus félreértések is ezek körül a dolgok körül.

Gombaszögi Fridát egyszer le kellett löni nyílt színpadon. A pisztoly előbb durrant el a színpad mögött, mint ahogy a színpadon szereplő színész pisztolyát lövésre emelte volna.

Végeredményben azonban mégis — leszámítva a véletleneket — ügyesen tudják illúziókba ringatni a közönséget a színpad névtelen hősei.

Az ember a hatodik széken

Néhány esztendővel ezelőtt történt, 1909 karácsony éjszakáján. New-Yorkban mindenki családi körben ünnepelte a legszebb és legemberibb ünnep eljövételét, mikor a néptelen uccák csendjét a minden irányból előrobogó tűzoltóautomobilok szirénájának lármája verte fel. A Borter külvárosban kigyulladt a St. John-árvaház négyemeletes épülete és a hideg téli szélben percek alatt lángban állott az egész ház. A hatalmas metropolis tűzörsége rendkívül nagy apparátussal vonult ki a tűzvészhez, azonban az árvaházon már nem segíthettek és a mentés minden munkája már csak odairányult, hogy az árvaház égő belsejében rekedt növendékeket és a karácsony estéjét velük együtt ünneplő vendégsereget kimentsék a lángok közül. A tűz ugyanis oly szerencsétlenül kezdődött, hogy legelőször a lépcsőházat árasztották el a lángok, úgyhogy menekülésre még csak gondolni sem lehetett. Az égő épület minden ablaka telve volt bennrekedt fajveszékelő szerencsétlenekkel és a falakra kapcsolódó létrákon egymásután hozták le a tűzoltók a halálra rémült gyermekeket. Az egyre jobban elhatalmasodó szél csak siettetette a tűz szörnyű pusztító munkáját. Reccogva-ropogva és hatalmas dördülésekkel egymásután omlottak össze a falak és minden pillanatban az uccai front összeomlásától lehetett tartani. A tűzoltóparancsnok sípja, miután úgy látszott, hogy az égő épületből kimentettek és biztonságba helyeztek minden élő, a bedőléssel fenyegető uccai front alól való elvonulásra adott utasítást a tűzörség tagjainak, mikor a pokoli színjáték megszemlélésére összegyűlt több ezer főnyi tömeg páni sikoltásba tört: a lángban álló épület lapos tetején, a négyemeletes magasságban megjelent egy hosszúhálóingos, szőkefürtű, zokogó kislány: egy növendéke az árvaháznak, akit valahogyan nem találtak meg az épület minden zegét-zugát átkutató tűzoltók. Megmentésére gondolni sem lehetett, az életmentő halálát lelte volna az égő gerendák alatt. Ebben a pillanatban kivált a nézőseregből egy sovány, nyurga fiatalember és egy szempillantással később halált-

megvető bátorsággal már kúszott is felfelé az égő épület esővízlevezető csatornáján. Lenn ijedt sikolyok, a mindinkább felfelé tartó fiatalember körül szikrák miriádjai: az egyik tűzoltótisztnek ekkor mentő ötlete támadt, a legnagyobb horderejű fecskendő sugarát a fiatalemberre irányította, úgyhogy az a hatalmas víz-zuhatagtól védve kúszott mind feljebb a tűztengerben. El is érte a tető párkányát: felkapaszkodott rá, hátára vette a gyermeket és a víz-zuhatag védelme alatt nehéz terhével szerencsésen földet is ért. Alighogy az ijedségtől elalélt kislányt átadta az összeégett arcú és kezű bátor életmentő a közönség ujjongó éljenrivalgása közepette a mentőorvosnak, háta mögött fülsiketítő robajjal összedől a négyemeletes fal, maga alá temetve mindent. Egy percnyi késedelem mindkettőjük biztos halálát jelentette volna.

A bámész tömegen ekkor egy borotvált arcú szálás férfi törtetett át egyenesen az életmentő fiatalember felé, akit kíváncsi embergyűrű vett körül.

— Én John Pintler vagyok, a Columbus-cirkusz igazgatója — mondotta kezét nyújtva — és maga kicsoda, fiatalember?

— Jack Tigerleff hegedűművész vagyok — mutatkozott be a zilált hajjú, holtfáraadt életmentő. — Jelenleg minden kereset nélkül...

— Jöjjön el hozzám artistának. Szerződtem önt esti ötszáz dollár felléptidíjjal, mert magánál ügye ebb és vakmerőbb akrobatát még nem láttam. Sokkal többet kereshet nálam, mint a vonójával...

Igy indult el Jack Tigerleff orosz származású newyorki hegedűművész a siker országútján, hogy néhány hónappal később már az egész világ ismerje Tigernek, a vakmerő és halált-megvető artistának nevét. Ma Tiger a legfelkapottabb számok egyike, három autója, külön palotája van, ahol külön szobája van annak a kis apátlananyátlan árvalánykának, akit Tiger az árvaház égésekor megmentett, azután pedig örökbe fogadott.

Legizgalmasabb és a legnagyobb feltűnést keltő jelenete Tigernek különben az, mikor a cirkusz porondjának közepére helyezett nagyobb üveg-

pohárra csodálatos építményt emel. Csodálatos egyensúlyozó készséggel megállít egy lábón az üveg pohárra egy hatalmas asztalt, arra rááll, majd azután feladnak neki lassú egymásutánban hat darab széket. A széket szintén egymás tetejébe rakja, még pedig oly módon, hogy támlájuk egyik szögletébe egyensúlyozza be az egy lábára állított következő széket. Természetesen a lassan emelkedő különös és nyaktörő építményen maga is mind feljebb emelkedik, csodálatos egyensúlyozó művészettel és haláltmegvető bátorsággal kúszik feljebb. Egyik székről a másikra. Mikor már mind a hat szék egymás tetején tornyosul és a vakmerő artista körülbelül négy emelet magasságban fenn trónol a hatodik szék tetején, alulról rúdon egy létrát nyujtanak fel neki. Ezt a létrát Tiger megrögzíti a hatodik szék támláján, azután pedig démoni balanszírozással szép lassan felkészik a nádszálként ingadozó létra legfelsőbb fokára.

Lélekzetállítóan nagyszerű látvány. Tiger mutatványának ennél a részénél félajult nőket visznek ki a nézőtérről, a gyengébb idegzetűek pedig szemüket behúnyva várják a pillanatot, mikor dől össze az ingadozó kártyavár és zuhan le összetört tagokkal az istenkísértő artista a szédítő magasságból. Tigernek azonban nem történik semmi baja, nyugodtan ül a létrán és ekkor következik a produkció legszebb pillanata. Lenn a nézőtéren halálos csend, még a lélekzetét is visszafojtja mindenki, a következő pillanatban halk hegedűszó csendül meg odafentről. Tiger a borzalmas gonddal összerakott építmény tetején bő köpenyének zsebéből elővéve hangszerét, hegedül: a vakmerő artista átszellemült arccal játssza tizenöt emelet magasságból az ijedségtől ájuldozó publikumának a „Tosca” nagy áriáját. Így győz az artistában a hegedűművész és az a hegedű, amely gazdájának száraz kenyerét sem tudta megkeresni, most győzedelmeskedik odafenn a szédítő magasságban.

Ez az egyetlen szám sokmillió dollárt jelent évente Tigernek, a hegedűművészből a véletlen különös játékából lett artistának, aki örökké hálás annak a kislánynak, az újságírók előtt tett nyilatkozatai szerint, aki az árvaház égésekor elbujt a mentő tűzoltók elől és csak az utolsó pillanatban jelent meg az épület lángban álló tetején.

A bukott kávéház

Salamon Béla egy éjszaka beállít egy kávéházba, de alig talál helyet, mert minden asztalon kinn van a „Foglalt” tábla.

— Hallja — mondja a főpincérnek, — ezt a kávéházat se irigylem. Hát ilyen rosszul állnak?

— Miért, kérem? — kérdi csodálkozva a főúr.

— Miért? — mondja Salamon — hisz maguknál már az asztalokat is lefoglalták!

A szigorú rendező

A „Számum” egyik utolsó próbáján Hont Ferenc, a rendező kiabált, veszekedett a világosítókkal, akik nem engedelmessétek első szóra.

A próbán jelen volt egy újságíró is, aki nem ismerte Hontot és megkérdezte Nádor Mihálytól:

— Ki ez a fiatalember?

Mire Nádor így felelt:

— Hont, a kemény vitéz.

Életmentés

Dénes Oszkár mesélte a kávéházban nagy büszkén:

— Tegnap megmentettem egy ember életét.

— Igazán? Hogyan? — kérdezték többen is.

— Egy pasas megsértett és én nem vágtam pofon.

FARKAS IMRE új dalosjátéka:

GYURKOVICS FIUK

Hangulat :: Kacagás :: Derű

Látványos :: Tánceatrakciók

Zilahy Irén, Körössy Angela,

Siró Anna, Balla Mariska,

Sziklay József, Fenyves Sándor,

D'Arrigo I. né, Kompóthy Gyula

VÁROSI SZÍNHÁZ

Legdrágább hely 6 pengő

A U T Ó

Megálljon, hallotta azt az aranyos históriát, amit a közéleti férjiúró mesélnek? Ott kell kezdenem, hogy ez a férjiú, talán szerénységből, talán konzervativizmusból, nem vett autót magának. De kéhlek alássan — mondották neki a barátai — a phesztizsed is megkívánja... Ő azonban hajthatatlan maradt; mondhatnám úgyis, hajtó maradt, mert hajtani jobban szerelett, mint vezetni. Forduló. Vidéki kúriáján hosszú évek óta volt egy gazdasszonya, akit nagyon szeretett a házában és aki remekül főzött. Hogy, hogy nem, a gazdasszonyt megszerette egy sofőr és mikor látta, hogy önzellen szerelme nem marad viszonzatlan, beállított, mint kérő, a hához. Forduló. A gazdasszony könnyek közt jelelt be a ház hazatérő urának, hogy felmond és elmegy, mert férjhez megy s miután vőlegénye sofőr, csak olyan helyen szolgálhat, ahol autó is van. Mit mondjak? A közéleti férjiú bánatában — gyönyörű luxusautót vásárolt és így megtartotta a gazdasszonyt férjével együtt.

A tavasz, ami most már visszavonhatatlanul beállott, nemcsak a szerelmesek, hanem az autósok szezonja is. A különbség csak az, hogy a szerelmesek az orgona, az autósok a benzín illatát imádják. A pesti autók új szokást honosítottak meg nálunk a szép időkkel; szombat este kifutnak week-endezni gazdájukkal és még valakivel valahova a környékbe, ahol erre az invázióra számítva, az éttermek és nyaralók mellé komoly garázsok épülnek.

De megkezdődnek most a nagyobb túrák is, persze a versenyeken kívül gondolom. Wolfner János báró nagyobb útjaihoz hatalmas új túrakocsit vásárolt, de azért megtartotta másik kocsiját is.

Ezt a történetet hatvan lőerővel hozták innen a szomszédból: Bécsből, egyenesen a lapzártára. Mészáros Paulett, aki a wieni Baker-revűben Bakerrel együtt lép fel, egy kis honvágyat érzett és elhatározta, hogy hajnalban korán felkel, beül kocsijába, lefut Pestre, körülnéz, megfordul és visszamegy az esti előadásra. Joséphine Baker, mikor ezt megtudta, kijelentette, hogy ő is jön. Ő is eljön megnézni magának ezt a jó kis Pestet, amiről annyit hallott. Elintézték a formáságokat, másnap hajnalban fölkeltek, beültek az autóba és — ne izguljon — elindultak. Minden nagyszerűen

ment, sőt robogott, közel százhusz kilométerrel, mikor a magyar határhoz közel — nos, találja ki! Nem találta ki. Mészáros Paulett ezúttal kivételesen nem gázolt el senkit, sőt, úgy hallom, amióta Bécsben van, a gázolásról teljesen megszokott; csak éppen találkoztak — Budapesttel, aki egy nagyszerű kocsin jött szemben, egyenesen az ő látogatásukra. Egy kis idővesztés, és egy kis intés. A kirándulók szépen visszafordultak és testületileg visszamentek Bécsbe. Elhalasztották a látogatást.

Uj amerikai koesi jön Budapestre

A legismertebb amerikai márkák és autógyárak között még mindig nagyon sok van, amelynek egyetlen kocsija sem fut Budapesten. Egy autó-érdekeltség most egy nagy amerikai márka vezérképviselőt szerezte meg Budapestre: a Rhéo-kocsikét. A Rhéo egyike a legjobb amerikai márkáknak, különösen az utóbbi időben lett népszerű Európában is. A Rhéo-gyár az olcsó kiskocsiktól kezdve a legelegánsabb luxuskocsikig minden jelentős szériát gyárt.

Az operett címe

— Hát tulajdonképpen mi a Király Színház új operettjének a címe? „Kanada rozsája?”

— Dehogy is. Miután a Mersz-e Mary-nek nagy sikere volt, az új operettnek kabalából a Rossz-e Mary címet adták.

**BUDAPEST
SZENZÁCIÓJA**

ROSE MARIE

**KIRÁLY
SZÍNHÁZ**

A magyar automobilizmus

Írta: Dr. Szelnár Aladár

a Királyi Magyar Automobil Club vezértitkára

Az automobilizmus fejlődésének egyik legfontosabb faktora mindig a sajtó volt. A kiváló szerkesztők és mecénások mellett elsősorban a sajtó vette az autót gyermekkorában az akkor még rendkívül kezdetleges járművet pártfogásába, fantáziájával előre megrajzolta a jövő képét és így nagyrészt a sajtónak lehet köszönni azokat a sikereket, amelyeket az automobil a későbbi évtizedekben elért.

Magyarországban, ahol négyszáz emberre esik egy automobil, a sajtónak különösen óriási jelentősége van az automobilizmus fejlesztésében és örömmel üdvözljük, ha a gárda egy új taggal — a „Délbáb”-bal — szaporodik.

Az automobilizmus irányítóinak első feladata nálunk az, hogy az utak modern kiépítését harcolják ki. Buday Béla államtitkár mutatott rá először arra a nagy nemzetgazdasági előnyre, amelyet a jó utak jelentenek. Rendkívül világosan fejtette ki, hogy az elsőrendű út végeredményben lényegesen olcsóbb, mint a mi jelenlegi makadám útjaink. Egy olyan forgalom, mint a budapest-környéki, már túlhaladja a makadám-utak teljesítőképességét és a laikus is látja, hogy például a gödöllői országutat minden évben újra építik és minden évben újra teljesen leromlik. Mennyivel gazdaságosabb volna, ha ilyen élénk forgalmú út betonból vagy legalább ellenállóbb anyagból készülne, amely ugyan nagyobb befektetést igényel, de viszont nem kell évenként újra építeni. Ebben az irányban a sajtó máris rendkívül nagy tevékenységet fejt ki és bátran állíthatjuk, hogy a sajtó működésének nagy része van abban, hogy kiváló technikusok nagyobb érdeklődéssel kezdenek az útépités kérdéseivel foglalkozni.

A második nagy feladat, amelyet az automobilizmus propagálására alakult klubok kítűztek maguknak, az automobilforgalom megkönnyítésére irányul. E tekintetben jelentős sikereket ért el az „Elismert Automobil Klubok Nemzetközi Szövetsége”, amelynek Magyarországot képviselő

tagja a Királyi Magyar Automobil Club. Az utazni vágyó autóturista ma már egy igazolványfüzet birtokában minden nehézség nélkül áthaladhat az összes európai határokon és a nemzetközi egyezmények lehetővé tették, hogy bármely országban úgy közlekedhessék, mint odahaza.

Szinte megoldhatatlan probléma előtt állnak azonban a klubok és az államhatóságok is a hajtási irányok kérdésében, mert a másfél évtizedre visszanyúló megismétlődő tárgyalásoknak nem sikerült egységesíteni a hajtás irányát. Anglia, Magyarország és Ausztria a legerősebb védőbástyái a balra hajtásnak, míg a középeurópai államok a jobbra hajtás mellett foglaltak állást. Meg kell állapítani, hogy általában a nálunk szokásos balra hajtást tartják célszerűbbnek a középeurópai szakemberek is, miután azonban az ellenkező irányra való áttérés rendkívüli nehézségeket okoz a vasútüzem, a jelzések és egyéb körülmények miatt, ezek az államok, bár elvileg ellenségeik a balra hajtásnak, nehezen lesznek kaphatók arra, hogy a mi álláspontunkat elfogadják.

A többi kérdés során megemlítem, hogy az automobil használati körének kiterjesztése és a vasúttal való verseny problémája igen fontos, ezekről egytől-egyig egész könyveket lehetne írni és e rövid elmélkedés során nem fejthetők ki, de szíves figyelmébe ajánlom őket a sajtónak és így a „Délbáb”-nak is, amely bizonyára módot fog találni arra, hogy mindezen problémákat az automobilizmusra előnyös módon oldják meg.

Johny

A Fészekben a „Húzd rá Johny”-ról beszélgetnek.

— Hiába, Molnárt nem lehet megelőzni! — mondta Herczegh Jenő.

— Miért nem?

— Ő már írt egy jassz-darabot — a „Liliom”-ot...

Mit fogyaszt a színház egy este?

A legapróbb dolog, ami a színpadon történik, egész armádiát foglalkoztat a színpad mögött. A közönségnek fogalma sincs arról, hogy a ragyogó díszletek mennyi titkot rejtenek el a szemek előtt. De akik a színpad világában élnek, még azok sem ismerik egész hatalmasságában ezt a gépezetet, amit ez a szó jelöl: színpad. A színpad leghensőbb titkairól készített most statisztikát a Nemzeti Színház színpadmestere: *Viberál József*. *Viberál* mester a Nemzeti Színház ezermestere; ő felelős azért, hogy minden technikai dolog rendben menjen az előadás alatt. Ez pedig nem könnyű dolog. Itt azonban átadjuk a szót *Viberál* színpadmesternek magának:

— A titkok mingyárt a függönynél kezdődnek. A vasfüggöny súlya harmincöt mázsa és ennek egyszeri felhúzásához nyolcvan liter víz kell. Ez óriási mennyiséget tesz ki egy előadás alatt. A *Faust* egy előadásánál például, beleszámítva az előadás előtti tűzoltó ellenőrzést, amelynek részére külön fel kell húzni a vasfüggönnyt, hétszer megy fel a vas, tehát egy este ötszázhatvan liter víz szükséges csak ehhez.

A színpadon nyolcszázötven lámpa ég, ezek között négyszáz fehér, a többi színes. Évenként pontos számításaim szerint háromezerkettőszáz villanykörte fogy el. A nézőtéren ötszázötvenkét izzó ég. A napi fogyasztás háromezer hektowatt, vagyis esti száznyolcvan pengő. A színpadon vannak ezeken kívül a reflektorok: van két nagy, ötezer gyertyafényes hajóreflektor — ez összesen tízezer gyertyafény — van hat darab úgynevezett lencsés vetítő fejtű és nyolc rendes fényoszlop. Előfordul, hogy valamennyi egyszerre ég.

Kiszámítottam azt is, hogy hány-szor kell a díszletezőknek egy előadás-sal megfogni a díszleteket. Ezt mi kézfogásnak nevezzük. A „Te csak pipálj *Ladányi*”-nál egyszeri díszletezéshez 224 kézfogás kell. Az eddigi „*Ladányi*”-előadásokon tehát körülbelül 18.000 kézfogás volt.

Ugyancsak a „*Ladányi*” egy előadásán a díszletek felállításához egy este 36 lyukat fúrnak a díszletekbe. Eddig tehát összesen 2800 lyukat fúrtak a „*Ladányi*”-ba.

Igy persze bizonyos idő alatt tönkremegy a díszlet is, meg a fűró is. A színpadon egy szezon alatt 700 új fűró fogy el. Dehát például szögeket is használunk a színpadon és a szögek-ből egy szezonban 200.000 darab fogy el, ami két métermázsát nyom egészben.

A fűtéshez eddig 25—30 mázsa szén kellett egy este. *Tolnay Pál* főmérnök azonban átalakította a fűtőberendezést és azóta csekély 8—10 mázsa kokszt kell csak egy estére. A régi módszer szerint forró időben is kellett tíz mázsa szén, hogy a víznek, ami a tűzoltáshoz szükséges, meglegyen a szabályszerű magasnyomása. Akkor tudniillik ezt gőszivattyúk végezték. Ma ugyanezt két villanymotor végzi és ezek külön-külön 2000 liter vizet tudnak percenként nyomni.

Rengeteg vászon kell a díszletekhez. A *Faust* — ez egyike a legnagyobb daraboknak — színpadi háttéréhez 135 négyzetméter vászon kell. A teljes *Faust*-díszlethez több mint 3000 négyzetméter díszletvászon szükséges.

Nagyon sok darabban kell fegyvert használni a színpadon. Ezt persze riasztópuskákkal csinálták, ezzel azonban sokszor volt baj. A riasztófegyver nem mindig sült el. Egyik Herczegdarabnál is előfordult ez. A színpadi riasztóval más baj is lehet: Kiss Ferenc egyszer megsebesítette Mátray Erzsit, amikor nagyon közelről lőtt rá: Mátray Erzsinek a könyökébe hatolt a vaktöltés. Ezért azután én a színpadi lövésekhez villanypuskát készítettem, amit én kezelek. A legtöbbet az Ocskay brigadérosnál kell lövöldözni; itt még külön fegyvereket is használunk.

Arra aztán igazán nem gondol a közönség, hogy mi minden kell egy jól ondolált színészi fejhez. Az öltözőkben 17 hajsütővasmelegítőkészülék van, amelyek esténként 500 wattot fogyasztanak — ez egy előadásra három lóerő energiának felel meg.

Igy lehetne még folytatni a statisztika rengeteg adatának felsorolását. Most azonban új dologra kérjük fel *Viberál* mestert. Ünnepelesen felszólítjuk őt, hogy számítsa ki, mennyi víz, villany, szén, vászon, hány körte, fűró, szög, lövés szükséges ahhoz, hogy egy darabnak sikere legyen?

A csúnyák

Tréfa

Irta: Lőrincz Miklós

Ligetrészlet. Pad. Tavasz. Délután

Copyright 1927 by dr. Alexander Marton Budapest. — Ezen darab előadási joga kizáróan dr. Marton Sándortól szerzendő meg, azt lemásolni, sokszorosítani, kölcsön adni szigorúan tilos.

Leány (csúnya, izléstelenül öltözött leány, jobboldali padon ül, egy vicclapot olvas és vihog).

Fiú (csúnya fiatalember, lehetetlenül öltözködve, kis szünet után bejön, a pad előtt megáll): Szabad?

Leány (ijedten eldugja a vicclapot): Nem.

Fiú: Köszönöm. (Leül.)

Leány (harag nélkül): Megmondtam kérem, hogy nem szabad, tessék átülni egy másik padra.

Fiú: Jó nekem ezen a padon is.

Leány: De csak tessék átülni, mert nekem rém szigorúan tilos megismerkedni.

Fiú: Ki tiltotta meg? A kedves mamája?

Leány (szomorúan): Nem, nekem nincs mamám.

Fiú: Nem is volt?

Leány: De volt. Mamája az mindenkinek szokott lenni. Az kötelező. Esetleg a papa hiányozhat... az előfordulhat.

Fiú: De kegyednek van papája?

Leány (hencegve): Nem is egy. Nekem két papám van. Eddig. Nevezetesen a mamám...

Fiú: Ó meghalt, ugyebár... Fogadja részvétemet.

Leány: Köszönöm. (Kézfogás, majd) de nem halt meg.

Fiú: Az előbb azt mondta, hogy nincs.

Leány: Ja... nem halt meg, csak megszökött... itthagya a második papámat a Vasadi úrral és azt hiszem, ez a Vasadi úr lesz most a harmadik papám. Sajnálhatja, hogy nem ismeri, nagyon hercig ember.

Fiú: Megszökött a kedves mamája?

Leány: Bécsbe szökött... Onnan írt a papának egy gyönyörű anzikszot és rajta azt írta: A Vasadival Bécsbe szöktünk. Nagyon jó utunk volt. Csókol szeretettel hű Matildod.

Fiú: Ezt írta? Képzem, a kedves papa hogy kétségbe volt esve.

Leány: Bosszantotta a dolog. Hatá-

rozottan bosszantotta. Láttam rajta, hogy nem esett jól neki.

Fiú: Azt hittem, hogy jól esett...

Leány: Nem, mondom, hogy nem esett jól... Tett is egy-két családi vonatkozású megjegyzést...

Fiú: Mit mondott?

Leány: Azt mondta, hogy úgy kell annak a gazember/Vasadinak... Isten nem ver bittal... Hanem most már legyen szíves átülni egy másik padra, mert nekem nem szabad senkivel sem megismerkedni.

Fiú: Jó, mi ne ismerkedjünk meg, csak beszélgessünk egy kicsit.

Leány: Nem... nem szabad. Rém szigorúan tilos. (Szünet.) Nevezetesen engem 16 éves koromig zárdában neveltek és nagyon jó nevelést kaptam. Nem mondom, ha nem kaptam volna a zárdában jó nevelést... Akkor esetleg...

Fiú: Igazán? Ha nem kapta volna azt a remek nevelést... Szóval szimpátiikus vagyok magának?

Leány (szégyenkezve lesüli a szemét).

Fiú (örömmel): Nem csoda... Mi igazán remekül összeillünk.

Leány: Ön úgy véli?

Fiú: Igen... Tudniillik kegyed sem valami gyönyörű, meg aztán én sem vagyok feltűnően szép.

Leány: Rám azt mondták, hogy nem vagyok csúnya.

Fiú: Hazudtak.

Leány: Szakértő mondta... Egy festő.

Fiú: Milyen festő?

Leány: Ne féljen, nem szobafestő... Egy rendes híres festő. Mindig tájképeket szokott festeni, meg állatokat. Engem is le fog festeni. Már egyszer díjat is nyert két legelésző barommal.

Fiú: Akkor mind a kettőnket lefesthet.

Leány: Azt mondta, hogy a profilomban van valami... Nézze csak meg.

Fiú (hosszú vizsgálat után): Valami kellemetlen... Én nem azért mondom, hogy hízelegjek magának, de

elég csúnyák vagyunk mi mind a ketten. (Nézi a leány arcát.) Mondja, ez magánál természetes csúnyaság?

Leány: Természetes.

Fiú: Azt hittem, festi magát.

Leány: Kár volna a festékért.

Fiú: Kegyedéknél ki nézett így ki? a papa vagy a mama?

Leány (büszkén): Az atyám.

Fiú: Nálunk a mama volt ilyen csúnya... Az én mamám híres csúnya asszony volt. De nagyon jó szíve volt. Már kiskoromban mindig azt mondta: Fáj a szívem, Balint, ha rád nézek... Nem lesz olyan marha nő a világon, aki hozzád menjen majd feleségül. Kegyed hozám jönne?

Leány: Én vagyok olyan marha. Különben én most nagyon boldog vagyok, mert ilyen bizalmasan velem még senki sem beszélt.

Fiú: Pedig maga már nem valami fiatal leány.

Leány: Dehogynem. Találja ki, hogy hány éves vagyok.

Fiú: Hatvan.

Leány: Hogyisne! Hatvan... Tizen-nyolc éves vagyok.

Fiú: Mióta?

Leány: Régen. Nevezetesen a mamám azt mondta, hogy ez a legszebb év egy fiatal leány életében, ezt meg kell becsülni és ennél a kornál érdemes egy kicsit elidőzni. Hát én most időzőm... De most aztán igazán nem beszélhetek tovább magával, mert én kaptam azt a remek, jó...

Fiú: Tudom. Azt a remek, jó nevelést... De most nem erről van szó... hanem arról, hogy itt most egymásra találtunk... ketten, akik így összeillünk egymással.

Leány: Jaj, Istenem, én úgy szégyenlem magam... Nevezetesen kaptam azt a remek, jó nevelést.

Fiú: Hagyja már azt a vacak nevelést.

Leány: Zárdában... zárdában... És most úgy szégyenlem magam, mert nekem most vallanak életemben először szerelmet.

Fiú (szétnéz): Kicsoda?

Leány: Csak ne tagadja.

Fiú: Én becsületszavamra, nem vallottam.

Leány: De mingyárt be fogja vallani, mert most már én is úgy látom, hogy minket az Isten jókedvében egymásnak teremtett. Ne-

vezetesen ahogy maga mondta az előbb, én sem vagyok valami gyönyörű, meg maga is ronda... És én ezt már régóta tudom, mert velem még sohasem foglalkozott senki sem mint nővel... Nekem még nem udvarolt senki sem... És sem moziba nem hívott senki, hogy jöjjön, Eszmeralda...

Fiú: Eszmeralda?

Leány: Így hívnak. Eszmeralda... Ugye szép név?

Fiú: Bájos. A név az különösen, az arc nem annyira.

Leány: És engem még senki sem szeretett. És tudja, én titokban mindig arra gondoltam, hogy milyen jó volna, ha egyszer jönne valaki... aki éppen úgy nem kellene senki-nek, mint ahogy nem kelletek én. És éppen olyan elhagyott és árva volna, mint én vagyok... és továbbá éppen olyan ronda volna, mint én.

Fiú: És erre most itt vagyok én...

Leány: Igen... Pedig őszintén szólva, ilyen rondáról még álmodni sem mertem volna...

Fiú: Olyan csúnya vagyok én?

Leány: Igen. Szokott maga tükörbe nézni?

Fiú: Nem.

Leány: Jobb is, ha nem néz... Mondja, magát hogy hívják?

Fiú: Koplacsek Tihamér.

Leány: Ez se csúnya... mondja, nem rokona annak a híres Koplacseknek?

Fiú: Melyiknek?

Leány: Akit a múlt hónapban akasztottak.

Fiú: Hova gondol?

Leány: Hát csak úgy kérdeztem... hátha... És ha szabad kérdeznem, kegyed milyen vallásnak örvend?

Fiú: Nem sok örömöm van benne. (Hirtelen.) És maga?

Leány: Én református vagyok.

Fiú: Hát én nem vagyok református.

Leány: Magára vonatkozik a numerus clausus?

Fiú: Én nem járok az egyetemre.

Leány: És mi a foglalkozása?

Fiú: Most legújabbban légyipapír-ügynök vagyok.

Leány: Az jó foglalkozás?

Fiú: Nyáron nagyon jó... Akkor sok a légy... Télen egy kicsit gyengébben megy. Mondja, Eszmeralda, maga dohányzik?

Leány: Nem, nekem nagyon szigorúan meg van tiltva. A dohányfüst árt az archőröknek.

Fü: Ennek az archőrnek?

Leány: Ennek... Mingyárt kikezdi a füst.

Fü: Más úgy sem kezd ki magával. Eszmeralda, hát igazán, tetszem magának?

Leány: Nagyon.

Fü: És bírna a feleségem lenni?

Leány: Megpróbálhatjuk.

Fü: Egy csúnya férfi és egy csúnya leány... Istenem, milyen szép pár leszünk mi együtt.

Leány: Hogy fognak bennünket irigyelni az emberek...

Fü: Pláne, ha hozománya is lesz.

Leány: Lesz egy kevés. Nevezetesen nekem van egy nagybátyám Amerikában.

Fü: Az nekem is van.

Leány: Ja... de az enyém már javában haldoklik... és ha most örökre behúnyja a szemét, ránk is esik egy örökség.

Fü (végignézi rajta): Ráfér magukra.

Leány: Azért mondom, hogy örökre, mert egyszer már lehúnyta a szemét, de megint kinyitotta, nevezetesen jött egy dísznő orvos és életre támasztotta.

Fü: Hogy jön ahhoz egy piszok orvos?

Leány: De ne féljen. Most már ott van az egyik örökös és vigyáz, hogy ez többé elő ne forduljon.

Fü: Vajjon vigyáz eléggé?

Leány: Ne féljen...

Fü: Mert a hozomány fontos. Szóval, hozzám jön feleségül.

Leány: Csak maga meg ne gondolja a dolgot...

Fü: Mikor beszélhetek a mamájával?

Leány: Mondom, hogy ő most szökésben van...

Fü: Ja, igaz... és a kedves papájával?

Leány: Holnap... holnap délelőtt... nem délelőtt... reggel. Reggel halkan, nehogy maga mégis megdöbbenjen a dolgot. (Ijedten.) Jaj... de mi lesz, ha a papám nem ad magához?

Fü: Az ki van zárva... én úgy tudok lányt megkérni, hogy nem lehet visszautasítani. Ki is próbálhatjuk... mondjuk, maga most a papa és én jövök és megkérem tőle a maga kezét.

Leány: Jó... jó, de szigorú leszek.

Fü: Lehet akármilyen szigorú. (Pózban.) Mélyen tisztelt uram, ezennel van szerencsém megkérni kedves leánya mindkét kezét.

Leány (apai szigorral): Nem adom!

Fü (egyszerűen): Akkor tartsa meg magának.

(Gyors függöny)

MINDENBEN

ELSŐ A

PESTI NAPLÓ

Plágiumláz!!!

Egymásután jelennek meg cikkek a lapokban, amelyek plágiumokról rántják le kíméletlenül a leplet. A lapoknak igazuk van, mert nem illik plagizálni, tessék mindig újakat alkotni, mert a végén úgyszólván rájönnek. Az a plágium, amelyre nem jönnek rá, nem is plágium, mert aki olyan ügyesen tud plagizálni, hogy nem jönnek rá, az megérdemel mindent. De semmit sem hozhatnak fel melegségükre azok, akiket az alábbiakban van szerencsém leleplezni. Méltóztassék idefigyelni, szenzációs plágiumokról rántom le a leplet...

1. Flaubert nevű ifjú francia író Sherwoodtól plagizálta a „Salamambo” című regényét, amelyben sok oldalt szentel Hannibal személyének. Flaubertnek igazán nem lett volna arra szüksége, hogy Sherwoodtól plagizáljon. Elég tehetséges ember volt és nem kellett volna annyira megelőznie a saját korát.

2. Shakespeare amerikai filmekből plagizálta a „Rómeó és Júlia”-t. Az erkélyjelenet igen sok amerikai filmen fordul elő. Figyelmeztetjük ezt Shakespearet, hogy tartózkodjon újabb plágiumoktól, mert kíméletlenül le fogjuk leplezni minden egyes esetben...

3. Offenbach, Lecoque és más francia zeneszerzők, a múlt század derekáról, szemtelenül lopkodják az ópesti jazzslágereket.

4. Harsányi Zsolt Mikszáthtól vette át a „Noszty-fiú esete Tóth Marival” című színdarabjának alapötletét. Ezt egészen nyíltan csinálta és senki sem leplezte le. Nem is volt botrány. Ejnye, ejnye, hát így elvadultak az erkölcsök?

5. Mindennemű plágium ellen be van biztosítva az „Utolsó bölény” című darab. Fogadjunk, hogy ennek a műnek alapötletét nem fogja ellopni senki sem.

6. A „Macska” és a „Trixie” című darabok meséjét sem lopta el senki. Nem volt rá idő.

7. Plágium a „Zenabona” is. A két szerző ellen súlyos plágiumvádát emelünk. Igazán, nem szép, amit Lakatos László és dr. Bródy István csináltak. Lakatos László Bródy Istvántól plagizált, viszont Bródy István Lakatos Lászlótól. És a plágiumot senki sem vette észre.

8. Feld Mátyás az egyetlen, akinek eddig még egy alkotását sem lopták el.

9. A Király Színházban elplagizálták Madách „Ember tragédiá”-jának egy igen fontos részletét, amely így hangzik: Milliók egy-miatt.

10. Rostand egy ismert pesti török lovagtól lopta el a „Cyrano de Bergerac”-ban Cyrano maszkját. Nem szép tőle.

11. Harmath Imre Offenbach mester megkérdezése nélkül elplagizálta a „Szép Heléná”-t. Hír szerint a boldogult Offenbach lépéseket akart tenni a „Húzd rá Offenbach” című darab bemutatása ellen.

12. Plágium a „Johnny” is. Johnny ellopott egy hegedűt És ezt nem veszi észre a rendőrség... A Johnnyt viszont nem lopták el, pedig a közönség nem lopta az idegeit. És nem történt plágium, de Sebestyén Géza mégis így sóhajtott fel, terézvárosi dialektusban: — Tőlem elophatták volna...

És végül kénytelen vagyok egy mondatot plagizálni a Tízparancsolatból: Ne lopj!

(aragos)

Különbség

— Tudja, mi a különbség Dénes Oszkár és egy viharba került hajó között?

— Nos?

— Semmi. Mind a kettő sodródik.

Jóslás

A Vígyszínház egyik művészeinek a „Hannibal” bemutatója után ezt mondta egy ismerőse:

— Nagyon szép az előadás, de a beszélgetések finom árnyalatai nem jönnek ki, mert néhol túlságosan zörög a páncél.

Mire a művész megnyugtatta.

— Oh, az egyre fog javulni. Azt hiszem, tizenöt előadás után egyáltalán nem fog zörögni a páncél...

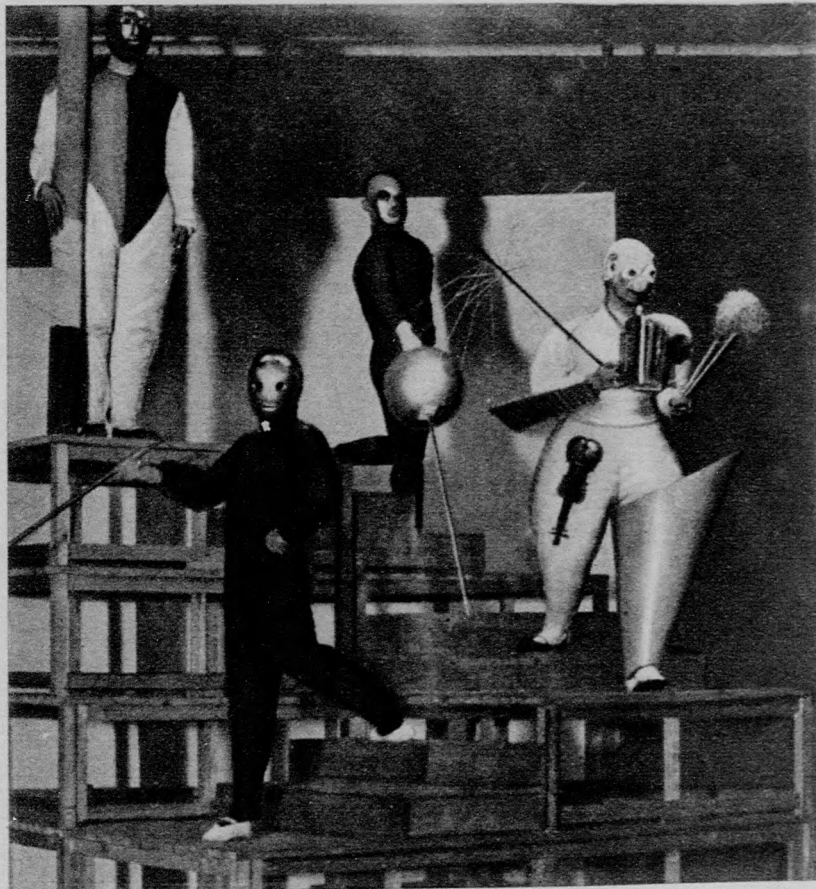
Mechanikus Színház

A színházak problémáját gyakran tévesztik össze Budapesten a színdarabok problémájával. Ha a közönség nem jár valamelyik színházba, a direktor minden alkalommal azt mondja, hogy rossz a darab. A külföldi modern színházi vállalkozók ezzel szemben gyakran idézik Bernard Shaw híressé vált kijelentését: „Le kellene rombolni a világ valamennyi színházát, hogy újakat lehessen helyettük építeni. A valóságot utánzó színpadi panorámák helyett: önálló színpadi stílust.” A külföldi rendezők ezért nem is annyira a színdarabok, mint inkább a színpadok megreformálására törekszenek. Ezért játsszák gyakran a klasszikusokat ultramodern beállításban.

Dessauban most megalakult a világ legmodernebb színháza. A legnagyobb meglepetést okozza ez a színház azoknak is, akik már ismerik *Piscator* és a modern oroszok fantasztikus újításait. Prof. Oscar Schlemmer, az új színház igazgatója azt állítja, hogy a színész nem feje, hanem csak eszköze a színpadnak, akit éppúgy meg kell komponálni, mint a díszleteket és aki egyszerű emberi mivoltában józan szemlélő előtt feltétlenül kiütközik a színpad és díszletek mechanikus világából. Ezért a színháznak legelső és legfontosabb újítása az, hogy eltünteti a színészeket a színpadról és ezzel megszünteti a színészi

játékot. A színészek helyett mechanikus géppfigurák mozognak a színpadon, ezeknek legtöbbször az arcuk sem látszik, mert a színészek fekete trikókba öltözve öltik fel magukra a gépszerű jelmezeket, a világítási effektusok a feketetrikós színészeket teljesen eltüntetik, úgyhogy csak fémruhájuk csillog a fényben és hangjuk úgyszólván váratlanul száll fel a mechanikus figurák és konstrukciók gépszerű világából. Ezeknek a gépembereknek a mozgása és kiejtése természetesen egyformán mechanikus: a naturalista emberábrázolást itt monoton hangszínek helyettesítik.

A mechanikus színház — ahogy Németországban nevezik — most prof. Oscar Schlemmer vezetése alatt európai turnéra indul.

Excentrikus ballett a német Mechanikus Színházban

Karmesterek a jövő muzsikájáról

Megöregedtünk. Igen, mi fiatalok öregedtünk meg, mi, akik még tegnap este modernnek voltunk és a francia operettért rajongtunk, akiknek még tegnap is a francia operett volt az új, volt a modern. Megöregedtünk.

Ma már eltűnt a nagy kórus, a hatalmas, monumentálisan felépített finálé, eltűnt a francia operett pikáns duettje, ez mind a múlté. Felzúg a jazz, a zenekar hegedűit túlűvölti a szakszofón és a karmester-pálcát télireszlik el ifjú karmesterek — jó lesz vele fűteni.

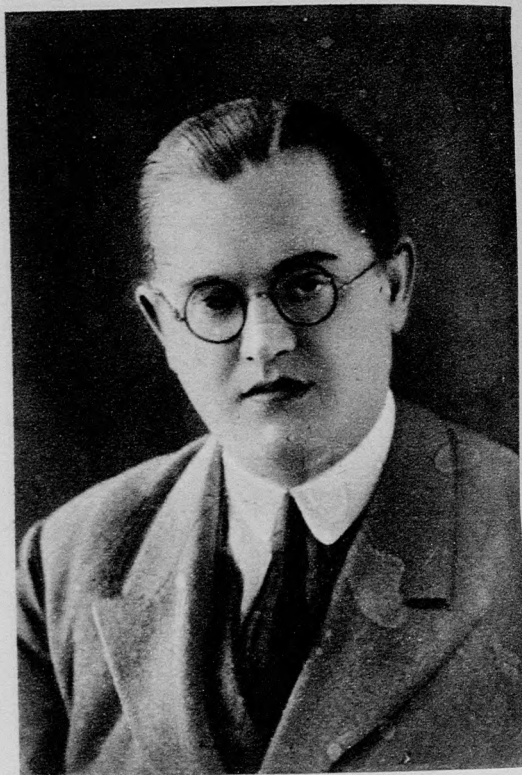
Egymásután mutatják be Pesten a jazz-darabokat. Operett, opera vegyesen, a karmester fehér kesztyűben dirigál — nem, végigtáncolja az előadást.

A nagypublikum zavarban van. Ideges. Tegnap még azon vitatkoztak, hogy a bécsi operett a tökéletes vagy a párizsi. És most egyszerre belébombázott egy új dolog: a jazz. A jazz, mint irány; a jazz, mint műfaj.

Mit szólnak ehhez azok, akik foglalkoznak vele. Akik dirigálják, akik dirigálni akarják, akik — nem dirigálják.

Komlós Pál

Losonczy Dezső

A „Húzd rá Jonny!”-t, Krenek operáját, egy most már véglegesen felfedezett fiatal talentum, Komlós Pál tanította be. Mit mond ez a „jazz-karmester”:

— A jövő muzsikája ez; ebből az összhangból fog kifejlődni az új zene. Hatalmas világmegmozdulások után vagyunk és mint minden művészetben, úgy a zenében is nyomokat hagy ez az átmenet. Mert átmeneti a korban, amiben élünk és átmeneti a művészetünk is. A publikum pedig hozzá fog szokni, mint ahogy hozzászoktak az új festőiskolához is a szemek. Nem baj ez, mert az öregek — vagy akik ennek mondják magukat — ezáltal megfiatalodnak.

Losonczy Dezső, az Andrassy úti színház karmestere, egyike a legkivá-

lőbb ze
képp b

— A
a publi
ügynev
még v
— így
egy né
mester.
Ézért k
ez diva
egyszer
nemsok
vissza
szethez

Ábra
ketehaj
glaszék

— A
Nem a
Mint
repülőg
köz, új
hangsz
A ma
teszi a
gép es
fog fej
kaja.

Perai
gense,
europé

— I
ton má
nélkül.
karom
így a
így kih

Ábrahám Pál

lőbb zeneszerzőknek, már egészen más-képp beszél.

— Az extravaganciák után vágyik a publikum. Ez megvárja meg az úgynevezett jazz-operett sikerét. És még valami. Egy pár évvel ezelőtt — így tudom — volt (talán még van) egy néger muzsikós. Jazz-band karmester. A pálcával nem tudott bánni. Ezért kézzel vezette kis zenekarát. Azóta ez divat lett. A publikum pedig egész egyszerűen „bedől”. Hitem, hogy ez nemsokára megváltozik és szépen vissza fogunk térni az igazi művészethez.

Ábrahám Pál, sápadt, magas, fekete-hajú muzsikós, frakkban, fehér glaszékesztyűben beszél velünk:

— A ma művészete ez. A ma zenéje. Nem a tegnapi, nem a holnapé, a máé. Mint ahogy a ma rohanásában a repülőgép az ideális közlekedési eszköz, úgy a ma operettje a jazz. Új hangszerek, új ritmusok, új hangok. A ma! Csak ez az, ami rentabilis teszi a jazzt. És mint ahogy a repülőgép csak fejlődni fog, úgy a jazzből fog fejlődni a holnap, a jövő muzsikája.

Perak úr, a „No, no Nanette!” dirigense, Párizst, Londont járt abszolút európeér mosolyogva válaszol:

— Igen, ez önöknél még új. Nyugaton már pár éve dolgozunk így, pálcánélkül. És ez a jobb! Ujjaimmal, a karommal, egész testemmel vezetem így a zenekart. Sokkal többet lehet így kihozni a zenekarból. És így jó ez!

A magukat öregeknek nevezők így — ha tökéletest látnak — kedvet kapnak ehhez az új, feltétlenül egészséges művészethez.

Unger Ernő, a Zeneakadémia tanára, kissé rezerváltan beszél:

— Én nem tudok efelől érdemben beszélni. Mindenesetre érdekes, érdekes, majd meglátjuk, mi lesz belőle? Sajnos, nem az én métier-m. Talán lesz belőle valami.

És mit mond a mozi-karmester? Ifj. Stephanides Károly mosolyogva beszél:

— Az operett megbukott. A nagy kórus nem kell. Igenis kellenek a görölök. Az operett, úgy a bécsi, mint a párizsi, megbukott a librettón, megbukott a hiányzó színészekre és megbukott azon, hogy a fiatalok a publikum döntő faktora. A fiataloknak pedig lüktető élet, új utak, új hangok kellenek.

Új hangok kellenek. És a publikum „nagyja” deferál az „aprajának”. És a régi muzsika szimbóluma, a dirigáló-pálca kályhába kerül, hogy helyet adjon az elegáns fehér vezénylő keznek, amely új utakra vezeti a muzsikát.

Ifj. Stephanides Károly

* Mi történik az előadás alatt *

Nagyon ritkán történik meg, hogy egy színdarab szereplői az egész előadás tartama alatt a színpadon legyenek elfoglalva. Vagy hogy az esetleges többszöri öltözködést és maszkírozást is beszámítva minden idejüket elfoglalja az a színdarab, amelyekben történetesen játszanak. Sőt igen gyakran megtörténik, hogy valamelyik szereplő, még ha jelentős szerepet is játszik különben, huzamosabb ideig nincs a színpadon. Gyakori eset, hogy valaki egy háromfelvonásos darabban csak az első és az utolsó felvonásban játszik. Tehát körülbelül egy óra szabad idővel rendelkezik. Mit csinál az illető ezalatt?!

Egyáltalán mit csinálnak a színészek azalatt, amialatt nincsenek a színpadon, de a színházi törvények szerint mégis a színház épületében kell tartózkodniok. És mi történik azalatt, amíg az előadás folyik fél nyolc és fél tizenegy óra között. A közönség csak a színpadot látja és a színpadon szereplőket.

Pedig az előadás alatt a színpad körül s túla rivaldán az épületben különös,

színes, érdekes és gazdaságos élet folyik.

A primadonna, ha történetesen szabad idővel rendelkezik, tekintve, hogy rendszerint neki, sőt csak neki van szép és kényelmes öltözője — vendégeket fogad. Meglátogatja őt a szerző, a rendező, a kritikus, egy másik színházi rivális, a direktor. Őneki persze mindenki hízeleg. Tőle mindenki fél, mert hiszen lemondhatja az előadást... Szóval, állandó a látogatás a primadonna öltözőjében.

Persze, arra is van gyakran eset, hogy a primadonna, aki egy modern darabban 8—9-szer is öltözik, arra sem ér rá, hogy egy cigarettát elszívjon — titokban.

Fedák Sári például a „Csókon szerzett vőlegény”-ben vagy *Lábass Juci* a „Cirkuszhercegnő”-ben igazán nem érték rá egy kis „tereferére”. Csak éppen annyi idejük volt, hogy percre átöltözködhessenek.

A bonviván

rendszerint ádáz kártyacsatákba fullasztja szabad idejét. Amikor például *Nádor Jenő* s *Latabár Árpád* egy darabban lépnek fel, ugyancsak dolga van a derék ügyelőnek, *Dévényi* messternek, hogy őket idejében a színpadra teremtse. A kibic persze ilyenkor mindig az öltöztető, a fodrász vagy a szabó.

A drámai színész majdnem kivétel nélkül arra használja fel szabad idejét, hogy előleget kérjen. *Romeót*, *Ádámot* vagy *Hannibalt* legtöbbször

Körössy Angela és Kompóthy Gyula az öltözőben kártyáznak szabad idejükben (L. Art foto)

A görlok amikor nincs jelenésük, kézimunkáznak (L. Art foto)

lehet ilyenkor látnia gazdasági irodában.

A buffó, dacolva minden színházi törvénnyel, átszalad a szomszédos kocsmába és föl-fölhajtogat egy pohárral. Hogy állandóan jó kedve legyen — indokolja.

Az igazgatói irodában mindig az új darab előkészületével vannak elfoglalva. Soha nem tudnak megegyezni a szereposztásban. A legtöbbször hangzottatott szó — protekció.

És vajjon mit csinálnak a görlok, ha véletlenül nem ropják a színpadon a táncot. Most nagyon meg lesznek önök lepve. Majdnem minden görlo hoz kézimunkát hazulról. Hímeznek, stikkolnak szorgalmasan.

A statiszták, ha nincsenek a szín-

padon, rendszerint azon fáradoznak, hogy minél előbb fölvegyék a napi-díjukat.

A rendező, aki persze unatkozik, rendszerint veszekszik az ügyelővel.

Az ügyelő viszont a kardalosokkal szokott állandóan veszekedni.

Legtöbb idejük azonban a díszletező munkásoknak van. Nekik igazán szükségük van valamilyen szórakozásra.

A díszletezők vagy sakkoznak, vagy dominóznak. Olyan díszletmunkást még nem láttunk, aki vagy ne sakkozott, vagy ne dominózott volna felvonás alatt. Nincs is.

Hát ilyen az élet a színpad körül, amíg az előadás lefolyik.

(b. j.)

A díszletmunkások a felvonások alatt sakkoznak és dominóznak (L. Art foto)

*Emlékezünkre
Beketow Mátyásról
Jita Paulini Béla*

Beketow Mátyás cirkuszigazgató bizonyos dunai hajóról eltűnt. Éjszakának évadján. Felöltő meg néhány revolvertöltény maradt utána a hajón.

Az élet lassacskán öl. A Duna valamivel gyorsabban. De a legsürgősebben csak a golyó végez. A Duna már csak a belebukó holttestet kaparinthatta meg. De azt elvitte az — élet elől.

Miért lett öngyilkos? Melyik „verzió” igaz?

Én azt hiszem, hogy nagyon, de nagyon szerette a paripákat, ez a valóság.

Óh, mily vidám legény volt egykor. Amikor még azt a kort éltük, amelyik szerette a paripákat. Amikor még azok voltak a sztárok, akik paripákat táncoltatnak: műlovarok, műlovarnók. Lovas időkben! Amikor az volt a divat, hogy az egészen jóvérű mágnásgyerek műlovarnót vegyen feleségül. És grófkisasszonyok — a cirkuszból hazamenet — hajnalig ne tudjanak elaludni... Mert beleszerettek a műlovarba.

Még tavaly is egész sereg lovasmutatványt iktatott műsorába. Makacsul. Nem láttam, hogy valaki is lobogtatta volna a keszkenőjét. Persze. Autón, meg villamoson, autóbuzson meg motorbiciklin jár immár a nép a cirkuszba. Vége a lónak. Tehát a lovasbravúrnak is. Meg a lovasnak. Most a — főlovasnak.

Szédültek az — egyenesben

Pici piros kocsin jártuk a háború előtti Stefánia utat. Pici kocsi, annál hatalmasabb lovak. Pici kocsi, piros bársony az ülése, hatalmas lovak, tarkák: fehér lovakon aransárga foltok, lóparádé. Nem azt mondom, hogy az egyenesben előzködni tudtunk. Mi tűrés, tagadás, az egyenesben — le is maradtunk, egyszerű bérkocsik megett is. Igazi cirkuszi ló, amelyik a

porondon megszokta, hogy mindig körben járjon, nem bírja az egyenest. Szédül az — egyenesben? Hanem amikor a víztoronyhoz értünk, igen, a fordulóban, ahol körbe lehetett haladni, ugyancsak nekilódultunk. Egyszeriben. De úgy ám. Ott mindenkét lehúztunk. Magát Freystädtert is. Pedig az régi lovasnemzetség. Pasaember. Rangidős szpáhi... „Mentünk, mint a vonat”. Szép volt, annyi bizonyos.

Az első fényképes riport

És kérem, egy látszólag merész kijelentést kell tennem. Nos, napisajtónk új etappja a különben konzervatív — Beketow-cirkuszban kezdődött.

Ejha?

Nevezetesen...

Mátyásom Paula nevű leánya tizenhat esztendősen lett. Együttal műlovarnő. Én csak riporter. Az A Napnál... Ejnye, miként is ünnepelelném meg valahogy egész különlegesen a nevezetes napot? Amikor Paula először pattan tüzes paripájára, a nagy nyilvánosság előtt is. Piros frakkban, aranycsizmában. Rövid töprengés után jelentkeztem Braun főszerkesztő úrnál:

— Kérem, Sándor bácsi, résen kell lennünk!

— Hol a rés?

— A párizsi Excelsior már kifejezetten fényképes riportokkal indult meg.

— És a rés?

— Nekünk itt kell elsőnek megcsinálnunk az illusztrált napilapot.

— Szenzációs!

— Tessék nekem venni egy fényképezőgépet. A többi az én dolgom.

Beketow Paula fényképe meg is jelent délután az A Napban. S ez a tény akkoriban még igazán hatalmas nyilvánosságot jelentett a Nagykörúton is, pedig az jókora porond. Lovas-

kép... (Óh, be nagyon sajnáltam, hogy a képen a frakk nem lehet piros s a csizmát nem nyomhatja a rotációs aranyfestékkel.) S kérem, mindenki olvashatta, hogy Beketow Paula a világ legkisebb, de egyben legnagyobb műlovarnője. Ezért meg ezért... (S másnap már egyebek is következtek, persze.)

Este pedig kicsaltam Sándor bácsit a cirkuszból. És ott ültünk, kérem, a páholyban. És következett az attrakció. És Paula megjelent az aranycsizmában. És az A Nap legkisebb szolgálója — egy kedves, eleven szemű fiú — pitykés dolmányban és fején a jobbik sapkája... A sapkáról csillogva kiabáltak a betűk: A Nap! És a kezében óriási virágkosár. És a virágkosárban az A Nap aznapi példánya. Selyemszalaggal átkötve.

Sándor bácsi „csak nézett”.

Csak nézett.

Azután felkacagott, de fel is ugrott:

— Hát te gazember! Ezért kellett nekem ma az ujságot kinyomatnom...

— itt pillanatig elgondolkodott — százhetvenötezerkétszáz példányban? Hogy te egy példányt átadhass? S ezért kellett átalakulnom illusztrált

napilappá? Te gazember!
És kacagott, kacagott, kacagott.

Ilyen gondok voltak

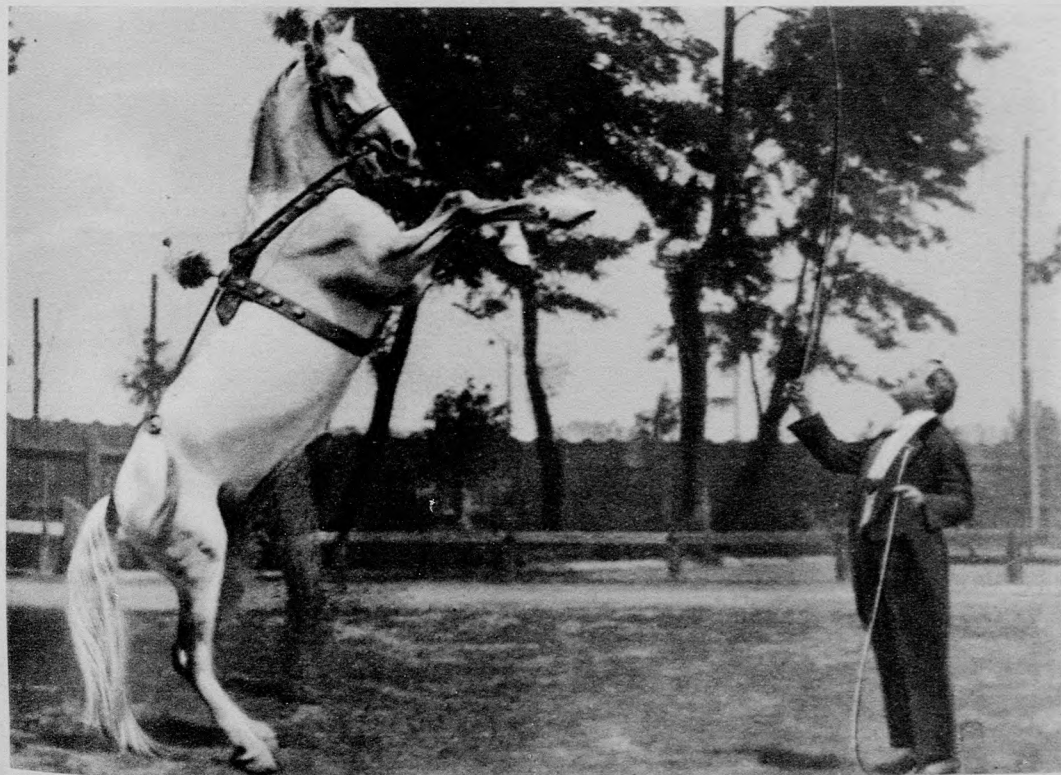
Utóbb ugyan — a cirkuszból hazafelé menet — azt is mondta Braun Sándor:

— Hanem azért rendben van! Te folyvást zsarolsz engem, hogy így meg úgy, nem tudsz megélni a fizetésedből, kérek, Sándor bácsi, emelést! Most már rendben van! Mert aki ilyen virágkosarakat csináltathat, annak ugyan nem kell fizetésemelés. Rendben van, „fatakám!”

— Nincs rendben! Éppen ez az! Ugyanis nyomoromban kénytelen voltam a Sándor bácsi virágárosnéjánál megrendelni a virágkosarat. A Sándor bácsi számlájára! Rendben van?

Ilyen gondok nyomták akkor az embert. Így segített magán az ember.

Nem szerepel az aranycsizma s az arany szívű Sándor nincs már. És a lapja persze — utánahalt. Piros frakk, grófkisasszony, aki otkolont iszik szerelmi búbánatában, no, de kigyógyul az — otkolonból, bársonyülékes kis kocsis, mosolygó Beketow Mátyás, kacagó Braun Sándor nincs már. Fiata.

Beketow Mátyás kedvenc lovával

riporter sincs... Vén úr van, vén úr is ritkán ír, egyre ritkábban. Így vagy úgy — csak be kell rukkolni, abba kell hagyni az irkálást. Egyszer csak berukkolni...

Húsz szippantás — egy óra

Vén úr ír, egyre ritkábban. Tavaly ugyan magam is gondoltam rá, hogy többet kellene írni. De üvegtartályban... Amiben víz van. Pohár sör mellett tervezgettük persze ezt a vízdolgot Mátyással. Már a plakátot is felvázoltam.

Magyar író a víz alatt
stb.

Mert így, a szárazon firkálni — szárazat? — a bolond is tud, ha papírost tesznek eléje. No, de három percig a víz alatt, költsetek, lurkók! Mert én azt is kitanultam azért, ami azt illeti. Igaz ugyan, hogy az előtanulmányokat szárazföldön folytattam. Iskolapadban. Az elég száraz. Egykor, a reálban. Amikor nagyon unatkoztam valamelyik órán. Mondom, azzal szórakoztam, hogy percekre is visszatartottam a lélekzetemet. Eleintén fél percig bírtam. Nyolcadikban már alig húsz szippantás és — elmúlt az irodalom-óra. Utóbb persze már vízben treníroztam. És huszonkét esztendő koromban úgy elmaradoztam három és fél percig az uszoda fenekén, mint a kis pinty. Tavaly ugyan már csak három percere kívántam vállalkozni. Az ember utóbb — felejteni kezd. Előbb lassabban, aztán mindig fokozottabb tempóban. Például az idén már megint csak két percet vállalhatnék. Ez már rohamos visszaesés? Ha így megy, két év múlva — elkészülök? Elfogyott a lélekzetem? No... no... Bizonyos, hogy — így maradnak dugaszban a legnemesebb tervek. Ez dugaszban maradt: nem léptem föl a cirkuszban, mint hal-ember. Pedig kár. Ez hiányozni fog az életemből. Nem léptem — le a tartályba: azt hiszem, én se vagyok már elég fölényes...

Pedig talán lett volna néhány táblás háza Mátyásnak.

Én megelégedtem volna egyetlen — „jutalomjátékkal” is.

Szegény jó Mátyás, egykor vidám cimborá. Te nagyon is sok három percere tűntél el előlünk.

Ez a jubileumi esztendő

A cirkusz irodájában Grete — a legfiatalabb Beketow-leány — gépel, végzi a cirkusz levelezését. Szürke bricseszen, szürke csizmában.

Benn a porondon a „3 Sist. Viktoria” hajladozik, spiccel.

A „hosszú Emil, meg a törpe Karlo” egy támlásszékből figyeli a bájos amerikai leánykák munkáját.

Max és Móric nincsenek jelen: eszegetnek az óljukban. Max és Móric ólban? Rettentő. Óh kérem, két időmíftott malac ez a Max és Móric, tréfás malac, ha úgy tetszik, malac-bohóc. Nem veszi rossznéven, hogy ólban tartják.

Beketow Sándorral a modern cirkuszról beszélgetünk. Bizonyára meg is csinálják.

A Beketow-cirkusz plakátjai pedig azt mondják, hogy ez az ideai cirkusz jubileumi esztendeje. Éppen huszonöt éve jött Pestre Beketow Mátyás. És most — golyóval jubilált szegény...

Szegény Mátyást viszi a közönyös Duna. Közönyös! Viszi töprengés nélkül, aki karjaiba vetette magát. Nem kérdi, hogy hívták, mit csinált, amíg élt.

Viszi... Hol? Talán már nagyon is messze. Sőhajomat küldöm Mátyás után. A sőhaj járása gyorsabb, mint a Dunáé.

Az elsodort ember

„Zsuzsánna és a vénék” szerzője
Igy kesereg könnyező szemmel:
„A bemutató óta én vagyok
A filmgyártástól elsodort ember!”

A konkurens cím

A Belvárosi Színházban kis ijedséget keltett egy vidéki színlap. Az Országos Kamaraszínház színlapjáról ugyanis erős propaganda olvasható le a színház műsorán lévő darabja, „A meztelen ember” ellen. Léven a Kamaraszínház legújabb darabjának a címe a következő:

„Öltöztessétek fel a mezteleneket!”

Start a Siker felé

Mint a mi riportereink mondanák, szombaton délután háromnegyed három órakor a Magyar Színház színpadán az izgalom „tetőpontra” hágtott. A színészegyesületi iskola vizsgára kész növendékei, szerepükhöz híven kifestve és kimaszkirozva katonás sorrendben, a régi katonaidőkre emlékeztető „doppelreihenben” állottak sorfalat a színpadon Vidor Dezső, a színészegyesület iskolájának igazgatója előtt.

Mielőtt megkezdődött az előadás, az igazgató megvizsgálta az „adjusz-tirungot”. Rendben van-e minden?! Paróka, maszk, ruha kifogástalanul áll-e mindegyikükön. Bizony a döntő pillanatok előtt, még mindig volt egy kis eligazítani való.

— Te rosszul vagy kifestve! Hogy áll a ruha rajtad?! Nyomd mélyebben a fejedbe azt a kalapot! Hangzot-tak Vidor igazgató vezényszavai s szavai nyomán lett lőtás-futás, kapkodás, föl az öltözőbe, le az öltözőből. Újból előkerültek a pamacsok, tükrök, tubusok, ollók, kefék s mindenki legjobb tudása szerint igyekezett még egy utolsó simítással rendbehozni a külsejét, mielőtt megkezdődne az előadás.

Előadásra került Beaumarhais 5 felvonásos vígjátéka „Figaró házassága”. (Van-e, ki e darabot nem ismeri?)

Három óra előtt öt perccel Vidor igazgató kiürített a színpadot, ezentúl persze már csak annak szabad oda bemenni, akinek ott jelenése van.

A lányok, mielőtt elmennének a színpadról megrohanják azt a kis függönynyílást, ahonnan észrevétlenül megnézhetik a nézőteret. Ott van-e a mama? És vajjon eljött-e a papa is? Otthagytá-e emiatt a hivatalt! Hát a rokonok, az ismerősök, a Bandi, a Gyurka stb. Boldogan fölujjonganak, amikor felfedezik a nézőtéren az ismerős arcokat... Pontban három órakor szétválik a Magyar Színház sok sikert látott függőnye, hogy talán első etappját egyengesse egy-egy ragyogó karriérnek...

Az előadás símán s egyenletesen folyik. Semmi zökkenés sehol. Tíz perc alatt kiderül, hogy a gyerekek jól „készültek”.

Most nagy az izgalom a kulisszák mögött. Az egyik „főszereplő”, Törzs Anikó megy be először a színpadra. Ugy tudja ugyan a szerepét, hogyha álmában felkeltenék, akkor is kivágná az egészet, a végszót is elmondta már magában legalább tizenötször, mégis az ügyelőnek, aki persze ezúttal szintén növendék, csak úgy be kell lökni a színpadra.

Tapssal fogadják.

Persze ő már „végzős” növendék, harmadéves, órá már bizonyos tisztelettel néznek az első és második évesek, akik persze szinte csak úgy ellepik a nézőteret. A nézőtér egyébként nagyon hálás. Ide jöhetnek tanulni a skótok. Igaz, hogy a nézőtér csupa ismerősökből rekrutálódik.

Ujabb izgalom a kulisszák mögött. Csillag Anna, aki katonaruhába

Izgatottan várják a végszót (L'Art foto)

van s akinek a jelenése következik, utolsó pillanatban észreveszi, hogy az öltözőben felejtette a kravátlját. Nurmi megirigyelhetné azt a gyorsaságot, ahogy *Csillag* Anna rohan be az öltözőjébe s rohan onnan ki. Szinte berúgja az ajtót, ahogy valósággal beesik a színpadra. De a közönség nem vett észre semmit. Őt is tapssal fogadják.

A felvonás végével mint valami attrakció bevonul *Kerényi* Boriska kíséretével. Alig tud bemenni az ajtón, olyan széles a ruhája. Kiderült, hogy az ajtót igen szűkre szabták a ruhájához mérten. Egy pár ideges pillanatot. De hamar sikerült mégis valahogyan bemenni a színpadra.

A felvonás végén se szeri, se száma a kihívásoknak. (Az esti közönség ide

jöhetne tanulni.) Szünetben sűrű rajokban lepik el az öltözőket és az öltöző folyosókat a mamák és hozzátartozók. Ezúttal a zord vasajtó, amely az esti előadásokon olyan szigorúan zárja el a színpadra vezető utat a nézőtértől — tárva-nyitva van.

Szünet alatt elterjedt a hír, hogy az egyik páholyban *Hevesi* Sándor, a másikban pedig *Faludi* Jenő megjelent.

Ujult erővel láttak tehát neki a növendékek külsejük rendbehozásához. Most már aztán mindenki igazán hódítani akart.

A második felvonás tehát a direktorok jegyében indult. A drukk óriási minden vonalon. Minden növendék tudni vélte, hogy a direktorok azért jöttek el, hogy őt megnézzék. (Felvonás közben ekörülkülönben parázs vita is keletkezett.)

A második felvonásnál a siker — ha lehet — még fokozódott. Felvonás végével pedig az igazgatónak is, akikülönben a darabot kitűnően rendezte, meg kellett jelennie a lámpák előtt.

Az utolsó felvonás alatt már szájról-szájra járt a hír, hogy *Faludi* egyesekeket már le is szerződtetett a Magyar Színházhoz. (Persze mindenki sajátmagára gondolt.)

*

Egyébként, ha kritizálni akarnók, akkor el kell ismerünk, hogy *Törzs* Dénes kedvessége, *Csillag* Anna szép beszéde, *Kerényi* Boriska pompás megjelenése, *Pártos* Erzsébet komikai vénája, *Pethes* Ferenc már is nagyszerű rutinja, *Károlyi* és *Füredi* jó figurája a legjobb auspicium a jövőre.

Barna Jenő

Az utolsó ima a jelenés előtt (h'Art felv.)

A sárköziek csinálták egy amerikai film / kosztümjeit

Az utóbbi időben sok szó esik a budapesti sajtóban a sárközi népművészetről. Kiderült, hogy Tolna megye egyik szögletében, a Sárvíz és a Duna között elterülő Sárközben évszázadok óta a legcsodásabb színes szőtteseket, a legfinomabb, legartisztikusabb hímzéseket készítik, anélkül, hogy erről a legbenfentesebb szakértőkön kívül bárki is tudna. Ötszáz év óta mintegy ezer szövőszék kattog, zakatol ebben a hét kis faluban és ontja az ős művészi ösztönnek bő termését, játékos szín- és vonalharmonióit, dús meséit. A tulipános ládáknak, üvegajtós komódoknak olyan gazdag kincsek halmozódnak, hogy párjukat ma nemcsak Európában, hanem sehol a világon nem lehet megtalálni.

Szekszárd közelében fekszenek ezek a falvak: *Decs, Ócsény, Sárpilis, Óberék, Alsónyék, Szeremle és Boggyiszló*. Területükön egykor mocsár volt, ahová a tatár és a török pusztítása elől húzódtak be a mai lakosok ősei. A reformáció korában elsőnek tértek át a kálvinista hitre és ma is alig akad köztük egy-két másvallású. A viszonyok halászatra és vadászatra kényszerítették a népet, az asszonyok pedig művészi ösztöneiket élték ki a szövéssel, hímzéssel e nagy elszigeteltségben. Mert bizony a mohácsi vész óta nem nagyon háborgatta itt őket senki; ezért olyan értékes, érintetlen, eredeti a művészetük és ezért olyan jellegzetes minden más faji sajátosságuk is.

Mintegy tízezer lakost számlál ma ez a kis telep. A férfiak, asszonyok egyaránt feltűnően szépek és egészségesek. A török-tatár eredet, a kún-bessenyő keveredés letörülhetetlenül kiült arcvonásaikra. Éleseszűek, intelligensek, ragyogóan tiszták és példásan becsületesek. Az egész országban itt követik el a legkevesebb bűncselekményt.

Az állam ötven évvel ezelőtt lesapoltatta a sárközi lápot, aminek

következtében rengeteg föld vált termővé. A földeket szétosztották az őslakosok között, egyszerre nagy lett a gazdagság és megváltozott a foglalkozás, a halászsok, pákászsok áttértek a földművelésre. Az asszonyok azonban továbbra is megmaradtak művészi munkájuk mellett és ez az egyetlen hely Magyarországon, ahol a nők nem mennek ki a mezőre, mindent a férfi végez. Általában nagy itt a nőkkultusz, a férfi nem avatkozik az asszony dolgába, nem parancsol neki, a nemek egyenrangúak, ami — tekintve e vidék ősi érintettségét — érdekes fényt vet az évszázadokal ezelőtti magyar gondolkodásra.

E vidék jellegzetességét és felbecsülhetetlen kincseit két lelkes és tehetséges fiatal művész ismerte és tárta fel: *Baja Benedek* festőművész és *Pintér Ferenc* író. Előttük persze évtizedekkel ezelőtt mások is dolgoztak Sárköz fellendítésén, de a mostani eredmény az övék. Novemberben pom-

Hadik Mihály gróf

pás kiállítást rendeztek az Iparművészeti Társulatban e népművészeti remekek közül, amelyeknek rengeteg bámolója és vásárlója akadt. Sok külföldi szakértő is, akik bevallották, hogy ehhez fogható sehol a világon nem láttuk. A szöttesek az elvesztett Kalotaszeg művészi gazdagságát bőségesen pótolják, a hímzések pedig finomság, érték, szépség dolgában verik a brüsszeli csipkét.

Természetes, hogy e művészi tevékenység — mint minden népművészeti alkotás — a megváltozott viszonyok folytán fokozatosan hanyatlóban van. A kiállítással kapcsolatban tehát felmerült a gondolat, hogy ezt az értéket át kell menteni a jövőbe, ezt a munkát folytatni kell. Az ország művészi érdekeit lehet szolgálni vele benn az országban, kinn pedig gazdasági előnyöket lehet kivívni általa és emellett sokat emlegetett kultúrfölényünknek is hathatós eszköze lehet. Azonkívül több ezer munkást, tekintélyes telepet lehet foglalkoztatni és ezáltal kenyérhez juttatni.

Az említett két fiatalembernek segítségére sietett egy harmadik: *Hadik Mihály* gróf. Ez a tehetséges fiatal

Mórícz Zsigmond a sárközi kiállításon

mágnás — aki *Hadik János* gróf unokaöccse — elhatározta, hogy a Sárköz ügyéből nemzeti ügyet csinál és összeköttetései révén megteremti ennek az évszázados művészetnek a reneszánszát. Munkatársaival megszervezte lenn a Sárközben az összes produkáló asszonyokat egybetömörítő Termelő Szövetkezetet, amelynek élén Tolnamegye főispánja és előkelőségei állnak. A termelés értékesítésére részvényjegyzési felhívást bocsátott ki igen előkelő és befolyásos emberekhez, akik örömmel jelentették be részvételüket. Ugyhogy a részvénytársaság már megalkotottnak tekinthető.

A munka máris nagyban folyik. Hogy csak néhány érdekesebb adatot említsünk: *Biró Lajos Sárga lilium* című, Amerikában készülő filmjéhez sok sárközi népviseletet és szöttest vitetett ki a kiállításról *Korda Sándor* rendező. *Hevesi* direktor szintén tizenkét kosztümöt vásárolt a Nemzeti Színház számára. *Petheő Ernő* dr. egészségügyi főtanácsos a szombathelyi kórház részére tett jelentős megrendeléseket és ezenkívül is nagy szeretettel támogatja az akció ügyét. Sok szép darabot vittek ki a kiállítás külföldi látogatói is, leginkább Németországba, Angliába, Amerikába.

Különösen az írók érdeklődnek élénken ez iránt az ősrégi és egyben legújabb magyar csoda iránt. A budai *Hadik-palotába*, ahol a sárközi népművészet legszebb darabjait halmozták fel, valóságos irodalmi expedíciók mentek. Egyesek, így *Mórícz Zsigmond*, *Zilahy Lajos* és *Pásztor Árpád* azonban még ezzel sem elégedtek meg, hanem a látottak hatása alatt értékes irodalmi és ujságírói inspirációkért a Sárközbe is leutaztak, hogy ezt a csodálatos népet saját pátriájában ismerjék meg.

A sárközi népművészetnek nagy gyakorlati értéke van a közönségre. Nemcsak mai formájában használható fel a lakások legmértöbb, legmagyarabb díszítésére, hanem további alkalmazásának is olyan tág tere nyílik, hogy segítségével egész biztosan új virágzásra lehet fakasztani a magyar faj jellegzetes művészi génuszát. Ez pedig az idők mai uniformizáló sodrásában szinte az egész világon egyedülálló jelenség. És fontos nemzeti érdek.

Márer György.

Széplábu Anna egy nefelejesuccai lány, akit tulajdonképen Soltész Annának hívnak, a Belvárosi Színházhoz került görlnék. Kulinda tanár, aki Annába szerelmes és Koltay András, a költő, akibe Anna szerelmes, kísérik pályáján. Annának nagy sikerei vannak, híres színésznő lesz belőle, annyira, hogy egy mr. Appel nevű ügynök külföldi turnéra szerződletti. Először Párizsban aratott diadalt, azután kikerült Amerikába. Koltay András követte Annát Amerikába is és Kulinda tanár, mint tilkár ment vele. András filmszcenáriumot írt Anna életéből, Nejelejes ucca címen. És Anna filmsztár lett Amerikában, első fellépésének igen nagy sikere volt. Kulinda tanár közben beleszeretett egy Krimhilda nevű német öltöztetőnőbe és lemondott Anna iránt érzett szerelméről. Anna és András változatlanul szerették egymást és András megkérte Anna kezét. Hollywoodban tartották meg az esküvőt, ugyanakkor, amikor Kulinda tanár úr esküdött örök hűséget az ő szépséges Krimhildájának. Anna előtt még továbbra is nyitva állt a hír és a dicsőség útja, de Anna letért erről az útról, ellenállhatatlanul vonzotta őt vissza Budapest, ahol az édesanyját és az emlékeit hagyta. És Anna elindult férjével Budapestre. Kulinda is elindult a feleségével. Otthon, a pesti Nejelejes uccában senki sem sejtette, hogy a világhírű filmszínésznő hazaérkezik.

Ez az eljárás a büntető törvénykönyvbe ütközött, megindították az eljárást Steiner ellen, aki nem tudott semmit sem felhozni védelmére. Hamis bukás miatt elítélték. Csak miután kimondták az ítéletet Steiner

ellen, derültek ki a régi bűnök, megállapították, hogy váltóhamisítás, okirathamisítás és kaucióssikkasztás is terheli a lelkiismeretét. Steiner jogerősen háromesztendei fegyházra ítélve vezekelt a Markó uccai fogházban...

A hajó egyre közelebb ért Európához.

De egy hír megelőzte a hajót, ez a hír előbb érkezett Budapestre, mint széplábu Anna. Egyszerű mozikomüniké volt, amelyben az Ufa-színház bejelentette, hogy egy új amerikai filmet mutat be, amelynek cselekménye Budapesten játszódik. A film címe:

A Nefelejes ucca,

a főszerepben egy magyar származású színésznő,

**Koltay Anny, vagy másképpen
Soltész Anna**

lép fel és a film szcenáriumát magyar ember, Soltész Anna férje,

Koltay András

írta.

Ezt az ujsághírt természetesen megmutatták özvegy Soltésznének. A beteg öregasszony ezt nem értette meg rögtön. Meg kellett neki magyarázni, hogy egy olyan filmet fognak játszani Pesten, amelyben a lánya játssza a főszerepet...

Özvegy Soltészné még életében nem volt moziban.

— Látni fogom a lányomat? — kérdezte.

— Igen.

— Beszélhetek majd vele?

— Beszélni nem lehet vele...

Az öregasszony csodálkozva nézett körül.

— Mért nem beszélhetek vele?

— Mert csak a moziban látja...

A többit nem lehetett neki megmagyarázni. Nem ment a fejébe, hogy mért nem beszélhet vele, ha látja. Hiába magyarázták, csökönnyösen hajtogatta:

— Biztosan azért nem beszélhetek vele, mert beteg...

— Nincsen semmi baja!

— Hát akkor mért nem beszélhetek vele?

— És így ment ez egészen estig.

— Mikor láthatom a lányom? — kérdezte végül.

— Jövő csütörtökön, az Ufa-színházban.

— Előbb nem lehet?

— Nem.

Ekkor kopogtattak az ajtón. Egy nagyon elegáns, szimpátikus külsejű úriember kért bebocsátást.

— Özveggy Soltésznével akarok beszélni! — mondta.

— Kihez van szerencsém? — kérdezte Soltészné ápolója.

— Pásztor Béla vagyok, az Ufa vezérigazgatója.

— Mit parancsol — mondta az ápoló, — talán ne terheljük a beteget,

igazgató úr. Tessék nekem megmondani, miről van szó.

Pásztor igazgató felelet helyett egy sürgönnyt vett elő a zsebéből. A sürgönnyben ez állt:

UFA igazgatóság, Budapest.

Nefelejcs ucca premiérjére férjemmel együtt megérkezem.

Anna Koltay.

— Ez a távirat tegnap jött — mondta Pásztor igazgató. — Ma viszont a következő táviratot kaptam: „Kérem édesanyámat érkezésemről értesíteni.”

— Nos, hol találom Koltay Anna édesanyját? — kérdezte Pásztor igazgató.

— A belső szobában.

— Bemehetek hozzá?

— Igen, bár nagyon beteg. Éppen most van nála az orvos.

— Ez a hír talán jót tesz neki — mondta a direktor és bekopogtatott a következő szobába.

Az orvos nyitott neki ajtót. Pásztor igazgató így szólt a beteghez:

— Engedje meg, asszonyom, hogy meghívjam az Ufa-filmszínház jövőheti premiérjére, amikor a „Nefelejcs ucca” című amerikai filmet fogjuk bemutatni. Ebben a filmben a kedves lánya, Soltész Anna fogja a főszerepet játszani...

— Tudom — mondta boldogan Soltészné.

— Együttal bejelentem azt is, hogy a kedves lánya személyesen is megérkezik a bemutatóra...

Az öregasszony felült az ágyra.

— Személyesen? Életben? — kérdezte boldogan.

— Igen. A férjével együtt...

Most tágranyílt özveggy Soltészné szeme.

— Hát férjhez ment?

— Igen, asszonyom.

— Kihez?

— Egy íróhoz, akit Koltay Andrásnak hívnak...

— Koltay András! — kiáltotta boldogan Soltészné. Hála a jó Istennek! Ismerem. Nagyon derék, jó fiú... Csakhogy ezt is megérhettem...

Az orvos félrevonta Pásztor igazgatót és így szólt hozzá:

— Igazgató úr, ön nagyon-nagyon jót tett ezzel a szegény beteggel — mondta. — Visszatért belé az élet. Most, hogy biztosan tudja, hogy a lánya jön, egészen megváltozott. Ed-

Csokrot hozott egy boy

NŐI BŐRKESZTYŰK

Női divat bőrkesztyű, legszebb színében, szép, hímzett kézelővel I. számú ábra P 7-50

Női divatos kesztyű kézelővel, francia gyártmány, gyönyörű kivitel, égett mintájú, II. számú ábra P 9-90

Mosó bőrkesztyű, sárga és fehér színben, III. számú ábra . . . P 6-50

Divatos elassékesztyű, 2 gyöngyházgombbal, minden színben (fekete és fehér is), IV. számú ábra P 5-40

Kesztyűink jó minőségéért garanciát vállalunk.
Póztai megrendeléseket pontosan eszközlünk.
Kívánatra mintát küldünk

MAGYAR
DIVATCSARNOK

BUDAPEST, RÁKÓCZI-UT 74.

BÜKI

dig nem hittem a felgyógyulásában, de most biztos vagyok benne.

— Kötelességem volt — mondta Pásztor Béla, azután udvariasan, egy grandseigneur mozdulatával kezét csókolt Soltésznének és távozott...

Másnap egy hatalmas csokrot hoztak özvegy Soltészné címére.

A csokron Pásztor Béla névjegye lógott, ezzel az írással:

„Anna Koltay édesanyjának, Pásztor Béla, az Ufa igazgatója.

És ezentúl mindennap csokrot hozott egy boy a gáláns direktortól a szegény özvegynek...

*

És a hajó tovább ment. A távolban elmosódottan már látszottak Albion partjai. Anna a fedélzeten sétált a férjével.

— Ez a boldogság? — kérdezte Andrástól.

— Ez az...

— Akkor én nagyon boldog vagyok, András.

És valamivel hátrább, a hajó tatja felé egy másik pár sétált karöltve. A hölgy elég kövér volt, a férfi elég sovány. Természetesen, Kulinda volt a párjával, Krimhildával.

— Mi nem megyünk többé vissza Amerikába — mondta a tanár.

— Mért nem? — kérdezte Krimhilda. — Hiszen jó állásunk van a gyárban...

— Nem megyünk — mondta Kulinda indulatosan.

— Mért nem?

— Mert Amerikában nincsen Nefejejs ucca. Mi Pesten maradunk és a Nefejejs uccában fogunk lakni.

— Kíváncsi vagyok arra a Nefejejs uccára!

— A legszebb ucca a világon — mondta a tanár és ezt komolyan el is hitte.

És elmondta, hogy mit csinált kora reggel a handlé a nefejejsuccai házban.

— Van New-Yorkban is handlé? — kérdezte.

— Nincsen.

— Hát drótostót?

— Az sincsen.

— Hát esernyőjavító?

— Az sincs.

A tanár összeráncolta a homlokát.

— Akkor én nem megyek vissza Amerikába — mondta komolyan a

tanár. — Ezek hozzátartoznak az én életemhez...

Egy kis hajósinas, aki azzal volt elfoglalva, hogy egy rézkilincset pucolt a napnál is fényesebbre, hangosan felkacagott. Látott valamit...

Ugyanis az elég kövér Krimhilda ölébe ültette az elég sovány Kulindát és nagyon hosszan, nagyon forrón megcsókolta.

A jó Isten, aki ott van a végtelen tengerek fölött is, gondoskodik róla, hogy a kis hajósinasok ne unatkozzanak. Mert elől, a hajó orra felé is egy csokolózó párra lett figyelmes.

Anna és András voltak azok.

A kis hajósinas jókedvűen magyarázta a barátjának:

— Különös náció ez a magyar — mondta.

— Miért? — kérdezte érdeklődéssel a másik hajósinas.

— Mert furt und furt csokolóznak.

*

Vlissingenben ért a hajó először Európában partot. A fürdőhely közönsége ott tolongott a parton. Mindenki látni akarta a nagy amerikai filmsztárt, aki visszatért Európába. Amikor Anna magas, karcsú alakja megjelent a hajóhídon, hatalmas éljenzésbe törtek ki a hollandusok, akik kizárólag filmsztárokért tudnak lelkesedni, más híresség nem érdekli őket. De Anna népszerűségének meg is volt a maga magyarázata, mert Hollandiában már bemutatták a „Nefejejs ucca” című filmet, természetesen nagy sikerrel.

Vlissingenből Anna és férje a művésznő régi nagy sikereinek színhelyére, Párizsba utazott. Itt alig tudta visszaverni a Moulin Rouge igazgatójának ostromát, hogy szerződjön le egy hónapi vendéjátékra. Anna elutasította magától ezt az ajánlatot, holott hatalmas összeget ajánlottak fel neki.

— Vissza akarok menni Budapestre — mondta.

— Hát majd egy hónappal később megy vissza — mondta a Moulin Rouge igazgatója.

Anna kacagott:

— Nincsen magának annyi pénze, monsieur le directeur, hogy ezt a hónapot meg tudja nekem fizetni...

A Moulin Rouge igazgatója szomorúan távozott és Párizs elesett egy nagy attrakciótól.

XII.

Budapest!

Zúgva, zakatolva futott be a vonat a keleti pályaudvarra. És a hordárok magyarul beszéltek! És a taxisofőrök magyarul kiáltottak! Ezt az érzést csak az érzi, aki hosszabb ideig volt távol Budapeستől. Pásztor Béla, az Ufa igazgatója és Bródy István titkár várták a vonatonál Széplábú Annát. És az ujságírók hada. Elsősorban Kardos István, az Esti Kurirtól, akinek első szava az volt, hogy adjon a művésznő vicceket, az Esti Kurir „Függöny mögött” rovata számára.

— Azt hiszi, azért jöttem Európába Amerikából, hogy vicceket mondjak? — kér ez e Anna.

— Köszönöm, ez egy jó vicc — mondta Kardos és már jegyzett is a noteszébe.

Ott volt Fazekas Imre is, a Pesti Naplótól. Kérte Annát, hogy nyilatkozzék. És Anna néhány mondatban elmondta amerikai karrierje történetét. Az élesre hegyezett ceruzák szorgalmasan szántották a jegyzékblokkok papirosát. Anna mindenkinek nyilatkozott, autogramokat adott, aztán be akart lépni az autóba. És már be is mondta a taxisofőrnek a címet:

— Nefelejcs ucca!

— Nem lehet! — vágott közbe Pásztor direktor.

— Hát hová? — kérdezte Anna meglepetten.

— Az Ufa-színházba — mondta ellentmondást nem tűrő hangon a direktor.

— Mit csinálok az Ufa-színházban? — kérdezte Anna. — Az édesanyámat akarom látni...

— Művésznő, el kell jönnie velem — mondta Pásztor. — A színházban most mutatják be a „Nefelejcs uccá”-t. Én már bereklámoztam, hogy maga is résztvesz a bemutatón...

— Én egy lépést sem tehetek mr. Appel engedélye nélkül — mondta Anna.

— Itt van nálam mr. Appel távirati engedélye — mondta Pásztor igazgató és egy kábelogrammot lobogtatót meg.

— Hánykor kezdődik az az előadás? — kérdezte Anna.

— Tíz perc múlva — mondta a direktor. — Taxin éppen odaérünk. Míg a híradók mennek, alkalma lesz lemosni magáról az út porát...

Ünnepi közönség gyűlt össze az Ufa-színházban. A lapok mozirovatvezetői ilyenkor a következőket szokták írni: „A színház a theatre parée képét mutatta”. Valóban, ott volt mindenki, aki számít Budapesten. A napilapok színházrovatvezetőin és mozirovatvezetőin kívül az összes filmszakemberek és nagyon előkelő meghívott közönség.

És a legjobb páholyban egy összetört, beteg asszony.

A zenekar rázendített. Stephandesz Károly karmester, akit nagy tapssal fogadott a közönség, erre az alkalomra ünnepi zenét állított össze.

Felharsantak az induló hangjai.

Ma nem érdekelték a közönséget a híradók és a burleszk, amely a „Nefelejcs ucca” című amerikai filmet megelőzte.

Mindenki a „Nefelejcs uccá”-ra várt.

A zenekar most tuszt húzott.

Széplábú Anna Kulinda, Pásztor Béla és Kulindáné kíséretében megjelent az egyik jó páholyban. András nem lehetett látni sehol sem, az ujságírókkal volt elfoglalva.

Köszönöm, ez egy jó vicc...

A közönség felállt a helyéről és sokáig tapsolt, éljenzett, lelkesedett állva. Anna felállt és meghajlott a páholy szélén...

— Soltész Anna! Soltész Anna! — kiáltották mindenütt.

Egy öregasszony nekitámaszkodott a páholy karfájának. Aztán bársonyretiküljéből egy régi gyöngyházlátsövet vett elő. És a primitív alkotmányt nekiszegte a páholynek...

Özvegy Soltészné a lányát nézte. De nem nézhette sokáig, mert a könnyek összefutottak a szemében és kénytelen volt letenni a gukkert. Ekkor Pásztor Béla jelent meg özvegy Soltészné páholyában.

— Asszonyom, engedje meg, hogy felajánljam a karom — mondta.

— Hová akar vezetni? — kérdezte Soltészné.

— A kedves lányához.

Soltészné felállt. Senki sem tudta, honnan vett ez a beteg öregasszony annyi erőt, hogy végigsíessen a folyosón, szinte fiatalos léptekkel.

De a folyosó közepén megállt.

— Ugy illett volna, hogy a lányom jöjjön hozzám — mondta.

— Bocsánatot kérek, asszonyom — szólt Pásztor, — de én rendeztem így a dolgot. Én önt meglepetésnek tartogattam a művésznőnek.

És ekkor különös jelenetnek lett tanuja az Ufa mozgó előkelő közönsége. Széplábú Anna páholyában egy idősebb nő jelent meg.

Aztán egy sikoly hallatszott.

Anna sikoltott.

És összeforrtak egy nagyon hosszú csókban. És ez a csók meghatóbb volt, mint valamennyi happy andek, amelyeket eddig ebben a moziban játszottak.

Anyja és lánya találtak egymásra. Szem nem maradt szárazon az egész moziban...

— Annuska, te vagy? — zokogta az öregasszony.

— Én vagyok, édesanyám!

— És hol a férjed?

— Itt vagyok — szólt Koltay András, aki előlépett.

Most Soltészné megcsókolta vejét...

És újból rázendített a zenekar és sötét lett és most minden figyelem a vászon felé feszült. Már az első képet hatalmas tapsvihár fogadta.

A pesti közönség előtt megjelent az Amerikában készült Nefejejs ucca...

— Szenzációs! — szólt Várday Tódor, a Budapesti Hírlap mozivonatvezetője...

A tapsvihár nem akart megszűnni. Mindenki ráismert a nefejejsuccai poros fákra... Ott volt a suszterbolt is, a trafik, a tejsarnok, a Nefejejs ucca szíve és lelke... a szíve, a flasster, az ásitó kapuk és mindaz, ami könnyekre bírja a nefejejsuccaiakat vagy azokat a pestieket, akik már jártak a Nefejejs uccában.

És aztán kilépett Anna a kapun, kis kottatáskával a hóna alatt. Jött szomorúan és bátortalanul, elhagyatottan, mint egy kislány, aki görli akart lenni...

— Ha minden pesti lány megnézi ezt a filmet, aki görli akar lenni, akkor egy hónapig játszhatjuk ezt a filmet — állapította meg Pásztor Béla igazgató.

És egymás után vonultak fel Anna karriérének stációi.

A mese hihetetlen volt és mégis elhitte mindenki, mert hiszen tudta a mozi közönsége, hogy Anna személyesen esett keresztül a bonyolult és érdekes mese minden mozdulatán.

Az első felvonás után percekig tapsolt a közönség.

Özvegy Soltészné, aki először volt moziban, könnyezett. Látta a lánya elindulását és lánya dicsőségét, ennél nagyobb öröm nem érhet anyát...

Folyton ezt hajtogatta:

— Szegény boldogult férjem, ha élne!

Anna Kulindát kereste. Szerette volna, ha a tanár látja a pesti közönséget a film bemutatása alatt.

De a tanár nem volt sehol sem.

Anna megkérte a mozi egy emberét, hogy kerítsék elő neki a tanárt, de az visszajött, hogy nem lehet megtalálni.

Oh, ha tudták volna, hogy hol van a tanár!

Már régen a Nefejejs uccában sé tált hitvesével.

És most esett keresztül Kulinda élete egyik legnagyobb csalódásán. Krimhilda asszony nem volt a Nefejejs uccával megelégedve.

— Ez is ucca? — kérdezte.

— Neked nem tetszik?

— Hiszen csupa piszok! Még vilamos sem jár benne. Olyan, mint egy elhagyott, apró vidéki ucca...

A tanár szemei villámokat szórtak:

PESTI HIRLAP

50 ÉVES JUBILEUMA

alkalmából az idén a legnagyobb magyar napilap különösképpen meg akar emlékezni előfizetőiről.

HÁROM AJÁNDÉKKÖTET

jut az esztendő során

ELŐFIZETŐINEK,

Magyarország leghatalmasabb olvasótáborának. A jubileumi év júliusában megjelenik

1. A PESTI HIRLAP 1928. ÉVI KINCSESHÁZA,

több mint 600 képpel illusztrált, nagyrészt mélynyomású, tartalmában utólérhetetlen gazdagságú, kiállításában a legtökéletesebb szépségű évkönyv, amelyet előfizetők és olvasók csekély kézbesítési és kezelési díj ellenében kapnak meg. — Az év végén a Pesti Hirlap megalapításának ötvenéves évfordulóján megjelenik

2. A PESTI HIRLAP JUBILÁRIS ALBUMA

mintegy ezer oldalnyi terjedelemben, csodálatos szép kiállításban, a Pesti Hirlap multjához méltó tökéletességben, jelentőségéhez illő gazdagságban, a legszebb, jórészt mélynyomású illusztrációkkal, felölelve a lap félszázados multjának egész jelentőségét, nagyságát és szépségét. A Pesti Hirlap közönsége ehhez az egyedülállóan érdekes, történelmi és szépirodalmi becsű kötethez ugyancsak számba nem vehető csekély kézbesítési és kezelési költség ellenében juthat hozzá. Végül a jubileumi esztendő karácsonyán megjelenik

3. A PESTI HIRLAP 1929. ÉVI NAGY NAPTÁRA,

mely a Pesti Hirlap könyvtára remekbe illő kötetek egyik legszebb és legdúsabb terméke lesz, az előző kötetek minden szépségét, változatosságát és tökéletességét egyesítve magában

— Ne bánts a Nefelejcs uccát!
 — mondta vészajtósló hangon. — Ez az ucca az én életem! Ez az ucca mindenkit végigkísér életén, aki egyszer kikerül belőle! Ne bánts...
 — De nekem nem tetszik!
 — Mert nincsen érzéked a szépségekhez!
 — A Broadway szebb!
 — Csak azért tartod szebbnek, mert nincsen izlése. Hol vannak fák a Broadwayn?
 — Ezek fák? — replikázott Krimhilda asszony. — Ezek poros görcsök.
 — De nézd ezeket a gyönyörű házakat?
 — Szánalmas viskók!
 — Nézd, milyen boldogok és megelégedettek az emberek ebben az uccában...
 — Lerí az arcukról a nyomor.
 És Kulindané asszony hozzátette a szentenciát:
 — Én vissza akarok menni Hollywoodba!
 A tanár dacosan válaszolt:
 — Én pedig itt akarok meghalni...
 — Akkor halj meg nélkülem — mondta Krimhilda. — Én Hollywoodban fogok megboldogulni! Az örök ragyogásban! Az örök napfényben! Kalifornia felől hűs szellő jön... és a narancsok illata... De ebben az átkozott uccában nincs egy rendes illat... Idehoztál engem? Itt akarod, hogy eltöltsem az életem?
 — Itt! — mondta a tanár vérgisértve és ellenmondást nem tűrő hangon...
 — Nem jössz vissza Hollywoodba?
 — Soha!
 — Akkor Isten veled — mondta Krimhilda és elrohant a tanár mellől. Kulinda még látta, hogyan tűnik el testes alakja a Damjanich ucca felé. Mindez egy félóra alatt játszódott le. Az Ufa-mozgóban még folyt a „Nefelejcs ucca” bemutató előadása. A tanár ismét megjelent a páholyban.
 — Hol volt? — kérdezte Anna.
 — Művésznő, ne kérdezze — mondta a tanár komoran.
 — Mégis!
 — Életemben most egy rettenetes tragédia játszódott le!
 — Halljuk! — mondta Anna és látta, hogy a tanár könnyezik.
 — Krimhilda elhagyott — zokogta a tanár.
 — Miért, az Istenért? — pattant fel Anna.

— Elengedtem...
 — De mi történt?
 — Megbüntettem — folytatta a tanár.
 — Nos, gyorsan, mondja el, mi volt.
 Végtelen szomorúsággal a hangjában, mint egy kidobott trubadur, szinte összeroskadva a saját szavaitól, válaszolt a tanár:
 — Kiadtam az útját, mert nem tetszett neki a Nefelejcs ucca...
 — Melyik? — kérdezte Anna. — A film vagy a valódi?
 — A valódi — mondta a tanár és kiment a páholyból.
 Anna azt hitte, hogy Kulinda most kinn áll a folyosón és zokog. Utána ment, meg akarta vigasztalni. De Kulinda egyáltalában nem zokogott... Virstlit evett a büfében, mustárral és sóskiflivel.
 És egy pohár sört ivott hozzá.
 Krimhilda egyszersmindenkorra el volt intézve.

*

A premiér után hazament a nefelejcsuccai lakásba. Otthon már várta Appel úr egy sürgönye:

„Soltész Coltay Anna, Budapest.
 Azonnal retur, felvétel megkezdődik.
 Appel.”

Anna megmutatta a sürgönyt Andrásnak. Szomorúan hajlottak a blanketta fölé. És egyszerre csak Anna indulatosan ugrott fel.

— Nem megyek — mondta.

— De, Anna, a szerződés!

Válasz helyett Anna megfogta András kezét és kimentek a pesti éjszakába. Most úgy érezte magát ismét, mint a kis pesti görli, akinek minden vágya az, hogy végre néhány-szavas szerepet kapjon.

Budapesten tavasz volt.

Nem ismeritek a pesti tavaszt. Csak verebek csiripelnek, sokszázan egy csomóban és mégis úgy hangzik ez a pesti embernek, mint a csalogány. A Nefelejcs uccától nincsen messze a liget, kimentek, boldogan, önfeláldozóan, egymásba karolva. Csónakot béreltek és ráereszkedtek a városligeti tóra.

Oh, hogyan tud simogatni ez a tó!

A pesti ember tudja, hogy a városligeti tónak lelke van.

Néha különös titkokat suttog. Néha elárulja indiszkrétan, hogy benn a Vajdahunyadvárban, az Anonymus-

Fussatok gyerekek!

Del-Ka

minden gyermeknek 2 pár harisnya v. zokni és egyidejű cipővasárlásnál szőrgummi labdát ajándékhoz

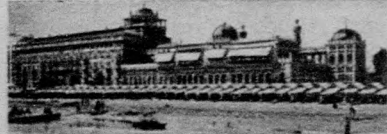
Del-Ka Hungária

VII. ERZSÉBET KRT. 28. VII. RÁKÓCZI U. 6.

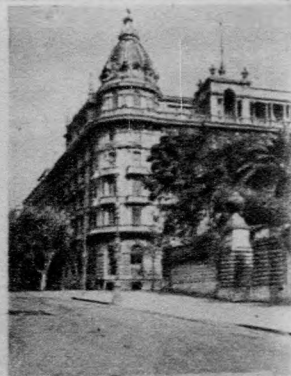
FIÓKJAINK: CEGLÉD • ESZTERGOM • GYŐR • KAPOSVÁR • KECSKEMÉT • NAGYKÖRÖS • PÁPA • PÉCS • SZEGED • SZÉKESFEHÉRVÁR • SZOMBATHELY

Genova Savoia Majestic szálloda. Elsőrangú ellátás. A pályaudvar és hajóállomás közvetlen közelében. Kérjen prospektust e lapra való hivatkozással

Lido-Venezia Excelsior Palace szálloda. Luxus-szálló. Kikötő strand, kertek, tenisz és mindenre mit szorakozás. Ha prospektust kér, hivatkozzon „Futó Világlapjára”

Róma Excelsior Szálloda. Luxus-ház. A római arisztokrácia központjára és találkozóhelye, közel Villa Borghese-hez. Kérjen részletes leírást e lapra való hivatkozással

Róma Grand Hotel et de Rome. Luxus-szálló, az örök város szívében. A diplomáciai kör, a politikus és presztízs világ magyarázóinak kedvelt szállóháza. Kérjen prospektust e lapra való hivatkozással

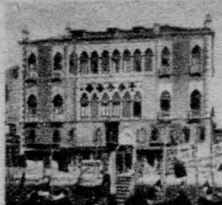
Genova Bristol Palace-Szálloda. Luxus-szálló. A kikötő és minden látványosság iránt könnyen elérhető. Kérjen részletes tájékoztatást e lapra való hivatkozással

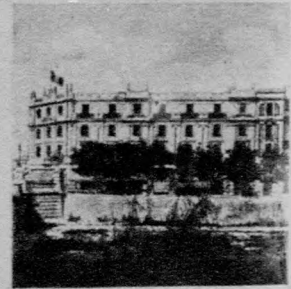
Palermo Grand Hotel et des Palmes. Luxus-hotel gyönyörű és modern berendezéssel. Az elegáns világ találkozóhelye. Kérjen lapunkra való hivatkozással részletes tájékoztatást

Nápoly Excelsior-Szálloda. Luxus-ház a Santa-Lucia parton, kilátás a szabad tengerre és a Vesuviusra. Kérjen lapunkra való hivatkozással részletes tájékoztatást

Venezia Royal Danieli. Luxus-szálló közvetlen szomszédságában a Dozs-palotának, a Lagunák mellett. Kérjen részletes leírást e lapra való hivatkozással

Grand Hotel Padova, a világ egyik legszebb helye. Elsőrangú pensió és étterem, családi pensió mérsékelt áron. Kérjen részletes tájékoztatást e lapra való hivatkozással

szobor közelében szerelmespárok csókolóznak. Néha haragszik ez a tó, ilyenkor szomorú és zöldesszürke a szíve, néha boldog és ujjong, ilyenkor nem lehet bírni vele, olyan kék és átlátszó. És a nap megcsillan a Vajdahunyadvár ékes tetőzetén. A hidak, mint karcsú, kacér ívek fogják össze a földet a tó körül. A csónak sejtelmesen suhan, akár a gondola Velencében... És a levegőben és a lebukó nap fényében és az emberek arcán, a szökkenő luftballonokon, a sóspereceken és a liget idevetődő lármájában ott ragyog, kacag, tombol a mi városunk.

— Ezt nem lehet itt hagyni! — mondta Anna.

— A szerződés — hajtogatta András...

Aztán végig karonfogva az Andrássy úton. A pesti ember szinte megilletődött lépked itt és mindegyiknek az arcán ott van a büszke kérdés:

— Ez az út a miénk!

Az Oktogon, ahol négyfelé nyílik a város!

Én nem tudom itthagyni ezt a várost

Az Opera, királyi előkelőséggel az uccák között...

Aztán a szürke Vilmos császár út, szürke emberekkel. Igen, a Vilmos császár úton járnak a legszürkébb emberek. És le a Deák téren, a Deák Ferenc uccán, lépésben, szinte áhitattal a Dunához...

Nem ismeritek az alkonyati Dunát? Szépen, csendesén hömpölyög, mindennel meg van elégedve, mint egy háziúr! Királyi ékszerek a partján, sok csillogó lámpa és a büszke ékszer-csatok, a hidak! Oh, a tenger is tud csobogni, a tengeren is vannak hullámok, de a pesti ember csak a Duna nyelvét érti, úgy látszik, link pesti nyelven csobog a Duna...

Aztán tovább, a vár... A sziklák a Gellérthegyen, komoran és mégis kedélyesen... Minden szikla ismerős, mind integet és mind hívogat... A Gellérthegy, igen lassan, lépésben haladtak fel a szerpentes úton a Gellért-szobor mellett, majd a Kioszk táján, fel egészen a Citadellához! Láttátok már onnan Pestet, sűrű fátyolban, mint egy szemérmes menyasszony? De a fátyol mögül ki-kivillannak az ékszerek, a mozik felcsapó és letűnő reklámjai, a milliónyi villany- és gázlámpa a világ minden tája felé...

— Ezt nem lehet itthagyni! — mondta Anna!

— Gondolj Hollywoodra — mondta András.

— Nekem nem kell! Egy kis darab pesti flaszterkőnek több szíve van, mint egész Amerikának. Én nem megyek vissza.

— Muszáj, Anna — mondta András.

— Nem rúghatod fel a szerződésed...

— Megkérem szépen mr. Appelt meg Sam Goldwynt. Már éppen eleget kerestek rajtam...

— Ne tedd, Anna!

Anna átkarolta férjét és ezt kérdezte:

— Van még egy város a világon, ahol úgy lehet szeretni, mint Pesten?

András megadással helyeselt:

— Nincsen — mondta.

— Én csak Pesten tudok boldog lenni — folytatta Anna. — Ha a pesti ég nem látja, hogy én boldog vagyok, akkor én nem is vagyok boldog!

Ujjongva szakadtak Annából a szavak:

— Nézd, a város már lefeküdt aludni! A gázlámpák lassan le fogják

húnyni szemüket... Az uccák álmosan ásítanak... reggelre aztán megújhodik minden... elindulnak lomhán a szemetesek és a szemetesek, úgy csilingelnek, mint az angyalkák... Ez a város a miénk, András, ettől mi sosem tudunk elszakadni! Párizsban is Pesten voltam és azt mondtam, hogy az Oktogonra megyek, ha az Etoilera mentem! És Bécsben is Pesten képzeltem magam, Budára mentem, amikor a kis satnya hidakon átmentem a Leopoldstadtbba... András, én nem tudom itthagyni ezt a várost!

— Hát mit csináljunk? — kérdezte András.

— Ittmaradunk!

— És miből élünk?

— Te innen is Amerikába tudod küldeni a scénáriumaidat...

— Ez igaz — mondta András. — De mi lesz veled?

Most a Halászbástya táján jártak. Isten tudja, hogyan és miért, már odakerültek a pogány magyar szobra alá. Az öreg kőmagyar, mintha barátságosan üdvözölte volna őket.

Harangoztak a Mátyás-templomban. A Dunán sikongva sípolt az utolsó propeller. Sietett, mert a kapitány, aki az „előre”-t kiáltja a csőbe, le akart feküdni aludni, hogy a végtelen tengerekről álmodozzon.

Bátorítóan nézett rájuk a pogány magyar.

— Anna — kérdezte András, — mi az igazi oka annak, hogy nem akarsz visszamenni Hollywoodba?

Anna elpirult.

Nagyon halkán, nagyon csendesen felelt:

— Valamit el akarok kerülni.

— Micsodát?

„Ne koplalj, de légy karessú!”

A helyes táplálkozás szabályai. Teljes étlap kalória-táblázattal, gyönyörű illusztrációkkal

Kapható kiadóhivatalunkban (VII, Dohány u. 12). Ara 1 pengő 80 fill. Póstán bérmentve 1 pengő 90 fillér. Az összeg bélyegeken is beküldhető, utánvétellel nem küldjük

— Hogy a te gyermeked Amerikában szülessen meg...

András felkiáltott:

— Az én gyermekem?

— A miénk, András — felelte Anna.

— Itt Pesten kell a világra jönnie! Pesti levegőt szívjon magába első lehelle-tével... Pesti fiú lesz...

— Pesti?

— Ha Isten is úgy akarja — mondta Anna.

És egy csók. Ha valaki arra ment volna, akkor azt hihette volna, hogy ifjú szerelmesek csókolóznak a Halászbástyán... Holott egy házaspár csókolózott...

De nem látta őket senki sem.

Pesti ember ilyenkor diszkrétan félrefordul a Halászbástyán. Aki odanézi, az vagy idegen, vagy neveletlen...

XIII.

Az iskola igazgatója nagyon csodálkozott, amikor a pedellus egy urat jelentett be:

— Hogy hívják? Nem jól hallottam — mondta az igazgató.

— Kulinda tanár úr! — mondta a pedellus és kiment, hogy a jelentkezőt beengedje.

Az igazgató átölelte az öreg tanárt.

— Nos, megjöttél? — mondta. — Azt hallottam, hogy Amerikában vagy.

— Csak voltam — mondta Kulinda.

— És most itt akarsz maradni Budapesten?

— Igen.

— Persze, élvezni fogod nyugdíjadat — mondta az igazgató.

— Nem fogom élvezni — válaszolt Kulinda.

Az igazgató csodálkozott. Ez még nem fordult elő a praxisában.

— Le akarsz mondani a nyugdíjról? Meg vagy örülve?

— Nem — felelte a tanár.

— Hát mit akarsz csinálni?

— Tanítani akarok — mondta Kulinda.

Az igazgatónak nem volt semmi ellenvetése. Nemsokára Kulinda tanár már megkezdte óráit. A diákok nagy örömmel fogadták, mert szerették az öreget.

— Mi ujság Amerikában? — kérdezte az egyik nebuló.

(Vége közzétezik)

Amin az egész világ nevet.....

— Liverpool mellett háromezer éves nő csontvázát találták meg.
— Képzeld, hány éves lehetett, ha háromezret bevallott.

(London Opinion)

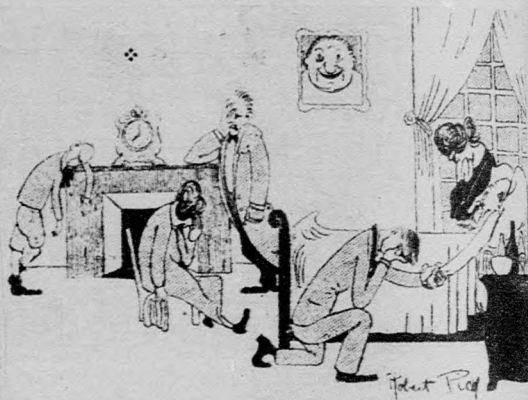
Az ötéves Bobyt a szobalány elfelejtette a húsból kiszolgálni.

Boby: Papa, a Julis olyan, mint az expresszvonat: a kis állomásoknál nem áll meg.

(Le Péle-Méle)

Fordított sorrend

— Hogy ebédelt?
— Jól. Kár, hogy a bor nem volt oly öreg, mint a csirke, a csirke pedig nem volt olyan fiatal, mint a bor
(Journal Amusant)

A haldokló: Gyermekeim, búcsúzom. Mingyárt üt az utolsó óram.
Az unokaöcs: Ne tessék félni. Megállítottuk az órát.

(Le Péle-Méle)

A kis udvarias

Mama: Már megint rosszak voltak? Most már vége a türelmemnek és megverlek benneteket. Tommy! Gyere ide

Tommy: Bocsánat, mama, előbb a Maryt. A nőké az elsőség

(The Passing Show)

Nemzeti lelkesedés és a prémium

Valaha a futballista hazament, lefeküdt ágyába és arról álmodott, hogy válogatott lesz, a nemzet színeit fogja képviselni idegen országok csapataival szemben. Régebben statisztikákat vezettek arról, ki hányszor volt válogatott és az öreg Slózi azzal a megilletődéssel néztek fel a fiatal labdarúgók, ahogyan a 75-szörös válogatottnak dukál.

Ma másképp van.

Egymásután fordulnak elő esetek, hogy futballisták lemondják a válogatott csapatban való szereplést.

Egy délutáni lap pedig — nagyon helytelenül — leközölte Bukovi állítólagos nyilatkozatát, amelyben a válogatott centerhalf bejelenti, hogy többé nem vállal válogatott szereplést, mert ő csak klubember lesz.

Ejha!?

Azt mondják, hogy a futballisták elkeseredettségének a válogatottság ellen az a főoka, hogy az egész olaszországi cécből 20 pengőt kaptak. Holott, ha itthon megverik a Sikel-némák futbalcsapatát, azért is 40 pengő jár.

Sajnos, a profifutball bevezetése óta már csak nagyon kevés futballistát hevíti az a vágy, hogy a nemzeti színekért küzdjön.

Gondoltuk, beszélünk Kiss Gyulával, a szövetségi kapitánnyal, mi az ő véleménye arról, hogy a futballisták ok nélkül lemondják a válogatott meccseket.

Kiss Gyula a következőket mondta; — A legcsúnyább dolognak tartom, ha a futballista, akit szakértők válogatott szereplésre kijelölnek, nem vállalja a kiüntetést. Valaha a frász tört ki minden futballistát azért, hogy válogatott lehessen. Megjegyzem, én nem hiszem el a szállongó pletykákat, én

nem hiszem, hogy ok nélkül mondták le futballisták válogatott meccseket. Én azt sem hiszem, hogy Bukovi állítólagos nyilatkozatát megtette volna. Mindenesetre nem marad ennyiben a dolog és meg fogjuk vizsgálni, hogy mondtotta-e Bukovi, hogy nem akar többé válogatott lenni. Én nem hiszem...

Kiss Gyula ezután még elbeszélte, hogy nem is okos a futballjátékosoktól, ha nem ambicionálják a nemzeti csapatba való beválogatást. Hiszen ma már egy-egy válogatott mérkőzés felé az

egész világ érdeklődése fordul és a válogatott csapatban való szereplés a legnagyobb reklámot nyújtja a futballistának.

— Nézze, Gyula bácsi, beszéljünk őszintén. Azt beszéljük, hogy a futballisták azért nem szeretik a válogatott szereplést, mert kevés a prémium. Azt mondják, hogy kevés 20 pengőt adni nekik egy olaszországi útért, amely jelentékeny diplomáciai sikerünk volt.

Kiss Gyula tagadólag rázza a fejét.

— Nem igaz. A válogatott csapat tagjait nem a pénz fűti, hanem a nemzeti színekért való lelkesedés hevíti. Biztosíthatom, hogy amint kilépnek a gyepre, nem is gondolnak a pénzre. Mindenesetre 20 pengő kevés volt. Ezen túl ismét 40 pengőt kap minden kijelölt játékos részvételi költség címén és azonkívül prémiumot. Még csak annyit mondhatok, hogy kevesebb válogatott mérkőzést rendezzünk, de a válogatott mérkőzésen a legjobb erőnket szerepeltessük.

Ezeket mondtotta Kiss Gyula. Eszerint futballistáinkat nem a pénz, hanem a lelkesedés fűti. De azért a részvételi díjat meg kell szavazni...

Nem igaz?

Kiss Gyula

Király, a 20 kilométeres futóverseny második helyezettje és Majorosi (ESC), a győztes

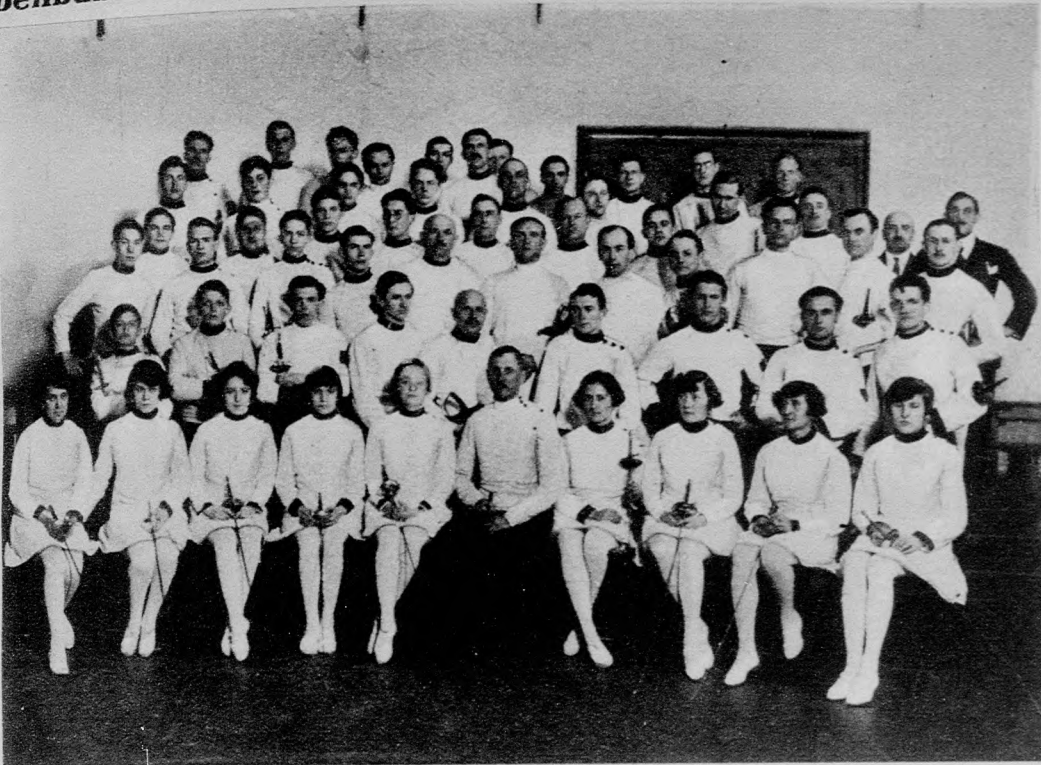
OLYMPISCHE POSTZEGELS

A hollandi olimpiai bizottság által az amszterdami olimpiász alkalmából kibocsátott bélyegek

Ünnepi beszéd és zászlóátadás ceremóniája a Ferencváros—Kispest mérkőzés előtt
(Pobuda felv.)

Leszák Károly, a BBTE igazgató-vívó mestere tanítványai között, most ünnepelte működésének 25 éves évfordulóját

Ferencváros—Kispest 5 : 1 (4 : 1). Turay és Dudás fejharcra a labdáért (Schäffer felv.)

Élőbáb

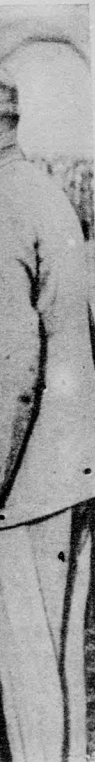
GELS

NEDERLAND
7 1/2
1928
OLYMPIADE
CENT

NEDERLAND
1928
30
OLYMPIADE
33 CENT

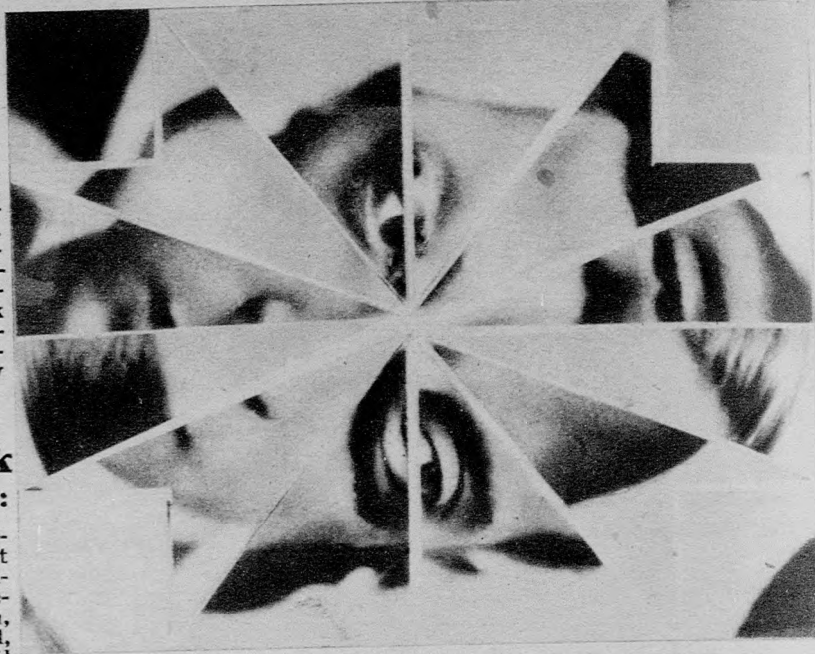
által az
ól kibo-

előtt

A szétvágott filmszínész

Egy ismert filmszínész arcképét daraboltuk fel ezen a héten. Vágja ki, állítsa össze és egy vékony papírra ragasztva, küldje be nekünk a képet. Mindazok, akik a 79. oldalon közölt feltételeket betartják és a megfejtéshez egy szelvényt mellékelnek, résztvehetnek pályázatunkon. Ugyancsak a 79. oldalon közöljük a jutalmak jegyzékét.

Megfejtések

Megfejtők névsora:

A Délibáb 13. számában közölt két elrejtett szó: I. Kőszeg, 26. oldal, második hasáb, felülről az első sorban, II. Késmárk, 52. oldal, második hasáb, alulról az első sorban. A díjakat a hattagú bírálóbizottság döntése alapján a következő megfejtők között osztottuk ki:

Egy-egy modern ébresztőóra, elsőrendű csengőszerkezettel:

1. V. P. N. artlista, Bpest, Váci út 170/a, 2. B. D.-né táblabíró neje, Bpest, Rottenbiller u. 10, 3. P. I. varrónő, Budatétény, 4. G. S. gyógyszerész, Bpest, VIII, Teleki tér 9, 5. K. V.-né alezredes neje, Bpest, Üllői út 23.

Egy-egy nikkel zsebóra:

1. Sz. M. áll. tanító, Gyula, 2. U. F. pincér, Bpest, Nefelejts ucca 3, 3. B. M. kereskedő, Hatvan, 4. N. J. aligazgató tanár, Budapest-Üllői út 80, 4. N. I. gk. esp. lelkész, Ujpest, Arad u. 32.

Egy-egy ezüstbe foglalt női gyűrű, ékkövel, ötvösművészeti munka:

1. D. M. női iparisk. tanuló, Pápa, 2. K. F.-né kulturmérnök neje, Kapuvár, 3. S. E.-né rendőrfelügyelő neje, Ujpest, 4. M. J. gépirónő, Sopron, 5. Cs. K.-né, Pécs.

Egy-egy ezüstbe foglalt férfigyűrű, ékkövel, ötvösművészeti munka:

B. I. ny. igazgató, Gyula, 2. D. O. kereskedő, Pécs, 3. G. F. végrehajtó, Pápa, 4. P. Gy. cukrász, Gyula, 5. S. I. testőr, Bpest, Attila-krt. 10, 6. H. M. portás, Szombathely, 7. D. E. yincér, Bpest, Teréz-krt. 17, 8. K. A. villanyszerelő, Pesterzsébet, Klapka-tér, 9. L. E. osztályfőnök, Baros, 10. K. I. fodrász, Kecskemét.

Egy-egy ezüstbe foglalt és ékkövekkel karkötő, ötvösművészeti munka:

1. O. E. színinövendék, Bpest, Óhegy ucca 8, 2. S. D.-né, hitoktató lelkész neje, Eger, 3. K. N. M. színésznő, Bpest, Ganz u. 22, 4. B. E. varrónő, Orosháza, 5. T. A.-né, gimn. tanár neje, Eger.

Egy-egy ruggyanta futballjáték:

1. P. K. tanuló, Bpest, Alkotás u. 15, 2. D. A. tanonc, Bpest, II, Fő u. 40.

Egy-egy gyermekkalauz felszerelés:

1. R. Zs. el. isk. tan., Bpest, Teréz körút 3, 2. Sz. J. tanuló, Sopron.

Egy-egy „Kilmpino“ gyermekcimbalom:

1. B. I. tanuló, Bpest, Lajos u. 151, 2. L. I. tanuló, Bpest, Hársfa u. 40.

Ezekben a megfejtőkön kívül mindazok a pályázók, akik a feltételeket betartották, egy-egy jutalomban részesültek.

Péchy Erzi

13. számunkban közölt képrejtvény megfejtése

Az ördög szókinces kamrája

Kincset ér annak, aki rátalál!

Hatezer pengő értékű díjat osztunk ki azok között, akik résztvesznek a Délibáb rejtvenypályázatán

A Délibáb jelen számában két kifordítható, kétszótagú szót rejtettünk el.

Keressük meg ezeket a szavakat! Az első elrejtett szó lapunk egyik párosszámú oldalán, a huszadik oldal közelében, a második szó szintén párosszámú oldalon, a hatvanadik oldal közelében található meg.

Az első szó öt betűből áll és a dombnak más neve. Ha a második szótagját tesszük előre, akkor lusta emberre és állatra mondják. Első három betűje lábatlan állat, utolsó három betűje értéktelen holmi.

A második szó szintén öt betűből áll és a gyors szinonimája. Ha a második szótagját tesszük előre, akkor egy türelmes állatnak és türelmetlen embernek a neve. Első két betűje kötszó, utolsó három betűje ige.

Mindenki kap egy díjat!

Mindenki, aki résztvesz ezen a rejtvenypályázaton, egy díjat kap, még akkor is, ha csak egy rejtett szót talál meg. Töltse ki az itt közölt szelvényt és küldje be a Délibáb kiadóhivatalának (VII, Dohány ucca 12) s csatoljon leveléhez a bérmentes póstaszállítás, hirdetés, nyomtatvány és csomagolás költségeire 50 fillért levélbélyegben. Hogy a felsorolt díjak közül melyiket kapja, azt a hattagú bírálóbizottság dönti el. Mivel a zsűri pártatlan, senki sem kérhet más díjat, mint amivel a bizottság megjutalmazta. A kiadóhivatal nagy túlterheltsége miatt a megfejtések postán küldendők be és mi ugyancsak postán küld-

jük el a díjakat. Beküldési határidő: 1928. április 28. Minden borítékra ez a jelige írandó: „Déliab rejtveny.”

A pályázat keretében az alábbi díjak kerülnek kiosztásra:

1. Modern ébresztőórák, elsőrendű csengőszerkezettel.
2. Nikkel zsebórák.
3. Ezüstbe foglalt női gyűrűk, ékkövel, ötvösművészeti munkák.
4. Ezüstbe foglalt férfigyűrűk, ékkövel, ötvösművészeti munkák.
5. Ékkövel kirakott, ezüstbe foglalt karkötők, ötvösművészeti munkák.
6. Tolnai Világtörténelme, I. kötet. díszkötésben.
7. Henry S. Landor világhírű könyve: Utazás a rejtelmes Tibetben. díszes kötésben.
8. Tolnai Regénytára, kötve (négy kis kötet egy díj).
9. Gyémánt-regény kötve (öt kis kötet egy díj).
10. „Klimpino” német gyártmányú gyermekcimbalom, több kottával.
11. Ruggyanta futballjáték, új tálmány, gyermekeknek.
12. Gyermek kalauzfelszerelés.
13. Díszes kötésű regények: Fenséges úr szerelme.
14. Díszes kötésű regények: Paula.
15. Díszes kötésű regények: Három fekete félhold.
16. Díszes kötésű regények: Fekete matróz.

Itt levágandó, olvasható írással kiegészítendő

A számú jutalom már megvan nekem.

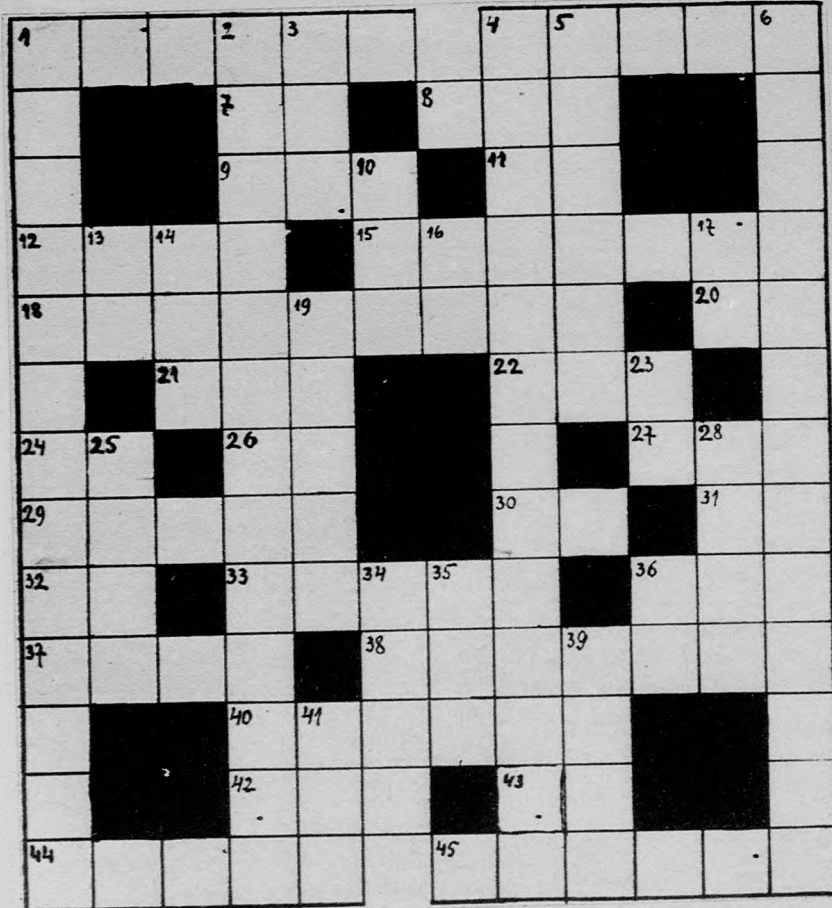
A Délibáb számában közölt rejtveny megfejtése:

Név Foglalkozás

Lakás helység ker., ucca sz. em. ajtó

15. sz. keresztrejtvény

Készítette: Payper Lajos

Vízszintes sorok :

- Lewis Wallace híres regényének címe
- Észak-SzírIA fővárosa, vasúti csomópont
- Idegen kötőszó
- Másképp: szalad
- Van ilyen vény
- Híres magyar király nevének kezdőbetűi
- Ázsiai fenusik
- Ezen az úton legjobban haladni

A 14. számú keresztrejtvény megfejtése.

Vízszintes sorok : 1. Antónia 6. Velence 11. Indiába 13. tilos, 15. dér, 16. Szily 19. el 20. ii 21. ok 23 al 24. Mili 26 G. G. (Gárdonyi Géza) 27. só 28. Boot 30. ig 31. ma 33. ra 35. ve 36. sapka 38. eol 40. nosom (Moson) 42. vé 43. Rab Ráby 44. ad 45. bokák 46. ist 47. árván 49. an 50. ón 52. ss 53. ba 54. róka 57. ah 59. se 60. adag 62. öl 63. ka 64. ír 65. mi 66. Berta 68. nap, 70. kínai 71. Pandora 74. satrafa 75. Kordova.

Függőleges sorok : 1. Artemis 2. telet 3. Nis 4. in 5. addig 6. város 7. eb 8. Las 9. nyíló 10. egyetem 12. ie 14. Oli 17. zab 20. iga 22. kór 25. igavonó 29. ovodába 31. Markó 32. korszó 34. anyás 37. pék 38. ebi 39. lát 41. sav 45. Barabás 48. Nagyida 51. nak 52. ser 55. köret 56. ált 58. Hanna 59. sípok 60. ami 61. dingo 67. apa 69. ad 70. kar 72. af (fa) 73. ro.

- Római mértékegység
- Személyes név
- Pestmegyei község (felesleges betű)
- Igékötő és név
- Görög betű
- Fémes elem
- Finom időszakgyümölcs
- Minden tárgyan van
- Fa része
- Természetes hosszúság mérték
- Dunai sziget

Függőleges sorok

- Ismert magyar tánc kezdő sorai
- A nap ébredése let betűi
- Amatőr sporterő let betűi
- Nagy magyar király
- A rendszeresen sportoló neve (érettség hiány)
- Száz évet élt magyar névű magyar költő
- Férfinév
- Kis gyerek testvére
- Vonatkozó név
- XIX. században nagy orosz regényíró magyar műveinek címe
- Mutató névmás
- Van ilyen figuragyertya
- Duplán női név
- A legfontosabb létfenntartási költés
- Kis község: mészáros
- Női név
- Nemzet
- Idegen kettős gánhangzó
- Nagyobb gyermeknek való mészáros
- Fordítva: zürkénvar pestiesen

- Ezt várják szombat esténként a nyaraló feleségek (tréfás szó)
- Kettős mássalhangzó
- Becézett női név
- Ajkról szól, szívből jön
- Magas női hang
- Kötőszó
- Az ifjúsági futballcsapatok tréfás elnevezése
- Aki többet ivott a kelteténél
- A szobrász munkája

Előfizetési ár :

1/2 évre 2 pengő 40 fillér, 1/4 évre 4 pengő 80 fillér
Ausztriában példányonként 50 Groschen

Felelős szerkesztő és kiadó : TOLNAI SIMON
Kiadótulajdonos : TOLNAINYOMDAI MŰINTÉZET ÉS KIADÓVÁLLALAT RT

Nyomatott Tolnai Nyomdai Műintézet és Kiadóvállalat Rt. mélynyomó-körforgógépein,
Budapest, VII, Dohány ucca 12 szám

mai mérték-
ség
mélyes név
tmegyei kö
(felesleges
kötő és név
ög betű
mes elem
om időszak
imölcs
nden tárgya
része
rmészetes hos
rték
mai sziget

őleges sorok
mert magyar
kezdő sorai
nap ébredése
nator sporte
betűi
gy magyar
y
rendszeresen
ortoló neve (é
hiány)
áz évet élt na
vű magyar b
ész
érfinév
is gyerek tesz
onatkozó név
IX. századba
gy orosz regé
ó magyaros m
ogramja
utató névmás
an ilyen figur
vertya
uplán női név
legfontosabb
tfentartási ké
is község: m
óval
ói név
emzet
degen kettős
ánhangzó
agyobb gyer
eknek való m
ordítva: zür
ar pestiesen

re 4 pengő 80 fill
t 50 Groschen

TOLNAISIMO
NYOMDAI M
LLALAT RT

üintézet és K
örforgógépein,
ucca 12 szám

Thea von Harbou,
a híres német filmsceenárium író (Rasmussen foto)

Délibáb

Megjelenik minden szombaton

Magda Sonja
legújabb fényképe